

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 7.

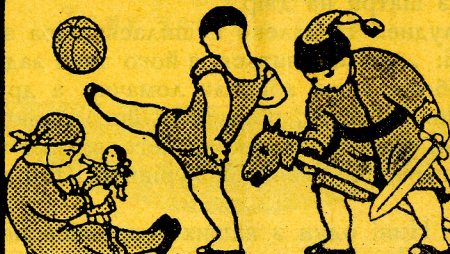
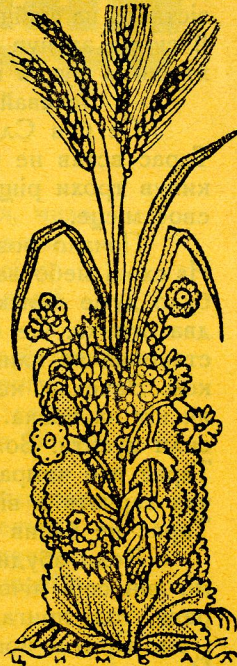
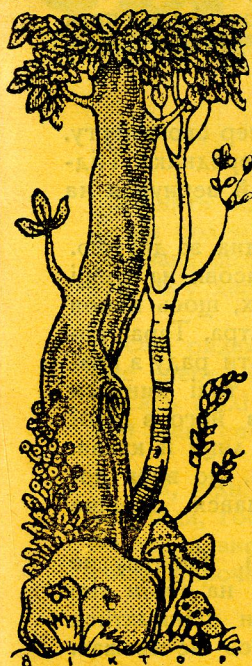
ЛИПЕНЬ

РІК IX.



ЗМІСТ:

1. Косарі	193
2. Слота-негода	194
3. Утаєні скарби	195
4. Микольцеві пригоди	197
5. Як Юрко Левченко сполував правдивого тигра	198
6. Курочка рябенька	202
7. Літо	202
8. Про князя Ігоря й княгиню Ольгу	203
9. Два осли	205
10. Пир на весь мир	206
11. Зазуля	207
12. Свинопас-князенко	208
13. Півень	211
14. Хоробрий Бімбо	211
15. Добром за добро	213
16. Лис і збанок	214
17. Птичка й діти	215
18. Пчілки на розвідці	216
19. Мала Настя — господиня	216
20. Смачний хлібець	217
21. Як я зробив собі тачку	218
22. Коваль	220
23. Пчоли та медвідь	221
24. Чоло в гору!	222
25. Загадки	223





ПЛАСТОВИЙ КУТОК.

Геройство молодого пластуна.

Тарас був хлопцем розумним і відважним. Недавно записався до Пласту й тепер життя в Пласті полюбив над усе. Декотрі товариші часто насміхалися з него, бо ще не мав такого досвіду, як другі. Коли навіть якусь роботу добре зробив, то вони казали, що то не так мало бути, а зовсім инакше.

Одного разу пішов він з пластунами на дводневу прогульку в гори. На одній невеликій поляні розбили вони свої шатра й тут постановили переночувати. Кількох пластунів, між ними й Тарас, пішли в ліс по галуззя на ватру. Приніс Тарас патики, а товариші кажуть, що вони є сирі, хотяй патики були сухі, як перець. Пішов обкопувати шатро довкола, а вони кажуть, що сим рівнем вода не буде стікати, хотяй рівець був зовсім правильний.

Надійшла ніч. Пластуни пішли спати до шатер, тільки один зівстався на стійці коло догасаючого вогнища. Тарас також пішов спати й скоро заснув смачно. Було вже по півночі, коли Тараса сіпнув хтось за рукав і сказав:

— Вставай товаришу! Пора вже на стійку.

Се був Славко, його товариш, що вже кінчив тепер свою чергу. Тарас встав не отягачись і заступив місце свого попередника. Підкинув трохи ріща до ватри, обішов шатро довкола й вернувся на своє місце.

Почало розвіднятися. Звізди меркли й зникали одна за другою. На сході небо зарожевіло. Птички почали співати. Тарасови на стійці було дуже приємно. Нараз побачив недалеко у корчах, щось немов два вогники. Се був вовк, що зближався поволи до шатра. Тарас постановив не кликати товаришів, тільки самому собі дати раду з вовком. Зачекав, коли вовк зблизвся зовсім до него, й тоді кинувся як кіт на вовка. Хопив двома руками за шию й почав його з цілої сили дусити. Вовк пручався, драпав його лапами по лиці й кусав. Тарас все чимраз сильнійше стискав шию вовка. Чув, що вовк почав харчати а відтак витягнувся й вже більше не рушався. Дальше Тарас не бачив і не чув нічого. Він стратив память.

Коли збудився, то побачив, що лежить у шатрі. Спершу не міг він собі нічого пригадати. Коли доперва побачив на своїм тілі рани, тоді пригадав собі все. Тарас почав поволеньки підніматися і сів. Притім його дуже пекли рани. Але Тарас на се не зважав. Йому цікаво було знати, що сталося з вовком. Він почав поволи повзати й виповз з шатра на двір.

Було вже полудне. Недалеко сушилася шкіра з убитого вовка. Тарас подумав собі: „Ага! Значиться, я його таки задусив“. Пластуни увихалися коло роботи. Одні збирали ломачча, а другі варили обід. Вони сейчас побачили Тараса, обступили його довкола й чекали на курінного. Пластуни утворили довкола него велике коло. Нараз всі розступилися: до середини ввійшов курінний. Він почав так промовляти:

— Товариші! Нині один з ваших товаришів показав своє надзвичайне геройство. Тому тіштеся, що між собою маєте такого то-



СВІТ ДИТИНИ

Косарі.

Дзвонять ostrі коси,
Гомін полем грає,
А трава шовкова
На косу лягає.

Косарі рядами
Все вперед ступають,
Косять спілі трави,
Тай пісні співають.

— Ой, піди, косонько,
Ой, піди, гостренька, —
Бо трава висока,
Нива широченька!

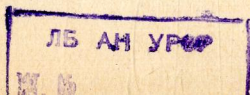
— Не лілуйся, мила,
Попрацюй із нами,
Най запахне сіно
Нивами — ланами!

— Вийде наш батенько
З хати на дорогу,
Гляне на схід сонця,
Скаже: „Слава Богу!“

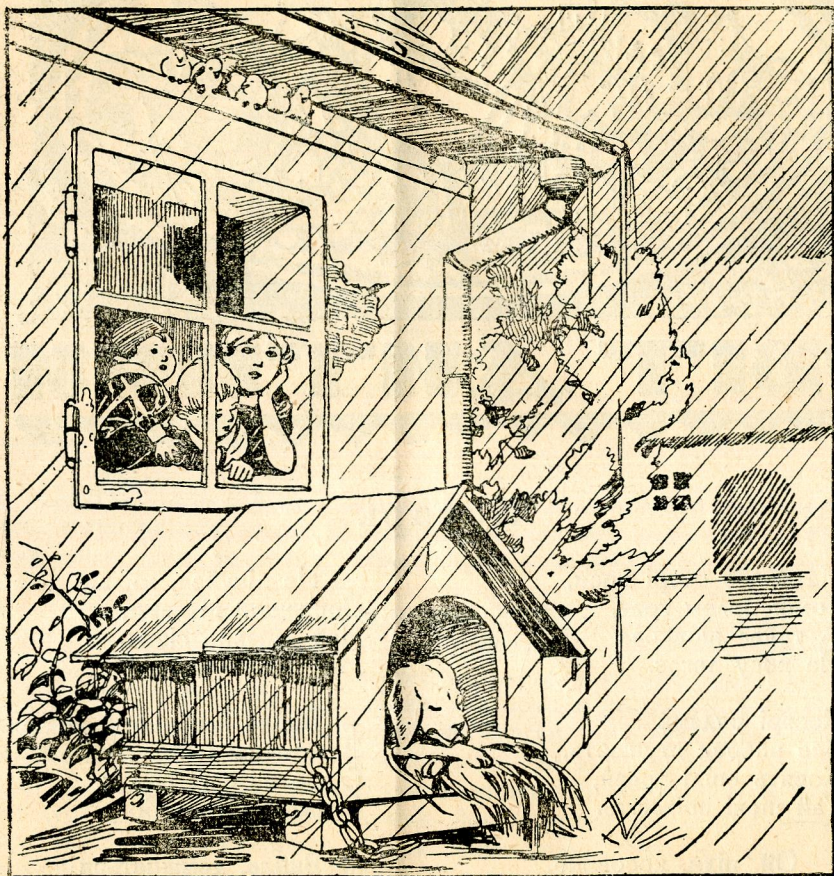
— Вийде, усміхнеться
Наша любя ненька:
„Треба вам спочати,
Косарі пильненькі!“

— Ой, ще не втомилась
Та косарська лава, —
Хто працює пильно,
Тому честь і слава!

Юра Шкрумеляк.



Слота-негода.



Гу! Як погано на дворі!
Дощ лие, як з цебра,
Подвіря наше, ніби став,
Дорога — мов ріка.

Сховались горобці під дах,
Наш Бурко в буді спить;
Часом з просоння крикне: гав!
І на слоту бурчить.

Та ми спокійно сидимо
У хаті всі в той час,
Тепер байки і книжечки
Розвеселяють нас.

Ми знаємо, що та слота
Скоренько промине,
І знов на поле, на луги
Нас сонце визове!

Ф. Гальм

Утаєні скарби.

У Павла Кушніра були дві дівчинки. Старша Олюнька, молодша Улянка. Цвіткі — це їх любощі. Замало в городі червоної півонії, білої й фіолетної бузини, хрещатого барвінку. В ліс ідуть вони за цвітками, за красою. Оченята вишукують що раз то інші ріжнобарвні головки цвітів. А ручки рвуть, рвуть... Все їм мало. Вже обняти годі сніпка, в який перемінилася спершу старанно складана китичка. Поміж корчі, поза дерева увихаються. Ліс... правдивий ліс! Вже й неба не видно! І дорога кудись то ділася. Непривітливо зашумів вітер між галуззям. Відійшла охота до дальшого збирання цвітів. Корчі набирають дивовижної подоби. Чувство ляку опановує дівчаток...

Згадались казки...

Виринає в їх уяві баба-чарівниця. Беззубий рот, розчіхрана голова, довгі руки. Плач тиснеться до горла. А там і сльози вже покотилися. Безутримно заридали дівчатка. Як у казці станула перед ними старенька бабуса. Здрігнулась на плач дівчаток. — Заблудили? — спитала привітливо. Дві пари переляканих оченят спочило на старенькій. Прикликала їх ближше. Розпитала звідки Бог привів їх сюди. Обсохли сльози. Несміливо протягнулися ручки по паляничку, яку бабуса добула з кошика, повного різних зел. — Голод перемагав усі чувства. Румяні личка заясніли і смакували перепічку.

Зацікавлені гляділи дівчатка в кошик.

— Ви, бабусю, теж за цвітками?

— Егеж! — Скарби збираю!

— Скарби? — Направду? — дивуються діти, йдучи з бабусею. В їх уяві станула хатка з медівників, зі стріхою з колачів і з плотом з ковбас.

— Скарби, діточки! — відповідає бабуса. — Спочиньмо — а тоді розглянете.

Присіли на мураві. А бабуса з поодиноких переділок кошика добуває різні зела, збирані то корчиками, то билами, то лиш самі цвітні головки. І старечим дріжачим голосом пояснює:

— Це цвіт кропиви-медунки, це пільні братчики —



рвані з цілим білом, молоді гони полину, коріння папоти, коріння копитника, кровавник, пупянки сосон...

— А на що те все, бабусю? — питає Олюнька? — а в душі шепче: — баба-чарівниця.

— Це лічнічі рослини — пояснює старушка. Рік річно їх збираю, сушу і продаю. Це мої скарби, які дають мені удержання на старости літ.

— А дітий у вас немає? — запитала зацікавлена Улянка.

— Були два сини — мов соколи. Станули до борби за волю і не вернули вже до мене. Один згинув під Львовом, а другий на Лисоні похований! — розбалакалася бабуса.

З пошаною цілують дівчатка руки старушки.

— Ви, мама українських героїв — каже Олюнька. Тямить слова свого батенька, що найбільша честь належиться мамам Борців за Волю. Заприязнились дівчатка з бабусею в лісовій гушавині. А бабуса втерла заблукаву на лиці сльозу тай далі розказує про розсіпані скарби, про ті різні лічнічі зела, які рік річно ростуть і пропадають, ніким незбирані.

І дівчаткам отворилися очі, як у казці!

Бабуса до скарбів дорогу показує.

Відпочали. Провела їх бабуса на поляну коло хреста. Відти вже пряма дорога в село.

— Спасибі вам, бабусю! — дякують діти. — І за дорогу, і за науку!

Все, як у казці: зблудили, бабусю стрінули й про скарби дізналися. Не журися, „Світику“! З кропиви-медунки назбирають діти, в часі сьогорічних вакацій, цвіту, нарвуть братчиків, полину і заплатять передплату на цілий рік. Ще й на книжечки з образками останеться.

Іванна Блажкевичева.



Микольцеві пригоди.

I.

Чей то буде радість всім
І не вийде се на шкоду,
Як вам, діти, оповім
Микольцуневу пригоду.

Наш Микольцьо звівний тим,
Що страху не знав ні трішки;
На пригоди йде, як в дим,
А на бої то і... пішки.

Раз він вибрався у ліс
Чи на вовка, чи лисичку, —
Деревляний в нього кріс,
А за спис він має... тичку.

Нараз чує, щось шелесть,
Над потічком між травою...
Страшний ворог вже і єсть:
Бє серденько з непокою.

А може їх пять, чи сім,
А може їх двіста — триста...
Може помагає їм
З пекла сила та нечиста.

Кігті певно є у них...
Може й кливаки та роги...
Від думок отих страшних
Аж самі трясуться ноги.

Та Микольцьо хлопчик зух,
Наготовив остро зброю:
Хто там є? Розібю в пух!
Виходи сейчас до бою!

І нахмарив грізно зір,
Бистро ним довкола водить...
Незабаром дикий звір
Зпоміж листячка виходить.

Вперед мордочка мала
Тай одна і друга лабка,
А вкінці вже і ціла
Показалась з листя... жабка.

II.

Чи то казка є така,
Чи то сон приснився
Та про того козака,
Що з жабкою бився.

Та не думайте ви так,
Що то тільки смішки:
Микольцуньо наш, козак,
Небоїтся й мишки.

Раз в комору він зайшов,
Заглянув у діжку,
Та й у сирі там найшов
Довгохвосту мишку.

Думаєте, що кричав,
Або біг до мами?
Ні, він мишку в полон взяв
Власними руками.

Але й мишка не така:
За сира кавальчик
Укусила козака
В сам мізинний пальчик.

А тепер вже упав страх
На серце козаچه —
Він об землю мишку бах,
Тай нищечком плаче.

Був би соромом скінчивсь
Отсей бій тяженький,
Колиб був не приготивсь
Товариш вірненький.

Котик Мурочко прибїг
Пімстити обиду —
Зловив миш погану в миг,
Щоб не було встиду.

По побіді разом йдуть
Гордо до кімнати,
Щоб за подвиг свій і труд
Похвалу дістати.

Як Юрко Левченко сплював правдивого тигра.

Юрко був сином сторожа надморської пристані в місті Одесі, що на півдні України. Вони жили в маленькому домику, з якого був гарний вид на Чорне море і на пристань, у якій завжди було багато кораблів. Одні причалювали, другі відпливали в світ. В пристані виладовували з кораблів усякі посилки, що прийшли зза моря. Цілий день був у пристані великий рух.

Юркового батька звичайно не було цілу днину дома. В хаті сиділа мати з Юрчиком. Мати працювала, звичайно шила білля, а Юрчик бавився своїми забавками. Він мав олов'яних жовнірків, мав маленький кріс, із якого можна було стріляти горохом, а крім того грубецьку книжечку з прегарними кольоровими об'язками, на яких були намальовані всі дикі звірі.

Ці забавки й ця книжечка незвичайно радували п'ятилітнього Юрка. Він бавився в його книжечці, мріючи про це, щоби колись бодай одного дикого звіра побачити насправду живого.

В деякі дні, коли на дворі була гарна погода, брав його батько з собою у пристань, показував йому там світляну вежу, яка остерігає моряків перед небезпекою, показував великі й малі кораблі та всякі інші цікаві річі. З великим жалем і тугою дивився Юрко за кожним кораблем, який відїжджав кудись далеко-далеко, в заморські краї, де певне може оглядати ті дикі звірі, які Юрчик мав у своїй книжечці — намальовані.

Одного вечера приніс батько Юркови цікаву новину. На одному кораблі, який приїхав з Індії, знаходиться у залізній клітці правдивий великий тигр. Його мають завтра перевозити з корабля на залізницю, отже при тій нагоді Юрко зможе побачити правдивого тигра.

З великою радістю і нетерпеливістю ждав Юрко слідуєчого дня на батька, який раненько вийшов з дому, але пізніше мав прийти по Юрка. Юрко був готов до відходу. Він узяв свій кріс, набитий горохом, на плече, припняв свою шабельку до ремінця,

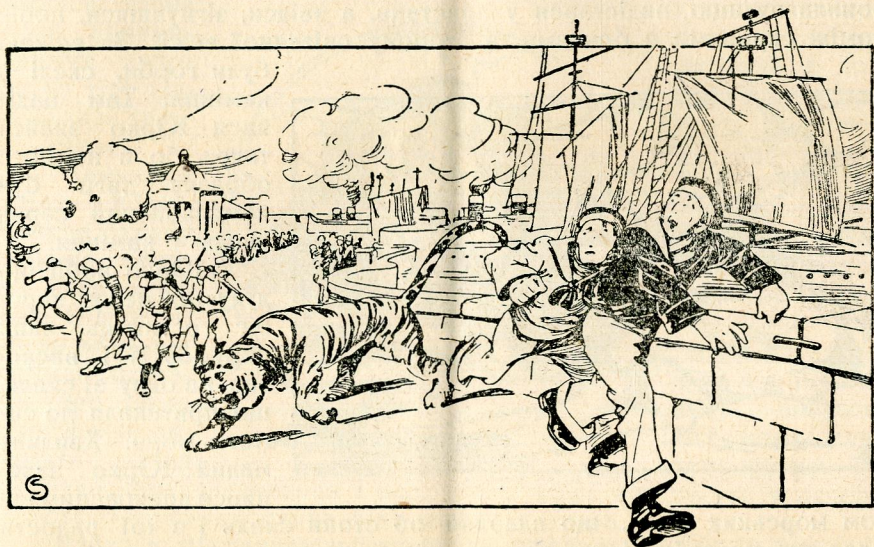


вився ними спокійно, навіть тоді, коли й мати мусіла піти до міста, а він довго оставав самотній в хаті. Він розмовляв собі зі своїми олов'яними жовнірками, стріляв їм понад голови горохом зі свого крісика, або ніжно гладив ручкою дикі звірята, намальо-

і заложив на голову червону островерху шапочку, яка мала на самім чубку кутасик, що при кождім порушенню Юрка крутився весело сюди то туди.

Та час проходив, а Юрчик ждав даремно. Батька як не було, так не було. Аж нагло почув Юрко якийсь галас і крик, що доходив з улиці. Він виглянув через вікно і побачив незвичайний рух. Люди втікали до брам і замикали доми, візники гнали кудись кіннями, аж курилося, а на лицах всіх людей було пізнати якийсь перестрах і розпуку. Юрко став пильно надслухувати, що ті люди викрикують і зачув слова:

„Тигр вихопився! Тигр вирвався з клітки!“



І так справді було. Ніхто не знав, як це сталося, але раптом дверці клітки відчинилися а дикий тигр скочив з корабля на беріг, перескочив кілька великих скринь і скулених за ними людей і пігнав улицями міста.

Завізвано військо, яке пустилося за тигром у погоню, стріляло в нього з правдивих крісів, але тигр утікав далі й нарешті десь пропав. Цілу ніч ходили по місті стежі й шукали тигра, але не знайшли. А місто якби вимерло — всюди тихо, пусто.

Юркови було дуже жаль, що йому не вдалося бачити тигра, і він вечером жалувався батькови. Та батько сказав, що це було неможливо зробити, бо тигр утік з клітки і ширить по місті й околиці великий страх.

— Небезпечно виходити з хати. Цеж найбільше дикий і кровожадний звір з цілої породи котів, — сказав батько.

Юрко заглянув ще раз до своєї книжки й дійсно — на образку

був намальований тигр, жовточервонавий, з чорними смугами в попереk тіла і зі страшними зеленковато-жовтими очима.

Цей тигр снівся Юркови цілу ніч. Рано вийшли родичі з дому, а Юрко лишився сам. До нього прийшов один сусідський старший хлопець і розказував, що в місті вже кождий бачив тигра й кождий тим хвалиться.

Коли хлопець відійшов, Юрко вже не міг довше видержати. Він рішився також вийти на вулицю, з надією, що й він побачить того звіра. Отже зараз взяв кріс, шабельку й червону шапочку з кутасиком тай відважно вийшов з хати, пускаючися на лови — на тигра.

Дивним чином він прослизнувся крізь ряди жовніврів, що охороняли вулицю, видістався у пристань, а звідси, зігнувшись, побіг поміж скринями й бочками в сторону світляної вежі. За вежею

були горби, скелі й каміння. Там надіявся Юрко знайти тигра, бо й на його образку тигр був намальований серед скель і каміння.

Юрко побіг що духу під вежу, перебіг гостинець, який окружав її і вискочив на одну зі скель, що притикали до самого моря. Хвилину малий Юрко захопився прекрасним ви-



дом морських филь, що вдарили об стопи скель і з тої радости мало що не забув і про тигра, — та в тій хвилині почув він десь у низу під собою дивний стогін! Стогін звіряти! Щераз і щераз!

Юрко прислухався добре й миттю пізнав, де це могло стогнати. Там в низу є утворена з камінних брил печера, в яку не раз забігав Юрко, коли бавився тут з товаришами в розбійників. Стогін ішов з тої печери. А що, як це тигр?..

Юрко почав поволи зходити по камінню в долину, в сторону печери. Та нагло посовгнувся і впав, як довгий туж на самий верх печери, так нещасливо, що його кріс відлетів від нього на пару кроків, а шапочка покотилася з голови аж майже в саму воду, яка сягала аж під печеру. Та Юрко скоро піднявся, оглянувся довкруги, чи хто не бачив його упадку і скочивши з каменя, став перед печерою.

Він глянув у печеру тай остовпів з дива! В печері лежав, склонивши голову на величезні лапи й замкнувши очі, дивно поцяткований жовточервонавий звір. Юрко пізнав зараз, що це тигр.

Зовсім такий, як на його образку! Він і не відчув ніякої тривоги, бож він і прийшов сюди, шукаючи тигра, щоби його вбити!

Не вагаючись довго, Юрко вхопив свій кріс, набитий горохом, змірився й вистрілив у звіря. Горох посипався по камінню й покотився на тигра, який нечеби дрмав. По тілі тигра пройшла легка дрож, він ще раз важко застогнав, схилив голову на бік і згинув.

Юрко був певний, що це він застрілив тигра горохом. Він приступив до звіряти, погладив його по шерсти, оглянув докладно, а потім сів собі біля нього й вийнявши з кишені кусень хліба, зів його зі смаком. Як він їв, стали злипатися його очі й він схилившись, втомлений переживаннями того дня, на тіло тигра, заснув твердим сном.

Тимчасом батько Юрка, повнячи службу сторожа, обходив надморські скелі. Підійшовши до вежі, він подумав зострахом про тигра й хотів уже завертати назад

яке було його здивування і яка втіха, коли він застав у печері здорового сплячого сінка біля мертвого тигра.

Юрко в тій хвилині збудився і побачивши батька перед собою, закликав:

— Батьку, батеньку! Я убив тигра!

— Убив, убив! — відповів батько зі сльозами радості в очах, беручи Юрка на руки. Він поніс сина до дому і розповів людям, що сталося з тигром і де його шукати. Він розказав також людям про те, від чого властиво згинув тигр. Котрийсь із жовніврів поцілів звіра кулею з кріса й смертельно ранений тигр заволіксся в печеру над море, щоби звичаєм диких звірів на самоті умерти. Це можна було пізнати по важкій рані на шиї тигра, з якої виплила струя крови. І власне малий Юрко натрапив тигра, на щастя в ту хвилину, коли звір уже був умираючий. Як би не це, він певне був би роздер маленького хлопця.

Та цього всього Юрко не знав. Він і не прочував свого щастя, тільки тішився тим, що він убив тигра зі свого кріса. Тай ні батько, ні мати, ні чужі люди не перечили йому в цьому й назвали його „ловцем тигра“. Бо й чому мали би позбавляти його тої радості?



у пристань, коли його зір нагло доглянув у долині над морем щось червоне. Вің приглянувся ближче і пізнав шапочку свого сина. В одній хвилі батько зрозумів, що могло статися і не думаючи про небезпеку, кинувся над море, шукати дитини. Та



Як Юрко виросте більший, тоді він сам пізнає, що він не міг убити тигра. Але тоді він буде сміятися з тої пригоди. Та все таки вона остане для нього дуже милим спогадом з його дитячих літ.

Е. С-а.



Курочка рябенька.

Наша курочка рябенька яечок нанесла много. Матуся посадила її у кошик на яйця, тай ще прикрила решетом. Сидить курочка, сидить — гріє яечка і висиджує курятка.

Аж ось і стали виколюватися з яець курятка! Одно по другому вилазить, як пухкенька грудка, і зразуж таки на ніжки стає! Матуся годує їх сиром і дрібоньких кришечок сипле. А курочка рябенька їх на прохід водить. Як побачить де червачка чи комашку, завокоче зараз, ціпята скликає й показує, як дзьобати страву.

А як доволі вже набігаються курятка, квочка збирає їх під свої крила і сплять, а вона дрімає.

Курятка попідросли. Тоді ми когутиків попродали, а курочки лишили на зиму. Продержимо їх у теплі, годуватимемо добре, то слідуєчої весни вони нанесуть нам багато яечок.

Літо.

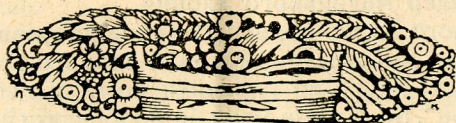
Душно. Не шелесне
Ні один листок;
Травка в полі вяне,
Сохне потічок.

В тінь, під тихі верби
Скрились діточки,
Плещуться у річці —
Наче ті рибки.

Враз вітрець горячий
Потягнув з ланів.
Блисло! Ой, за лісом
Грім десь загудів!

Діточки до дому
Утікають вже,
Там їх рідна мати
Десь в тривозі жде.

В. В. — Ю. І.



Про князя Ігоря й княгиню Ольгу.

**Як хороброго Ігоря вбили Деревляни та як за це
підстилася Ольга.**

В квітневому числі „Світика“ ми написали про українського князя Олега, як він воював і як умер. А в поемі Юри Шкрумеляка про „Смерть Олега Віщого“ — читаємо при кінці, що на могилу Олега прийшли

„Родимі князі..
Князь Ігор і Ольга
Ридають по губі:
— Пращай нам на віки,
Опікуне любий!“

Так і вкраїнський літописець думає, що Олега назначив київським князем новгородський князь Рурик, заки підросте малий син Рурика, Ігор. Отже історик припускає, що князь Олег був опікуном Ігоря, який по смерті Олега став у Києві князем.

Що в Києві панував князь Ігор, це знаємо напевно, бо з його часу залишилася також писана пам'ятка. Це також торговельний договір (умова) з Греками, списаний у Царгороді в році 944*). Отсе буде тому майже тисяча літ. Під договором підписаний князь Ігор, а крім нього ще з двадцять імен, які називають себе „світлішими й великими князями“. Видно, що тоді на Україні було багато князів і, що кождий з них мав свій малий округ, але всі ті князі мусіли слухати великого князя київського. А цей князь Ігор певно був дуже завзятий і здібний, коли умів удежувати стільки інших князів під своєю владою.

Ігор був князь хоробрий і відважний. Подібно, як Олег, так і він вирушав часто в походи на далекий Царгород, або над Кайспійське море й до Персії. Зі всіх тих походів вертався побідником. Тільки з Царгородом не вдалося йому так, як Олегови. Греки кидали на українське військо якийсь огонь, що палив і ранив вояків. Це мабуть були такі вибухові набойі, що їх Греки викидали при по-

*) Договір князя Олега є з року 911, отже 33 роки скорше.



мочі стрільного пороху. Українці ще того пороху тоді не знали.

Але так, як Олег не вмер у бою з ворогами, так і Ігор не згинув у битві. Його вбили таки свої земляки, українське плем'я, що називалося Деревляни. А було це так. Деревляни жили на північний захід від Київа (довкола Київа жило плем'я: Поляни) і платили Ігореві данину, бо деревлянський князь був підлеглий київському. Раз вибрався князь Ігор зі своїм воєводою Свенельдом, збирати від Деревлян податки. Строгість воєводи так розюшила Деревлян, що вони зібрали своє військо, напали на військо Ігоря і розбили його. Самого Ігоря зловили, привязали за ноги до двох нагнутих дерев, а коли ті дерева пустили, то тіло Ігоря роздерлося на дві половини.

Коли ця страшна вістка дійшла до жінки Ігоря, княгині Ольги, вона постановила помститися. Це влекшили їй самі таки Деревляни. Вони, замучивши Ігоря, вислали до Ольги своїх послів, щоби засватали її за деревлянського князя Мала. Коли послі приїхали човнами по Дніпрі до Київа, казала Ольга своїм слугам узяти послів разом з їхніми човнами і так нести до палати. Посли думали, що це так з пошани для них несуть їх у човнах, але помилилися. Бо тимчасом, як їх несли, княгиня казала викопати в своїм саді глибоку яму. І коли послів наднесли, казала кинути їх з човнами в ту яму і живцем закопати.

Побивши так деревлянських послів, Ольга рушила з військом на Деревлян і несподівано стала під їх столицю — Коростенем. Народний переказ оповідає, що Ольга узяла місто таким підступом: Вона зажадала від Деревлян, від кожної хати, по парі голубів і сказала, що з таким окупом піде собі назад. Деревляни були вдоволені, що так легко окупляться від помсти й прислали княгині по два голуби від кожного дому. А Ольга казала привязати до ноги кожному голубови по стяжці, запалити стяжки й пустити вільно. Голуби полетіли до своїх хат і всі хати запалилися від горючих стяжок. Тоді Ольга взяла Коростень і прилучила край Деревлян до київської землі.

Княгиня Ольга володіла дуже розумно і зміцнила українську державу. Вона сама, перша з українських кня-



зів, прийняла християнську віру, бо тоді Українці вірили ще у своїх славянських богів. Її християнське ім'я: Олена.

Вона правила державою міцно й розумно аж до смерти й залишила своїм наслідником єдиного сина Святослава.

Два осли.

(Байка).

Погонич раз провадив двох ослів;
Одного з них обдавав губками,
На другого дав соли з п'ять мішків.
І так ішли вони далекими світами.
Аж раз прийшли над річку. Біля броду
Погонич наш не думає багато —
Жене ослів навперед себе в воду
І сам за ними йде у брід завзято.
Осли ідуть — аж тут нараз пригода!
Осел зі сіллю нагло спотикнувся
І впав у воду — й занім піддвигнувся,
Втікла з мішків вся сіль! Велика шкода!
Та що ослови! Він стає на ноги,
А що на спині вже не чує тягару,
Іде мов панна, в низ, чи під гору...
Вже не боїться довгої дороги!
Побачив це і другий наш вісюк
І так сказав собі: — Чи я здурів?
Зроблю, як друг мій, і позбудусь мук!
І в другій річці теж у воду сів.
Однак йому вже так не пощастило,
Бо як водою насякли губки,
То так його тим тягарем прибило,
Що вже живий не вийшов він з ріки!

* * *

У тій пригоді є для всіх наука:
Один за другим сліпо най не йде!
Що цьому втіха, те другому мука,
Бо не для всіх є добре те саме!..

З Ляфонтена — Юра Шкрумеляк.

Пир на весь мир.

В одному містечку жив старий дідусь зі своїм малим внуком. Вони були дуже убогі, так, що дідусь мусів ходити по добрих людях і просити милостині. З ним ходив і внучок.

Важко жилося їм обом. А вже найважче було зимою. І голод і холод докучав. До дому верталися вечером змучені й голодні. Тоді внучок, Петрусь, говорив не раз до дідуся:

— От, якби де загрітися, дідусю! От, якби раз до сита попоїсти!

А дідусь йому на це:

— Пожди трохи, Петрусю! От, як буде пир на весь мир, тоді й тепло й сито буде.

— Колиж буде той пир на весь мир, дідусю?

— Скоро буде, скоро буде! — відповідав дідусь.

Та Петрусь ждав день, ждав другий, ждав тиждень і місяць — а пира як не було, так нема!

Минуло вже кілька місяців. Прийшла весна, потім і літо прегарне. Дідусь і Петрусь покинули містечко і пішли селами.

В самий день святого Петра прийшли вони в одно велике село, де був храм — празник. Люди обдаровували дідуся всякою всячиною. Надавали йому й хліба й печених пирогів зі сиром і другої страви.

Тоді дідусь із внуком пішли за село і посідали собі на березі чистенької річки у гайку.

— Петрусю, — каже дідусь, — назбирай трохи суніць! Їх тут повно по беріжку. А я тут відпчну.

Петрусь побіг понад річку і за хвилю вернув з пригорщею суніць.

Тимчасом дідусь вийняв з торби хліб, пироги, зачерпнув з річки свіжої води в горнятко і все це розложив на березі.

— Ну, Петрусю, сідай, пообідаємо! — каже дідусь.

Петруся не треба було двічі просити. Він сів і попоїв смачно, попив водою тай закусив кількома суніцями.

— От, слава Богу, ми ситі! — каже дідусь. — Ти ситий, Петрусю?

— Ситий, дідусю?

— Подивися, як сонечко красно сяє, як птички весело щебечуть! Чи весело тобі, Петрусю?

— Весело, дідусю!

— Ото й добре! А памятаєш, як ми зимою бідували, Не їли, не пили, в печі не топили, в голоді й холоді жили?

— Памятаю, дідусю!

— А тепер нам і тепло й весело, ми ситі — неголодні, а музика наша — птички небесні! Памятаєш, як я говорив зимою, що прийде пир на весь мир? Отож літечко Господнє: то і є пир на весь мир!

Зазуля.

А в борі густому
Зазулька літає,
З досвітку до ночі
Гніздочка шукає,
Куку! Куку!
Гніздочка шукає.

Зазуле сіренька,
Що весну звіщаєш,
Що то за новини
Нам розповідаєш?
Куку! Куку!
Нам розповідаєш?

— Летіла я вчора
З далекого краю,
Згубила в дорозі
Стежину до гаю!
Куку! Куку!
Стежину до гаю.

Згубила стежину
До гаю, лісочка,
Літаю, шукаю
Свого гніздочка.
Куку! Куку!
Шукаю гніздочка!

За М. Конопнічкою — Ю.



Свинопас-князенко.

(Казка).

Був собі раз молодий князенко. Він мав своє князівство, досить собі маленьке, але досить багате, щоби могли жити в добрі з рідною дружиною. Ото князенко захотів одружитися.

Багато було князівних у сусідних краях і кожда радо була би вийшла за гарного князенка. Але князенко подумав собі: «Попробую посватати дочку цісаря!» Як подумав, так і зробив — але чи пощастило йому? Побачимо.

Князенко був сиротою. Його батько умер уже давненько і поховали його в городі палати. На батьковій могилі ріс прекрасний рожевий кущ. Але це був дивний кущ. Тільки кожного п'ятого року розцвітав він і то тільки одною цвіткою. Ця рожа була така прекрасна й така запашна, що хто її понюхав, той забував про все своє горе і журбу.

У князенка був ще й соловейко. Цей птах співав так прекрасно, що здавалося, що нема кращого співу на світі.

Цей цвіт рожі й цього соловейка поклав князенко в срібну скринку і передав дочці цісаря, щоби здобути її прихильність.

Цю скринку з рожею й соловейком принесли до цісарської кімнати, саме тоді, коли там була й цісарівна. Вона бавилася з придворними дамами «сліпої бабки».

Їй показали цвіт рожі. Вона закликала:

— Яка прекрасна!

— Яка прекрасна! — повторили за нею дами.

Та коли цісарівна взяла рожу в руки, зараз скрикнула:

— Фе, фе! Татусю! Це не штучна рожа, але природна!

І кинула рожу на землю.

— Фе, фе! — повторили за нею дами. — Це не штучна, але природна!

Тоді показали цісарівній соловейка, а він щебетав так гарно й солодко, що годі було його не похвалити.

— Прегарний соловій! — закликала цісарівна.

— Прегарний соловій! — повторили дами.

Цісарівна взяла соловія до рук і сказала:

— Алеж, татусю! Він не штучний, він природний! Фе! Нехай летить собі!

— Фе, фе! — закликали дами. І цісарівна пустила соловія крізь вікно, а про князенка й чути не хотіла.

Але князенко був завзятий. Він почорнів собі саджею й попелом своє біле личко, натиснув шапку на очі й застукав до цісарської кімнати.

— Добрий день, цісарю! — закликав він. — Не знайдеться тут для мене вбогого яка робота?

— Хиба свині пасти! — закликав цісар. — І князенко згодився за свинопаса.



Йому казали цілий день пасти череду свиний і спати в комірці біля хліва. Сидячи коло свиний, князенко мав багато вільного часу. Він по кількох днях змайстрував собі дивний горщик. Цей горщик мав довкола крис дзвіночки й коли що в горщику варилося, то дзвіночки дзвонили й грали на нуту:

»Як була я ще маленька,
То була дурненька...«

Але найдивніше було те, що коли держати було палець в парі над горщиком, то можна було знати, що в тій хвилі в кожній хаті в місті вариться або печеться! Це справді була штука — більша, як рожа й соловій...

Раз переходила цісарівна подвір'ям і почула, як той горщик у комірці варив кашку і грав своїми дзвіночками мельодію:

»Як була я ще маленька,
То була дурненька!«

Це була одинока пісня, яку вона знала — дуже дурненька була.

— О, це якраз для мене! — закликала цісарівна й сказала до одної дами: — Іди, запитайся, що той пастух хоче за свій інструмент!

Дама побігла й вернула за хвилину, кажучи:

— Десять поцілунків від тебе, цісарівно!

— Чи він одурів? — закликала розгнівана дочка цісаря. — Це не може бути!

Але коли другого дня знову почула музику горщика, знову післала даму.

— Або десять поцілунків — сказав свинопас — або горщик далі мій!

— Ну, нехай вже буде! — сказала цісарівна. — Але заслоніть нас, щоби хто не побачив!

Дами обступили її з пастухом і тоді цісарівна поцілувала свинопаса десять разів, за що одержала чарівний горщик.

Що то була за втіха! Горщик варив і грав, а цісарівна держала свій пальчик у парі над горщиком і кричала з утіхи:

— В міністра варять мясо, в учителя кашу, в селянина бульбу! А в нас буде нині печеня!

Тимчасом свинопас — це був князенко, але цього ніхто не знав — не гаяв часу, пас свині й працював далі. Тепер він зробив собі таку скрипочку, що як тільки потягнути смичком, то чути було всі вальси, козачки й коломийки від початку світа.

— Ах, що за красна музика! — закликала царівна до одної дами. — Іди, запитай його, скільки хоче грошей, але цілувати вже не буду!

— Сто поцілунків! Ні менше, ні більше! — сказав свинопас дамі, а вона переказала це цісарівній.

— Збожеволів! — кричала дочка цісаря! Та по хвилі надумалася й промовила:

— Штуку треба попірати! А я дочка цісаря. Скажи йому, що десять дістане від мене, а решту від тебе!

— Ні, всі сто від цісарівної! — сказав пастух-князенко, — або шкода й говорити!

Не було ради. Цісарівна, якій дуже подобалася ця штучка, згодилася.

— Заслоніть нас добре, щоби хто не побачив, і числіть, щоби не було більше!

Дами обступили цісарівну, вона сіла на стільчику, а пастушок клякнув перед нею. Тоді цісарівна почала його цілувати в уста, і в брудне, помазане саджею лице, раз, два, три й так далі, а дами числили.

Та нещастя хотіло, що саме тоді вийшов цісар на подвір'я, а побачивши збитих у громадку придворних дам біля хліва, подумав собі:

»А погляну я, що вони там роблять!« Він підкрався потишенько аж до самих дам, які завзято числили поцілунки й не заперітили його. Коли побачив, що там діється, як його дочка цілує свинопаса, спершу оstownпів з дива, але раптом в тій хвилі, коли дами сказали: »Вісімдесять шість!« — закричав:

— А це що таке? — і вдарив свою дочку цибухом по голові: — Геть мені з двора! Не хочу вас бачити!

Він приказав прогнати дочку й пастуха зі свого царства.

— Ах, яка я нещаслива! — заплакала цісарівна. — Чому я не згодилася тоді вийти за того гарного князенка, що приніс мені рожу й соловія? О, я нещасна!

Тимчасом князенко обмив собі саджу з лица й станув перед цісарівною.

— За пізно тепер жалувати! — закликав він. — Ти не хотіла князенка за природну рожу й за природного соловія. Але за мертві штучні цяцьки й дурнички ти годилася виціловувати навіть свинопаса! Добре тобі так! Тепер кайся, що була нерозумна.

Князенко лишив цісарівну й пішов собі в своє князівство. Там оженився з одною скромною та розумною князівною й жив собі щасливо, а може й ще живе досі, як не вмер.

А наша цісарівна ходить бідна та, нарікаючи на свою нерозумну головку, співає:

— Як була я ще маленька,
То була дурненька,
А тепер я підросла,
Тай розуму не знайшла!



Півень.

Ходить півень-молодець, на голові гребінець. Ніс остренький хоч куда, а під носом борода. Ніс у півня долотцем, хвіст у півна колісцем. На хвості у нього взори, на ногах у нього шпори.

Шпорами півень порох розгрібає, кури з курятками скликає:

— Курочки-хозяйки! Пестренькії, рябенькії, чорненькії, біленькії, кудкудаочки!

Збирайтесь з курятками, з курятками, — з півнятками, я вам зернятко знайшов, ось яка моя любов!

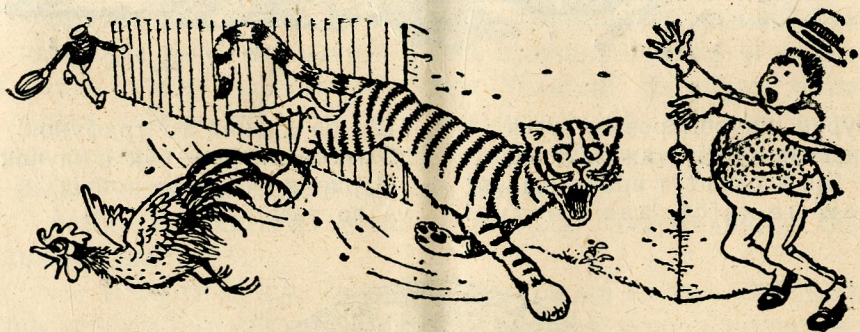
Кури з курятами збирались, розкудкудакались, посварились і зернятком не поділилися.

Півень-когутик непорядку не любить, зараз рідню помилив: цю за хвіст, ту за дзьоб, сам зернятко вхопив, зів, на пліт підлетів, крилами замахав, на все село закричав:

— Ку-ку-рі-ку-у!

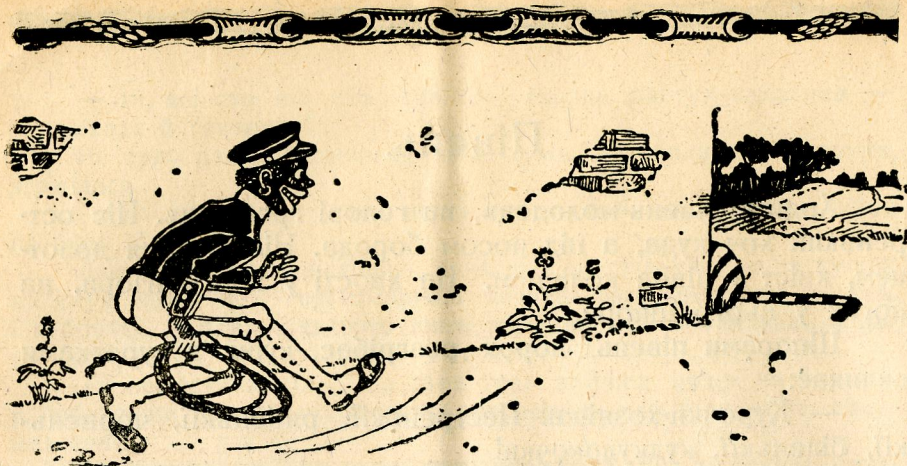
Хоробрий Бімбо.

Як Мурин Бімбо ловив тигра, а зловив звичайний костур.



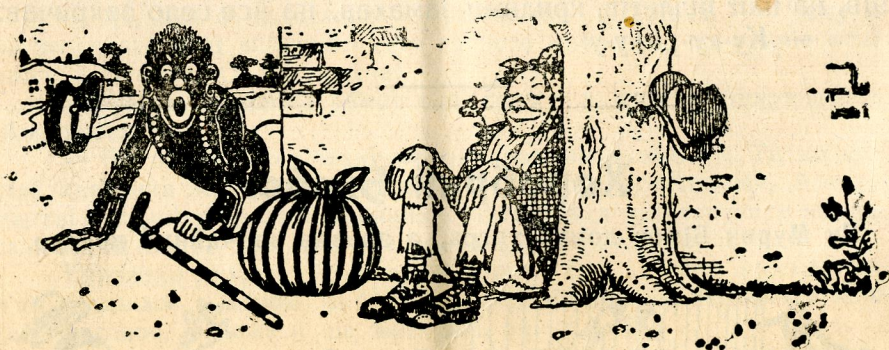
Раз розбивши в цирку клітку
І залізную решітку,
Втік на волю тигр страшний,
Пострах звірів і людей.

Втік, по місті сам гуляє,
Горе тим, кого спіймає!
Звір, чи птах, чи чоловік —
Тигр йому скоротить вік.



Тільки Бімбо, мурин чорний,
Він відважний і моторний —
Взяв у руку довгий шнур,
Й закрадається за мур...

Бімбо, мурин із пустині..
Знає тигра не від нині..
— Ось за муром тигр сидить!
Зловлю я його в ту мить!



Мурин шнуром розмахнувся,
Впав за мур і — аж здрігнувся:
— Що зловив тут вражий шнур?
Цеж не хвіст, [але костур!

Що за дивний то трафунок!
Замість тигра — бук і клунок!..
Мурин з гніву аж поблід,
А по тигрі зник і слід!

Ю.



Добром за добро.

Раз молода зяблиця скакала здовж річки в ліску, шукаючи собі червачків. Нараз запримітила вона недалеко перед собою велику гадюку — і серце пташки застигло зі страху. Якась страшна сила звязала їй ніжки й крильця, так, що зяблиця не могла ні втекти, ні підлетіти. Певна смерть! Уже не верне до свого гніздочка, уже не буде бавитися зі своїми сестрами, братами, батьком, матір'ю.

Цю важку пригоду зяблиці побачила добра ніжна квітка жовтого лоташу, що росла тутже над берегом, її серденько затьохкало від милосердя. Цвітка обернулася всею своєю короною в сторону переляканої пташини, зігнулася й прикрила її своїми жовтими платками.

Гадюка проповзла мимо й не замітила скритої пташки. Пташка була вратована. Вона по хвилі прийшла до сил, вискочила з під листочків і стрибнувши на галузку поблизького дерева, промовила:

— Дякую тобі, квітко, що ти вратувала мене від певної смерти. Радо хотіла би я тобі відплатитися, та перше — я вбога й не маю нічого, а друге — не знаю, чого би бажало твоє серце!

Жовта квітка відповіла:

— Не журися, пташино! Я вчинила це з доброго серця, а не за заплату. Лети собі щасливо до своїх рідних.

Друго дня йшло лісом веселе товариство, в яким було й кількоро зухвалих дітей. Вони зривали квітки й кидали їх зараз таки на землю. Один білявий хлопець зірвав і жовту квітку тай кинув її кілька кроків далі на сухий пень дерева, не думаючи про те, що бідна квітка, вирвана з рідної землі, зів'яне й загине марно.

Нещасна квітка лоташу терпіла смертельний біль і промовила:

— Вмерти мушу, бо така доля кожної квітки. Але коби моїм гробом був мій потічок, який мені був колись колискою!

Саме тоді надлетіла зяблиця, хочаби відвідати квітку-спасительку й почула слова нещасної. Серце пташини стиснулося від болю. Вона затріпотіла крильцями над умираючою квіткою й защебетала:



— Життя тобі не можу привернути, бо я слабенька птичка, але твоє останнє бажання я виконаю. Тим чином бодай трохи відплачу тобі за твоє добре серце.

Пташка взяла квітку обережно в дзьобик, полетіла з нею над потічок і пустила її на чистенькі філі. Квітка поплила далі потоком і смерть її не була вже така важка.

Б Т. С.

Лис і збанок.

Вийшла жінка в поле жати тай принесла з собою збанок молока. Збанок сховала в кущі, в холод, а сама жне.

Аж надбіг лис, знайшов той збанок, запхав голову й вихлептав усе молоко. Вихлептав, облизався, й хоче бігти далі, та ба — збанок не пускає! Голова в збанок увійшла, а з нього ані руш!

Викручує лис головою й збанком сюди, туди й каже:

— Ну збаночку! Пожартував і буде з тебе. Пустиме! Досить тобі вже гратися зі мною, голубчику!

Але й просьби не помагають. Збанок упертий — стирчить на голові:

Розгнівався лис.

— Пожди! — каже. — Не хочеш по добру відчепитися, то я тебе силою позбудуся. Втоплю тебе!

Побіг лис над річку й хоче втопити збанок. Збанок почав набирати води в себе й пішов на дно, але й лиса потягнув за собою...

Отак пропав лис пусто — дурно за збанок молока.



Птичка й діти.

Раз зловили діти соловейка в сіті, і почалася між ними й птичкою така розмова:

Діти: Ой, зловили ми тебе
У новенькі сіті,
Будеш ти тепер у нас
В кліточці сидіти!

Птичка: Ой, на щож, на щож я вам,
Мої любі діти?
Най полечу я собі,
Розв'яжіть ті сіті!

Діти: Ні, не пустимо вже, ні,
Будеш тут із нами,
Ми цукорків принесем,
Меду з сухарями!

Птичка: Я цукорків не клюю,
Меду не вживаю,
В полі мушку я люблю,
Зернятка збираю.

Діти: Там замерзнеш ти в зимі
Денебудь на вітці,
Але в нас собі в теплі
Заживеш у клітці.

Птичка: Ні, не згину! В теплий край
Полечу зимою!
Клітка, хочби й золота,
Все буде тюрмою!

Діти: Птичко, птичко! Ми тебе
Всі будем любити,
Будем мушки приносить,
Гладити, пестити!

Птичка: Вірю, діти! Та мені
Ця любов шкідлива;
У неволі згину я,
Не буду щаслива!

Діти: Ну, вже бачимо, що ти
Не стерпиш неволі!
То лети собі тепер
І живи на волі!

І добрі діти випустили птичку на волю, а вона пурхнула собі весело в зелений гай.

З російського: Ю. І.



Пчілки на розвідці.

Настали перші соняшні дні весни. Сонце зтопило сніг на полях і вичарувало з землі перші зелененькі стебельця травички. Тут і там показалися перші цвіти. Все стало будитися із зимового сну.

Пробудилася і пильна пчілка в своєму улику, протерла очка волохатими лапками і побудила своїх сестер. Дивляться вони крізь віконечко улика: чи пропав там на дворі сніг і лід, чи втишився холодний північний вітер. Бачуть, що сонічко ясно сяє, що всюди тепло й весело. Тому зібралися і вилетіли собі з улика.

Прилетіли найперше до поблизької яблуні.

— Чи нема в тебе, яблінко, чогобудь для бідних пчілок? Ми цілу зиму голодували!

— Ні! — каже яблінка. — Ви прилетіли трохи за скоро. Мій цвіт ще схований глибоко. Попробуйте у вишні.

Полетіли пчілки до вишні.

— Люба вишенько! Нема в тебе цвіту для голодних пчілок?

— Навідайтесь, любенькі, завтра, — каже вишня. — Сьогодні нема в мене ще ніодного відкритого цвіточка. Як відкриються, буду гостям рада.

Зажурені пчілки вже хотіли з нічим домів вертати, аж тут побачили під кушиком скромну синю квітку. То була фіялка. Вона радо відкрила пчілкам свою чашу, запашну, повну меду. Напилися пчілки тай веселенькі полетіли до дому.

Мала Настя — господиня.

Настя рано встала,
Мамі помагала —
І поїла всі родзинки,
Як перебирала.

Далі Настя мила —
Порядки робила, —
На підлогу вже умити
Збан води розлила.

Наша Настя стала,
Шкляночки вмивала —
А що всі шклянки побила,
Плакати почала.

Як від праці впріла,
Відпочати сіла —
Миску бульби й горщик каші
За хвилинку зіла!

За М. Х. — Ю. Ш.



Смачний хлібець.



Петрусь, Павлусь і Ганусь
До ліса ходили,
Грибів кошик назбирали —
Пів милі зробили.

Посідали спочивати
Тай хлібець виймають:
Ножем крають, посолили
Й смачно заїдають.

Дивно стало Павлусеви,
Що за життя свого
Він нічого ще не кушав
Такого смачного.

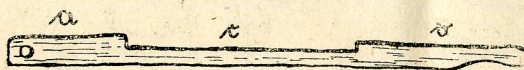
Пощо — каже він по хвилі
Мамусі варити...
Краще булоб нам що днини
Так хліб посолити.

Іванна Блажкевичева.

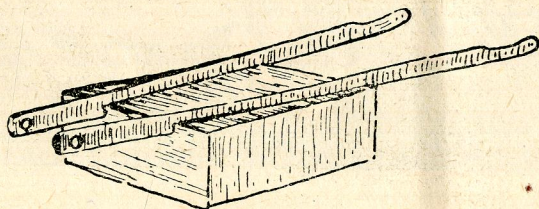


Як я зробив собі тачку.

Кожда пора року має свої заботи. Та найприємніше бавитися на весні і літо, бо тоді забава йде на дворі, на сонці. Дуже милою забавою є, сипати вали і горби з піску. Сиплемо таку гору, а на ній затикаємо прапор і уявляємо собі, що це якийсь замок, чи твердиня, яку маємо здобути. Чим вища гора, тим краще, бо тим тяжче дістатися на неї нашому воєнному противникови, коли ми її боронимо. Але таку гору тяжко висипати, бо треба носити багато піску. Насипати малими скіпчиками не оплатиться, а великими ведрами за тяжко. То я подумав собі раз: Вартоби мати таку тачку — то є візочок з одним колісцем! Тоді можнаби накидати в тачку багато піску, з три-чотири ведра тай легко його повезти і висипати на гору! Але звідки таку тачку взяти? Хиба самому зробити? Попробую. І я взявся до роботи.



Фіг. 1.



Фіг. 2.

Тепер почав я сам майструвати, при чім моїми приладами були: мій ніжик, батьків молоток, гачок з кухні і кілька цвяхів.

Скринка на тачку вже була готова, бо я купив її в Кооперативі. Тільки прибавив ліпше дно, бо трохи відстало від побічниць. Потім узяв я дві короткі й вузькі але міцні лати (дошки), які стояли в нас на стриху — хоч я їх міг також купити в столяра. — На однім кінці кожної лати випалив я, розжареним до червоності гачком, округлу дірку. Другий кінець лати я заокруглив своїм ніжиком так, щоби добре було брати в руки. А на середині лати я витяв ніжиком таке задовге заглиблення, щоби в нього змістилася куплена скринка. Це бачимо на *фигурі 1*, де дірка зазначена буквою *а*, ручка буквою *в*, а заглиблення буквою *с*.

Передусім пішов я до нашої Кооперативи «Народна Торговля» де за кількадесять заощаджених сотиків купив порожню скринку від цукру, чи там від чогось иншого. Потім пішов до столяра і попросив, щоби він відрізав для мене від округлого грубого поліна один досить грубий кружок. За це дав я йому кілька сотиків.

Тепер перевернув я скринку горі дном і поклав на неї ті обидві латки так, щоби вони обіймали скринку своїм заглибленням. При цім я умістив латки скісні так, щоби кінці з ручками були

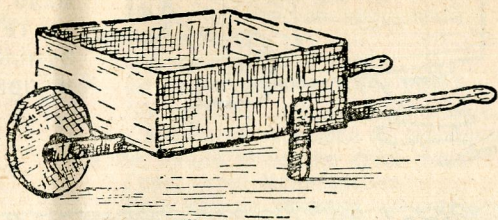
від себе дальше віддалені, як кінці з дірками. Ці кінці з дірками були звернені до себе під острим кутом і вони мали взяти між себе те деревляне колісце або кружок. Це все представлене на *фігурі 2*.

Потім через середину кружка випалив я, таксамо розпаленим гачком, дірку, але вже не округлу, тільки квадратову (яку виправив ножиком). Крізь цю дірку пустив я малий дручок, також квадратвий у розрізі а кінці цього дручка я заокруглив, щоби вхопили у ті дірки, які передтим випік на кінцях лат. Кінці дручка мали входити легко в дірки листовок, щоби могли в них крутитися. І так мав я готову вісь. Це представлено на *фігурі 3*.

Колиж я цю вісь за-пхав разом з колісцем у дірки листов, тоді прибив обі лати сильно цвяхами до дна скринки, так що вони вже не могли розійтися і вісь не могла випасти з дірок. А щоби тачку мож було ще й рівно поставити на землі, я прибив до бічних стін скринки по одній малій листовці. Тепер була ціла тачка готова, так, як бачите її на *фігурі 4*.



Фіг. 3.



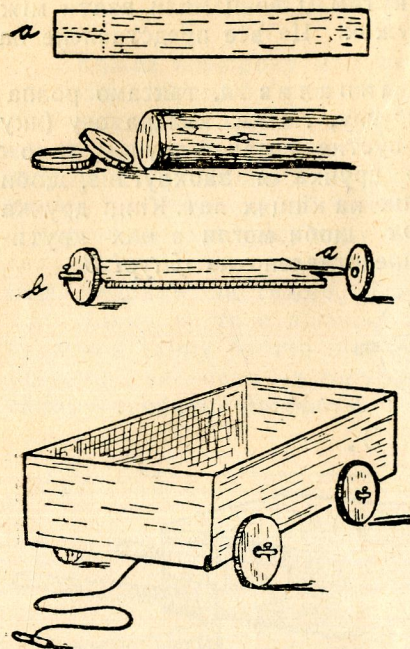
Фіг. 4.

Щож то була за радість, як мої товариші посходилися і побачили мою тачку! Ми висипали ще того дня високу гору, бо було чим возити пісок. Але вскорі побачили ми, що висипати велику твердиню з піску — це річ доволі трудна, бо потреба дуже багато піску. Тоді я порадив товаришам забави, щоби зробили собі візочки до воження піску.

Ще того самого дня пополудни пішло нас кількох до skleпу нашої кооперативи і купили кілька таких самих порожніх, деревляних скринок (з мила, цукру і свічок) і взялися пильно до роботи.

Я вишукав на стриху ще кілька лат, які там непотрібно валялися. Їх я порізав пилкою на кілька рівних куснів — кождий по 10 сантиметрів довший від ширини скринки. На образку третім бачите це — означене буквами: а — а. Один з товаришів, якого батько мав склад дерева, приніс кусень округлого, смерекового кльоца — який ми порізали пилкою, на рівні округлі кружки (по 3 сантиметри широкі) які призначені були на колісця до візочків.

Тоді я взявся до випалювання й вирізування дірок у цих кружках (так, як це вже вище я описав), а двох інших товаришів вирізували ножиками з обох боків порізаних листов — округлі снасти — по 5 сантиметрів довгі. Це бачите на образку третім —



зазначене буквами: в — а. Коли вже це було готове, я позакладав готові колісцятка на снасти і позабивав на кінцях снастий деревляні кілочки, щоби колісцята не злітали. (Дірочки на кільцях снастий я повиपालював тонким дротом — вже не гачком). Так приладнані листви з наложеними колісцятами — я поприбивав по дві до кожної скриньки і протягом пів години стануло до роботи при сипанню піскових фортів — п'ять гарних і сильних візочків, які бачите на третім образку в долині. Раджу і вам зробити собі такі тачки, і візок, бо це коштує мало грошей і небогато труда, але за те є велика втіха, що ви самі зуміли собі змайструвати такі гарні прилади до вакаційних забав.

Малий Майстер.



Коваль.

Я́ та молот мій із криці
Живем в купі, як сестриці.
З понеділка й до суботи
В купі йдемо до роботи:
Я співаю, а мій друг
В тій-же ноті кує плуг.

Куй, молоте! Бий, як цій:
Хай Вкраїні родить хліб!
А ви іскри в золотім колі,
Ви світить нам крізь мозолі:
Най надія не вмирає,
Що й нас щастя ще спіткає!

За Й. Кожішком — В. Старий.



Пчоли та медвідь.

(Діточа забава на вільнім воздусі)

Діти стають в коло й держаться за руки. лицем звернені на зовні — то пчоли, що боронять улія. В середині діточого кола стоїть якийсь більший предмет, приміром столик, бочівка, пень, що представляє вулій.

Пчоли (співають):

Кружим, кружим, пильні пчоли,
Вулик — наша хатка,
А в тій хатці господиня
Наша люба матка.
А в тій хатці наши скарби,
Весняна робота,
Там сім гарних плястрів меду
Ще кращих від злата.

(В тій хвилі вихобить з боку медвідь — перебранний хлопчик — і бурчить, зближаючися до пчіл).

Пчоли (говорять трівожним голосом):

Ой, сестриці, ой небоги!
Хтось до нас іде з дороги!
Хтось підходить! Уважаймо!
Хтось крадеться! Позір даймо!

Медвідь (говорить грубим голосом):

Фу, фу, фу!
Я вже близько, близько,
Сірий медведисько!
Иду до пчіл до хати.
Хочу мід лизати!
Фу, фу, фу!

Пчоли (співають):

Ой, наш медок солоденький,
Медведям примана,
Та ми тебе не допустим,
Хоч ти й жди до рана!

(Скорше):

Будем меду боронити
Тутки до загину —

Ти не важся підходити —
Тільки ковтай слину!

Медвідь (грізно говорить):

Фу, фу, фу!
Я вже близько, близько,
Сірий медведисько!
Ой, пустіть до хати,
Хочу мід лизати!
Фу, фу, фу-у-у!

(Хоче дістатися до середини кола. Пчоли не пускають).

Пчоли (співають ще завзятійше):

Ой, не пустим, ой, не пустим,
Будем боронити!
Забирайся, ласий вуйку,
Бо будем жалити! (Два рази).

(Як медвідь підчас співу останньої зворотки дістався до середини кола, пчоли співають крізь плач):

Горе, горе! Медведисько
Вліз нам до хатинки
Весь медок наш солоденький
Випив до краплинки!

(Як медвідь не дістався до середини, пчоли співають відважно, нападаючи на медведя й проганяючи його):

Нумо, пчоли! Нумо, любі!
Медведя колоти!
Най у нього вже не буде
До меду охоти!
Далі, сестри, далі, любі!
Медведя карати!
Най він добре спам'ятає,
Як нас зачіпати!

На тому забава кінчиться, або продовжується далі: медведем є той хлопець чи дівчина доти, доки не прорве кола. А тоді медведем стає той, хто його впустив.



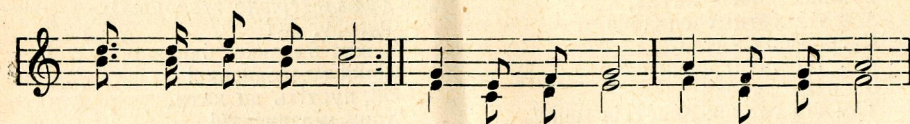
Чоло в гору!

Маршовим темпом.

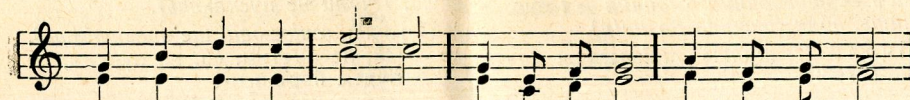
Із стрілецької пісні переробив
Левко Войчак.



1. Чо - ло в го - ру, спів на ус - та, за до - бро нас всіх
За мо - ло - дість що не вер - не знов, за то - ва - ри - шів,



клик - не - мо: Сла - ва! Ах, що за чар, ах, що за чар
за ши - ру лю - бов!



шко - ля - ри - ком звать - ся, За мо - ло - ду з то - ва - рист - вом



ро - зу - му нав - чать - ся. Шко - ляр не дар - му - є,



в пе - ред все пря - му - є! Ах, як то гар - но гар - но,



ах, як то гар - но гар - но шко - ля - ри - ком звать - ся!

Весело нам пливе той час,
а співу звук веселить нас.
Душу мою молодую
у пісеньках виспіваю.

Ах, що за чар (2 р.)
в тих піснях прекрасних.
У них є жар, у них є чар,
у тих співах ясних.

Літа молодії,
літа щасливії —
Як я вас люблю, люблю, (2 р.)
за вас серце згублю!

Загадки.

Загадка складова — географічна.

(Уложив В. Тележинський)

Як — стан — Ме — я — та — Вол — раб — на
— зі — А — га — Аф — лі — рет — І — за — бе
— га — риж — ва — Па — дор — ні — На — пи
— Зам — ди — Аль.

З порозкиданих складів зложити 10 слів, яких початкові букви, читані з гори в низ, дадуть ім'я й назвиско славного гетьмана України.

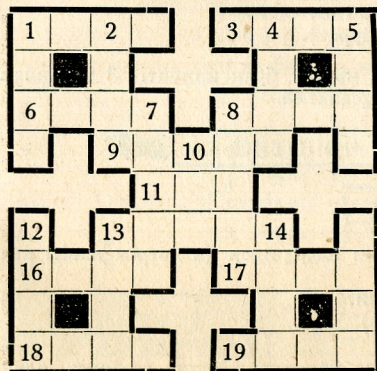
Значіння висказів:

1. Край в Європі.
2. Ріка в Росії.
3. Житель пол. Азії
4. Місто в Палестині.
5. Місто в Арабії.

6. Гори в Європі.
7. Ріка в Африці.
8. Край в Америці.
9. Місто в Європі.
10. Край в Азії.

Перехрестна загадка »Косар«.

(Уложила Одарка Лакуста).



8. Італійська пристань на Адрійським морю.
9. Той, що косить косою.
11. Має худоба на голові.
13. Пахуча корчечка ростина.
16. Велика кількість води.
17. Болгарський виріб кислого молока.
18. Члени людського тіла.
19. Інакше: фантазія.

Прямовісно:

Значіння слів:

Поземо:

1. Місто над Азовським морем.
3. Республіка в південній Америці.
6. Місто в Голяндії.

1. Порт в Арабії.
2. Англійська кольонія в Мезопотамії.
4. Син Дедаля (з грецької мітології)
5. Південний птах.
7. Винахідник телеграфу.
8. Місто в Бразилії.
10. Числівник.
12. Грецький божок любови.
13. Малий яр.
14. Інакше: зеро.
15. Інакше: качка.

Загадки.

(Подали ученики VI. відділу в Любели).

1. Від мами почався —
Хоч з личинки взявся,
Сім звуків має —
Буква „к“ кінчає?

2. Хоч уха має,
Ні хлоп він, ні пан;
Чи знаєш хто се?
С

3. Мене сіяли і рвали
І на росу мене клали;
Відтак били і чесали,
З бороди нитки снували?

4. Бють мене патиками,
Труть між каміннями,
І квасять і дусять —
Огнем припікають
В кінці ножем крають.
А я за ті знуцання
Всіх годую що дня?

5. Як лише прийшла
В наші сади,
Всі овочі зірвала,
А листочки жовто
Гарно змалювала.
А як відїжджала
Всі листки стрясала,
Все ними вкривала
І на гостя ждала?

Шаховий коник.

(Подав Роман Ґеник).

лич	ти	і	ло	сів	хви	лич	мо
лі	рні	ка	на	кам	зне	ту	лин
ча	ве	Ґей	то	до	ви	гло	ка
почо	по	лі	со	лі	дві	ку	во
не	по	лин	у	там	роз	і	ся
до	чах	ку	на	кі	по	як	в
від	ка	ті	ка	вих	до	бі	кер
ло	і	о	лин	дне	них	си	на

Зачніть від складу „Ґей“ і слі-
дом шахового коника відчитайте поча-
ток гарного вірша Осипа Маковea.

Загадочний показчик.

(Уложив Роман Бандурак).

На перехрестю 3 доріг стояв стовп, а на ньому були прибиті 3 таблички
з показуючим пальцем напрям дороги, до 3 місцевостей.



ЯНЦИГОРОД



ЧОПОТИСЬКА

ФАРИСЕНЦІ

Як називаються ті 3 місцевості, і де вони знаходяться (в котрім повіті на-
шого краю)?

Веселі питання.

(Подала Яр-Ма).

1. Котрий рік має лише 1 день?
2. Дівчина жене гуси на пасовисько. Одна йде перед двома гусками, одна між двома, а одна за двома. Кілько є гусок?
3. В якому случаю $5 + 3 = 10$?
4. Попробуйте помножити 37×3 , 37×6 , 37×9 , 37×12 , 37×15 і т. д.
Що побачите?!

Загадочна візитівка.

(Уложив Богдан Рибчук).

Петро Окора

Хто є цей добродій?

вариша. От, лежить недалеко скіра з убитого вовка, яку продамо, а за ті гроші купимо собі прапор. А тепер, щоби вшанувати його геройство, кликнім тричі: „Слава!“

Коли се сказав, з кільканайцяти грудий вирвалося тричі грімке: „Слава!“ Тепер курінний підійшов до Тараса й подав йому руку. Тарас не знав, чи се є дійсність, чи може йому це тільки так сниться. А тут кождий підходить до него й подає йому руку. Та найбільше дивувався Тарас, коли до него підійшли ті товариші, що любили з него кепкувати та й сказали:

— Перепрошуємо тебе дуже, що ми тобі нераз докучили. Але тепер ми переконалися, що робили тоді се несправедливо. Обіцяємо, що вже не будемо так поступати.

Таким щасливим не чувся Тарас ще ніколи в своїм життю. Найбільше тішився він тим, що за його відвагу курінь купить собі прапор.

Орлик.

Бажання.

(Донечці Одарці).

Пішла би я з пластом до табору,
до сонця, до волі, до простору.
Пусти мене мати з пластом вандрувати,
з пластом вандрувати до табору.

Вставалаб я, мамо, рано-вранці,
бігла би росою по полянці.
Ішла би по воду до чистого броду,
до чистого броду рано-вранці.

Сиділаб при ватрі кождий вечір,
при мові-розмові молодечій.
Гляділаб до схочу, як зірки мигочуть,
як зірки мигочуть кождий вечір.

М. Підгірянка.



ПРОХАННЯ

до наших передплатників і довжників.

Отсим числом зичинаємо другий піврік IX-го річника. Як кожного року, так і тепер, візиваємося до наших передплатників з проханням, щоби надіслали нам передплату в квоті 6 зл. на другий піврік ц. з. вже по кінець 1928 року, а наших посліплатників дуже просимо о вирівнання належитости за перший піврік (цих, що в тім році ще нічого не прислали), чи за другий квартал, (цих, що надіслали лише 3 зл.). Є ще багато й таких, що винні за минулий рік і ми вже окремими письмами до них звертали ся та посилали чеки на вирівнання залежлости. Багато вже наших довжників повирівнувало всі ті залежлости, які ми їм виказали, але ще доволі значне число є таких осіб, що винні по кільканайцять золотих титулом залеглої «післяплати» за газетку.

А видавництво залежне виключно від своїх абонентів. Воно з великими труднощами мусить боротися, коли не має в свій час потрібних фондів на покривання власних зобов'язань за продукцію журналіка, якого прецінь ніхто **за дурно** не друкує. Тому повинен кождий чоловік доброї волі пам'ятати, що не можна також **»за дурно«** газетки читати... Се не лижое чесній людині.

Дехто з наших абонентів, (що залягає якоюсь квотою за газетку) наколи післати йому упізнання — то він **мовчить** і звертає **чергове** число газетки з допискою: *»Adresat nieprzyjmuje«*... Це також свідчить про дивні поняття такої людини на справу чужої власности згл. належитости. Кождий, хто не бажає дальше передплачувати „Світ Дитини“ — повинен написати до видавництва карточку, що від такого то а такого часу **перестає** бути дальшим передплатником. — При тім повинен **вирівнати** всю належитість за газетку аж до часу її відмовлення. І тоді все є в найкращому порядку...

Але на жаль таких випадків лучається дуже мало. Задля браку в відповідних речинцях потрібних фондів — видавництво, замість кріпшати, починає занепадати, бо мусить зазичуватися і платити відсотки, що дуже некорисно відбивається на його розвитку. Має воно кожного місяця понад 1000 зол. в и т р а т на видавання так коштовного журнала, а приходи з **квартальних** чи **піврічних** передплат **незавсігди** вистарчають на покриття **50%** тих видатків.

Тому гадаємо, що вже чейже в **цім році** наші абоненти покажуть своє повне зрозуміння нашого важкого становища та наших фінансових потреб і **точним** виплаченням своїх зобов'язань **протягом місяця липня ц. р.** дадуть видавництву трівку матеріальну піддержку на цей рік.

В тій цілі залучаємо до цього числа виповнені чеки на таку квоту — яку кождий має платити титулом передплати за „Світ Дитини“ **по день 31-го грудня 1928 р.**

Візьміть отже зараз цей чек і вишліть виказану на нім грошеву квоту на пошту. В той спосіб даєте доказ, що розумієте потребу й вагу часопису для ваших дітей. Не відкладайте висилки грошній з дня на день, бо коли будете так поступати, то будьте переконані, що ніколи не вишлете передплати — бо завсігди „забудете“ це зробити, або „загубите“ чек...

Хто чека не одержить із цим числом, т. зн., що має вирівнану передплату по кінець 1928 року і нічим не залягає.

Маємо отже надію, що найдальше до дня 1 серпня ц. р. повернуть до нас усі чеки з виказаним на них квотами і це дасть нам змогу вирівнати наші зобов'язання в друкарни, клішарни, за папір та прочі видатки. Ми віримо в добру волю наших передплатників. Хто не хоче дальше передплачувати „Світ Дитини“ нехай зараз карточкою повідомить про це Адміністрацію, яка здержить дальшу висилку.

Адміністрація.

Умови передплати на „Світ Дитини“:

На рік: 12 зл.; на $\frac{1}{2}$ року: 6 зл.

Квартально: 3 зл. || Поодинокє число коштує 1 зл.

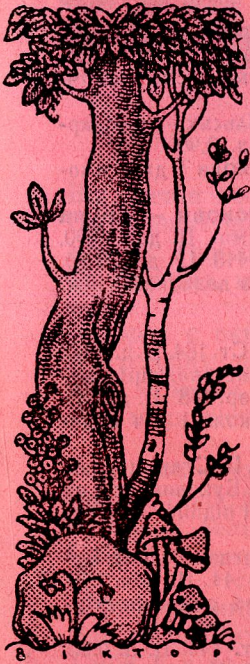
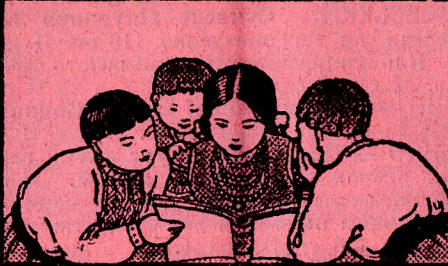
Адреса до висилки замовлень: **Львів, ул. Зіморовича 3.**

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 8.

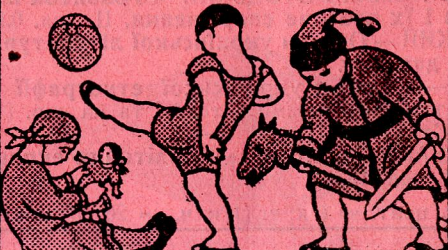
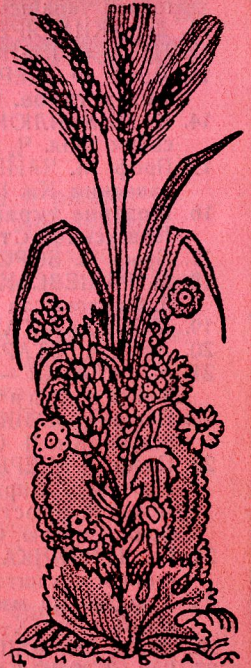
СЕРПЕНЬ

РІК IX.



ЗМІСТ:

1. Україна	225
2. Малі злодії	226
3. Радість з життя	228
4. Бідний думкою багаті	228
5. Приятелі	229
6. Як Степанко переборщував	230
7. Ген до сонця	231
8. Що лен оповідав	232
9. Про Святослава, князя Хороб- рого	234
10. Пшеничка	236
11. У шкільній кооперативі	237
12. Святослав Хоробрий	239
13. На леміч!	240
14. В ліс на суніці!	241
15. Хто і як винайшов далековид?	242
16. Жучок	243
17. Ніхто мене не вчить.	244
18. Рахунок Василька.	244
19. Дощик у жнива	246
20. Князівна на горосі	247
21. Іжачок	248
22. Птички.	249
23. Малий рибак, 24. Пластовий лік	250
25. Мій записник 251; 26. Наша твер- диня 253; 27. Бузько й жабка	255
28. Сміховинки 255; 29. Загадки	256



УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД

Адреса: Ukrajinskyj Hromadskyj Vydavnyčyj Fond,
PRAHA-VRŠOVICE, 665. ČESKOSLOVENSKO.

1. С. РИНДИК — Міцність матеріалів, курс високих технічних шкіл: технологічних інститутів, механічних та інженерних відділів політехнікумів. **Зміст:** Розтяг, стиск, скіс, кручення, гнуття, динамічний обтяг. 364 ст., 8°. З додатком термінологічного словника та 214 рисунками. Ц. дол. 3.00.
2. С. РУСОВА — Теорія і практика дошкільного виховання. 128 ст., 8°. Ц. дол. 0.60.
3. Проф. Др. В. ЯНОВСЬКИЙ — Сучасне лікування венеричних хороб, з чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 118 ст. Ц. дол. 0.50.
4. Др. Ф. БУРІАН — Пластична хірургія, з 24 ілюстр., з чеської мови перекл. Др. А. Гончаренко. 32 с. Ц. дол. 0.30.
5. Проф. О. ШУЛЬГІН — Нариси з нової історії Європи. 220 ст. Ц. д. 1.00.
6. Др. А. ГОНЧАРЕНКО — Загальна гігієна. 204 ст. Ц. дол. 1.00.
7. Проф. Ф. ЯКИМЕНКО — Практичний курс науки гармонії в 2-х част. підручник для шкіл різних типів. **З задачником.** 132 ст. Ц. дол. 1.00.
8. І. ІВАСЮК — Кубань, економічно-статистичний нарис. 120 ст. Ц. дол. 0.75.
9. М. ПАВЛІЧУК — Коротка анатомія для студентів медицини. **З передмовою акад. А. Старкова.** 116 т. Ц. дол. 0.75.
10. Проф. Д. АНТОНОВИЧ — Триста років українського театру (нарис історії українського театру). 276 ст. Ц. дол. 1.35.
11. Др. ЯКИМ ЯРЕМА — Провідні ідеї філософії Т. Г. Масарика. Ц. дол. 0.30.
12. Проф. Є. ІВАНЕНКО — Курс аналітичної геометрії. 424 ст. Ц. дол. 3.50.
13. Проф. Ф. ЩЕРБИНА — Статистика — історія статистики і статистичних установ. 288 ст. Ц. дол. 1.50.
14. К. МИХАЙЛЮК — Молочарство. Підручник для вищих сільсько-господарських шкіл. Ч. I. Молокознавство. 164 ст. **З 63 мал.** Ц. дол. 0.90.
15. Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — Алгебра, курс середньої школи і для самонавчання. Кн. I. Ст. XII+452 Ц. дол. 3.70.
16. **Модерне українське мистецтво:** Вип. I: Проф. Д. Антонович — Група Празької Студії. Франц. і укр. текст з 32 репродукціями. Ц. дол. 0.90.
17. Проф. С. БОРОДАЄВСЬКИЙ — Історія кооперації. С. 448. Ц. дол. 2.50.
18. М. РАШЕВСЬКИЙ — Рафінація цукру, під редакцією і з додатками інж. Л. Фролова та з 30 мал. 224 ст. Ц. дол. 1.50.
19. ЮРІЙ ДАРАГАН — Сагайдак, вірші Ст. 64. Ц. дол. 0.45.
20. Акад. А. СТАРКОВ — Загальна біологія, з малюнками. Ст. 184. Ц. д. 1.00.
21. М. ГАЛАГАН — Атомістично-молекулярна теорія. (Нарис еволюції наукових поглядів та тонку будову матерії) **З малюнками** Стор. 188. Ц. д. 1.35.
22. Проф. М. ЧАЙКОВСЬКИЙ — Алгебра, курс середньої школи і для самосвіти. Кн. II. Стор. VIII+300 Ц. дол. 2.50.
23. Проф. Д. ЩЕРБАКІВСЬКИЙ — **Українське мистецтво, т. II.** Старі церкви, надгробки й придорожні камені на Українським Поділлі, Буковині та на Покутті. (Ілюстровано таксамо багато, як і I том). Текст і підписи укр. та франц. мовою. Стор. 40+64 стор. ілюстрацій. Ц. дол. 2.—
24. Гр. ЧУПРИНКА — **Твори,** перше посмертне видання під редакцією П. Богацького (коштом фундації ім. Гр. Чупринки) Ст. XXIV+544. Ц. дол. 2.10.
25. **Українське мистецтво:** В. СІЧИНСЬКИЙ **Архітектура старокнязівської доби (X—XIII ст.).** Стор. 50+24 стор. ілюстрацій. Ц. дол. 1.50.
26. Др. В. ГАРМАШОВ — Шкільна гігієна, з малюнками. Ст. 144. Ц. д. 0.80.
27. Інж. Л. ФРОЛОВ — Цукроварство, з малюнками. Ст. 440. Ц. дол. 3.—
28. Акад. Проф. Др. Ст. СМАЛЬ-СГОЦЬКИЙ — **Розвиток поглядів про семью славянських мов і їх взаїмне споріднення.** Ц. дол. 0.65
29. Проф. Л. БІЛЕЦЬКИЙ — Основи української літературно-наукової критики. Ст. 312. Ц. дол. 1.90.
30. Проф. Хв. ВОВК — Студії з української етнографії та антропології. **З мапами та багатьма малюнками в тексті та на окр. (19 звич. і 4 кольорових) таблицях.** Стор. 356. Ц. дол. 3.—
31. Проф. М. ТУГАН-БАРАНОВСЬКИЙ — Політична економія. Популярний курс. Стор. 184. Ц. дол. 1.—

3 ам. цент. = 1 к. ч. (1 к. ч. = 26 сотиків).



СВІТ ДИТИНИ

Україна.

Від степів по сині гори,
Від Карпат по Чорне море —
Край є красний і багатий:
То Вкраїна, наша Мати!

В горах є верхи високі,
А в степах шляхи широкі;
Між верхами, між шляхами,
Там поля лягли ланами.

Гори повно скарбів мають,
Нафти, соли достарчають;
Вуголь є, залізо-криця,
Срібло, золото там іскриться.

А безмежними полями
Йде пшениця із житами;
Хліба є у нас до сита,
Бо земля в нас плодovита.

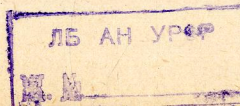
Над потоками й ріками
Стали села з містечками;
А в селі хатки білені,
Біля хат садки зелені.

В тих хатах є наші браття,
Повні сили і завзяття,
В мирі є гостинні й добрі,
В боях сильні і хоробрі.

А в містах церкви старії
Згадують часи давнії;
Біля міст лягли руїни,
Давня слава України...

Ось, така то наша Мати,
Край наш рідний, край багатий!
В нім весело й красно жити —
Як же край той не любити?

Ю. Ш.



Малі злодії.

(Вакаційна пригода).

Настали вакації і малий Петро та його сестричка Катруся бавилися скільки хотіли. Цілими днями вганяли по левадах та понад річку, а мати й недуже журилася ними, бо мала досить роботи дома. Родичі Петруся мали в містечку Б. пральню, отже роботи було досить для батька і мами, а діти в хаті тільки перешкаждали в роботі.

Правда, Петрусь помагав часом родичам у праці. Раз на тиждень, звичайно в суботу, складала мати чисту білизну у великий кіш і завдавала його Петрусеви на плечі. Тоді вже Катруся лишалася дома, а Петро ходив з кошем по цілیم містечку і розносив випране білля.

Час від часу заходив він до одного старого пана, що жив самотньо у своїм домі за містом. Ходили слухи, що цей пан дуже непривітний і строгий, але Петрусь не бачив цього по ньому. Пан відносився до нього приязно, передавав мамі плату за прання білля, а Петрусеви давав за кожним разом яблочки. То були гарні червоні яблука. А які смачні! Петрусь і Катруся не могли нахвалитися, а як зіли, то ще довго потім говорили про це яблуко тай слинку поликали на саму згадку, що найближчої суботи знову матимуть одно таке яблуко.

Одної п'ятниці вибралися брат і сестра, як звичайно, за місто. Петрусь ловив метелики, скакав через рови, а Катруся рвала цвіти. Вертаючи вже до дому, переходили попри дім старого пана. Дорога вела здовж гарного саду, обведеного високим парканом.

— Ось, сад старого пана Яблонського! — закликав здалека Петрусь. — Покажу тобі, Катрусю, ту яблінку, з якої пан дає мені все по яблукowi, як приношу йому білизну!

Діти підійшли до паркану і стали проти росохатої яблінки, повної великих червоних яблук. Катруся аж ахнула з дива і ковтула слинку, а Петрусь сказав:

— Завтра субота. Понесу білля і знову будемо мати одно яблуко!

І вже хотіли відійти. Та покуса зробила своє. Зробивши лише кілька кроків, Петрусь запримітив, що недалеко, таки ще під яблінкою, паркан був підпертий грубою колодою. А під парканом в тому місці звисала якраз тяжка галузка, повна червоних яблук.

В одній хвилині Петрусь подумав собі вчинити гріх і сказав більше до себе, як до сестрички:

— А що, як би так по отсій підпорі підлізти в гору тай урвати одно яблочко. Пан має їх так багато«. Він навіть не пізнає, що одно пропало!

Катруся була ще за мала, щоб пригадати братови сему заповідь, яка каже: „Не кради!“. Отже не сказала на це нічого, тільки її очі говорили:

— О, я зілаби одно яблочко! Варто би взяти двоє, щоби ти мав одно, а я одно...

Зрозумів це Петрусь і мигом видрапався по підпорі на паркан. Сівши на паркані, він досягнув рукою галузку й урвав одно яблуко. Він кинув його сестричці, а сам урвав собі друге і сховав до кишені.

Тепер він міг уже злізти з паркану, бо урвав двоє яблук, — але йому зробилося жаль лишати решту яблук на галузці. Тому зачав рвати далі. Зірвав ще одно і кинув на діл, далі друге, третє...

Аж раптом зі саду загудів чийсь гнівний голос:

— А ти злодію! А ти шибенику! Ось, я тебе потягну дручком!

Петрусь глянув і з перестраха задеревів. До паркану біг старий пан Яблонський і вимахував грубою палицею. Петрусь скотився з паркану на дорогу й почав утікати. Аж коли вже був за рогом улиці, запримітив зі страхом, що він без капелюха! Капелюх упав йому з голови, як він зсувався з паркану, і покотився в сад.

Петрусь не знав, що з собою робити. Яблуко, яке мав у кишені, пекло його мов грань, а ще більше пекла його совість і встид, як він завтра покажеться панови Яблонському на очі. Прецінь пан певно пізнав його, а хочби й не пізнав, то капелюх пізнає і буде знати, хто крав яблука. Аж тепер пізнав Петрусь, яке погане діло — злодійство та каювся, але запізно.

Крадьки прийшов Петрусь з Катрусею до дому і не вечеряючи, ляг спати. Та не спав він тої ночі. Цілу ніч думав про своє погане діло і про те, як він стане перед паном Яблонським. З острахом ждав тої хвилі, коли мати пішле його з кошиком по місті. І та хвиля надійшла. Він узяв кошик, взяв у кишеню вкрадене яблуко. Катруся зіла своє яблочко таки зараз під парканом, решту яблук лишили втікаючи, — тай пішов. Найперше порозносив білля по всіх інших домах, аж нарешті пішов до старого пана. Несміло застукав до дверей, а ввійшовши до кімнати, впав перед старим на коліна й подаючи йому вкрадене яблуко, заголосив:

— Ласкавий пане, ось вам вкрадене яблуко, карайте мене, як хочете, тільки не кажіть родичам. Заощадіть їм того сорому, що їх Петрусь злодій!

Панови Яблонському подобалося щире покаяння малого злодія. Він хвилию дивився на нього строго, а потім сказав:

— Дарую тобі провину, Петрусю, бо бачу, що ти щиро каєшся і вже більше того не зробиш. Та твоє щастя, що ти вчора втік, а то бувби посмакував мого бука на своїй спині!

Петрусь поцілував старушка в руки і плакав з радості. А старий і собі зворушився, утихомирював Петруся і сказав:

— Будь спокійний, я вже не гніваюся! Бог також прощає тим, що каються. Ось тобі твій капелюх і знову одно яблуко,



але не те, що ти мені віддав, бо я знаю, що ти не мігби його їсти...

Петрусь вийшов від доброго пана Яблонського і мов на крилах полетів до дому. Тепер було йому легко й весело. Він розказав сестричці, як він каявся і як старий пан простив йому провину й поділився з нею яблуком, яке дістав на знак замирення.

Петрусь раз зблудив, але певно вже ніколи не прогрішиться проти чужої власности.

Радість з життя.

Гей, щебечуть пташки
І бренять комашки:
— Люба ніч! Любий день!
Любий цвіт!
Любий світ!
Варта він пісень!

Нум складать подяку
Богу за ту ласку!
І за ніч і за день,
І за цвіт,
За весь світ —
Сто гарних пісень!

о. Г. Костельник.

Бідний думкою багатіє.

Захотілося бідному чоловікови огірків, а що не мав своїх, бо й города в нього не було, то закрався до чужих. Підсунувся близько до грядок, де росли огірки й думає: „Наберу мішок огірків, продам їх; за ті гроші куплю собі курочку. Нанесе курочка яечок; весною посаджу її на яйцях і висидить вона мені багато курчат. Вигодую я їх, продам і куплю свинку. Приведе свинка поросят, продам поросята, куплю кобилку. Кобилка приведе лошатко, викормлю його, продам і куплю хату. Заведу город, посаджу огірків, але нікому не позволю красти. Сторожів найму, прикажу, щоб пильнували, а сам часто боками заходитиму й буду накликувати: Гей, стережіть там, як найкраще“. І закричав на все горло забуваючи, що сам лежить в чужому городі. Сторожі почули крик, прибігли на грядки й прогнали необачного злодія.

Олена Кадлубицька.





Приятелі.

Скажіть, що це: Конюшина,
А в ній — друзі в кожушинах?

Мав справляти Зайчик свято
Тай написав Крілю-свату:
»Приходь, свате, на йменини,
Покоштуєш конюшини«.

Сваток Трусик пристрибав,
Зайчик його привитав:
— Добридень вам, любий свате,
Тепер маю справжнє свято.

Погуляєм тут на волі
В конюшиновому полі.
Добре друзі святкували,
Їли, пили, танцювали.

Аж змокрили кожушинки
Від танку та конюшинки.
А ще ввечері у двох
Пішли пастись у горох.

І наїлись, й нагулялись,
І по полю настрибались.
Аж в байраці, за ліском
Заяць попрощавсь з сватком.

— Я тобі, — говорить Трусик, —
Відплачу, як сніг притрусить...
Швидко далі час пробіг,
Ось вже з неба й сипле сніг...

І, нарешті, на розраду
Подались вони до саду
Тай з під будки у Рябка
Натягали й буряка.

* * *

Ото-ж так в Різдвяні свята
Гостював наш Трусик свата!..

Укриває лани й луки...
Тяжко Зайцю до розпуки.
Не знать: чим живе й душа, —
Ні травинки, ні гроша!..

Та в Різдво, у хуртовину
Кличе Крілик на гостину:
Шле листа, щоб на леду
Їсти вкупі коляду.

»Рябко« — пише — »спить так
[смашно,
Що й в дворі не буде страшно!..
Летить Зайчик, мов той птах:
Де подівся й зайчий страх?!

А вже Крілик край байраку
Нетерпляче жде друзяку.
— Чув я — каже, — що бідуєш,
Ну, так днесь порозкошуєш!

Й веде гостя поза тинем —
Просто в ясла з свіжим сіном.
Потім — попід самий дім,
Де солодкий в ямі жім.

Далі — шусть ще й по склепах.
Там поживи, як в степах!
Тут капуста, а там грушка,
Аж палають Зайцю вухка!

За Й. Кожішом — В. Старий.



Як Степанко переборщував.

— Ох, я напів живий! Там така спека, що мож згоріти! Я біг за лошатем зо три милі!

Так говорив малий Степанко й, кинувшись як довгий на ліжку, стирив собі ручником піт з чола.

— Кудиж ти ходив? — питався батько.

— Я дійшов до Василевої ниви і через міст назад!

— Це дорога на пів години — сказав батько. — А крім того не є так дуже горячо. Противно, нині зовсім приємно й холодно.

— Ах, так, як би я так страшно не біг! Але я гнав, наче стріла і тому мені так горячо! — сказав Степанко.

— Ти вийшов о п'ятій з дому — говорив батько, — а тепер три чверти на шесту!

— Так, якраз три чверти години! — закликав хлопець, глядячи на годинник і не прочуваючи, що буде далі.

— А чи стріла потребує аж сорокп'ять хвилин, щоби перейти дорогу, яку може зробити за дві хвилини?

— Я так точно не думав, татусю — сказав трохи засоромлений Степан — але я біг цілу дорогу, бо я думав, що ціле містечко збіжиться нині до нас, щоби побачити наш новий візок!

— Когож ти ждеш, Степане? Я не припускаю, щоби сюди мала прийти така сила людей. Що ти зі всіма зробиш?

— Микола, Петрусь Влодко казали мені, що по науці придуть, а я ще надіюся, що й Юрко прийде!

— Містечко має п'ять тисяч мешканців, а з того ти чекаєш на трох, чотирох! Але, що ти хорий, то добре, що більше не прийде, бо ти не міг би з усіма бавитися!

— Хорий? — сказав здивований Степан, зриваючися з ліжка.

— Хто казав, що я хорий?

— Тиж сам говорив, сину, що ти »напів живий!« Чи це не значить, що ти тяжко хорий?

— Ах, тату! Ви берете мене за слова! Я так дослівно не думаю, як говорю! Я не був напів живий, але я скоро біг, бо за мною гналося з п'ятьдесять псів!

— О, гарне стадо! Звідкиж їх стільки взялося? — питав батько.

— Ну, там був пес Павла Зарічного, вівчарик Івана Колотюка і ще два або три сусідські песята. Вони обпали мене і я мусів утікати.

— Ну, але п'ять то ще далеко не п'ятьдесять!

— Але так здавалося мені, що їх є п'ятьдесять, — сказав Степанко трохи нетерпеливо — бо десятиморгове поле Демида було повне псів, так що якби ви, тату, там були, то певно подумалиб також, що їх є п'ятьдесять!

— Алеж десятиморгове поле, повне псів, — змістило би тисячі, а не п'ятьдесять! Чи ти думаєш, що говориш?



Степанко пробував думати, але не міг представити собі, скільки псів помістилося б на десяти моргах поля. А батько говорив:

— Я не знаю кращого способу, відзвичаїти тебе від поганої привички, що зветься пересадою або переборщуванням, хіба розкажу дітям, як ти страшенно натрудився, заки віднайшов лоша. Ти біг, як стріла; тебе напало десять моргів псів, отже принайменше було їх сто тисяч; ти мусів бігти більше як три милі, щоби перебігти півгодинну дорогу, отже найбільше яких два кілометри; ти очікував тут п'ятитисяч люда, які мали дивитися на наш візок і ти був напів живий, як прибіг до дому!

— Ах, ні, татусю! Не кажіть! Діти сміялися б з мене аж попадалиб. Я вже не буду перебільшувати ні переборщувати, хочби жив так довго, як Ной!

— Щоби сміялися до упадку з такої пустої історії — в це я не вірю! Але це їх може добре остереже, щоби й вони при оповіданню ніколи не перебільшували. Бо ця привичка, мій сину, росте з роками і вкорінюється так глибоко, що навіть як доростеш, важко тобі буде оповідати про правдиві ясні події без зайвих пересад. — І дійде до того, що навіть з найпростіших подій ти зробиш якісь фантастичні пригоди! А тоді люди не будуть тобі вірити!

Степанко послухав перестороги батька і відтоді старався говорити про все так, як воно справді було.



Ген, до сонця...

Пнеться, пнеться кожда цвітка
Ген до сонця, ген — до світла;
Пнеться, пнеться ген — до неба,
А чому? — Бо так їй треба!

Пнеться, пнеться так, як цвітка,
Й та душа, що не заснітла;
Пнеться, пнеться ген — до неба,
А чому? — Бо так їй треба!

Обізвався рак з болота:
— А то раз дурна робота!
Але цвітка відповіла:
— Пнуса, пнуса ген до світла,

Щоб яркі краски здобути
І Творцю на славу бути! —
Та ще й каже: — Небораче!
Лиш хто змірить, той повірить!
о. Г. Костельник.



Що лен оповідав.

На городі розцвів лен. Він має гарний синій цвіт, такий ніжний, як крильця комашки, тай ще ніжніший. Сонце сяє на лен, а дощик підливає його. А йому так розкішно купатися в дощику, як дитині в теплій купелі. А сонічко так його цілує, як мати свою дитину, і як дитина гарніє від поцілунку, так лен розвивається від сонця.

»Кажуть люди, що я гарний вдався« — говорить лен, — »а як виросту, то буде з мене гарний кусник полотна. Який я щасливий! Мені добре і я тішуся, що з мене буде щось таке гарне. Я найщасливіший в світі!«

»Так-так-так!« говорять коли в плоті. »Ти ще не знаєш світа і людей, а ми знаємо і від того маємо болі в костях«.

І коли в плоті заскрипіли гірко:

»Турру — турру...

Дурутуру...

Пісні кінець!«

»Ні, я цього не знаю!« сказав лен. »Сонце сяє, дощик підливає, я цвиту, я расту, я найщасливіший в світі, що й не говоріть!«

Але одного дня прийшла господиня, зловила бідний лен за чуба і вирвала його з корінням, аж було боляче. Його вложили у воду, начеби він мав утопитися, а потім сушили його на сонці, начеби він мав згоріти — і це також його боліло.

»Не мусить-же мені бути все добре!« — сказав собі лен. »Треба щось перейти і перетерпіти, щоби з мене щось добре було!«

Але його далі мучили. Його рвали, ломили, вязали, сушили і терли. Потім він прийшов на кужіль і його прями:

»Туррр! Туррр! Туррр!«

Не було як і думок позбирати. Важко було. Дуже крутили ним.

»Але за це я був колись бодай дуже щасливий. Треба бодай потішатися тим, що було!« — говорив собі лен навіть тоді, як його у виді ниток заложили на ткацький варстат.

І з нього зробили прекрасний кусень полотна. Кождий лен, кожде стебельце прийшло в один кусень полотна!

»А, це щось надзвичайного! Я таки щасливий! Ось таки з мене щось нарешті є! — думав собі лен. — »Коли в плоті добре говорили, як скрипіли:

Турру — турру,

Дурутуру, —

але тій пісні не кінець. Вона тільки що у мене починається. Чудово! Прекрасно! Я терпів багато, але таки з мене щось є! Я такий тепер міцний, м'який, білий, довгий! Це зовсім краще, аніж бути тільки слабою рослинкою, хочби й з цвітом. Тоді мною так не журилися, тільки сонце гріло і дощик кропив. А тепер мною опікуються, мене доглядають! Дівча обертає мене кожного ранку



і поливає водою, так само кожного вечера. Ба, навіть пані учителька мала про мене цілу лекцію, розповіла мою історію і похвалила, що я є гарне полотно!»

Полотно прийшло до хати. Там його покряяли, поміряли і стали шити. О, це також боліло. Ножиці гострі! Голка колюча! Але з полотна вшили дванайцять сорочинок для дітей. Дванадцять!

»Ось, диви!« — подумав собі лен, що став полотном. »Тепер мене знову боліло, але за те з мене зробили щось нового... і це є правдива приємність. Нас є дванадцять сорочок, але властиво всі ми — одно полотно! Яке це дивне! О, я таки щасливий!«

Минали роки. Сорочки подерлися. Тоді їх подерли в куски і вони вже не знали, чи не приходить їм кінець. Бо їх знову стали мняти, парити, варити — і з них вийшов гарненький білий папір!

»О, це також велика несподіванка і щастя!« — подумав собі лен, що став папером. — »Тепер я ще ніжнійший, як був; мене запишуть дрібним письмом і що не понаписують! Це велика мені честь!«

На папері повиписували прекрасні байочки, а діти читали їх з великою цікавістю. Вони через те ставали мудрійші і ліпші й кращі на втіху своїм родичам. А все те через слова, записані на тім папері!

»Це щось більше, як я сподівався!« — подумав собі лен. — »Моя втіха безгранична! Чи я міг собі подумати там, в полі, як я ще був льном і цвив синіми квітками, що я буду ширити знання й радости між малими діточками? А прецінь так тепер сталося! Сам Бог створив мені таку розкіш. Завжди, коли думаю, що вже »моїй пісні кінець«, тоді доходжу до чогось ще кращого і вищого! Тепер пішлють мене певно світами в далеку подорож, щоби всі діточки могли читати те, що на мені написано. Давнійше я носив сині квітки, тепер ношу прекрасні розумні думки! Я найщасливіший в світі!«

Але так не сталося. Лен, що став папером, не поїхав у подорож. Він дістався, як книжочка з цікавими образками й думками, малому Богданкові. Богданко перечитав книжечку раз і другий раз і потім поклав її до шафи, у свою бібліотечку.

»От, що за радість!« — подумав собі лен, з якого була зроблена книжка. — »На старість мене тримають у пошані й дають відпочати! Це зовсім справедливо. По трудах життя це заслужена надгорода. Так певно діється з усім на світі.«

І книжечка з байками лежить собі в пошані у Богданковій бібліотеці. Тепер він буде знати, що вона зроблена з лему, який був полотном, а потім папером, — і певно буде ще більше шанувати свою книжечку.

За Андерзеном. — III.



Про Святослава, князя хороброго.

Мудра українська княгиня Ольга, про яку ви, діточки, читали в попереднім числі „Світика“, мала самотнього сина, Святослава. Він був дуже відважний та хоробрий. Його хоробрість була відома всім ворогам України. Він ціле своє життя і князування провів не в Києві у палатах, але в походах, у полі, зі своїми воїнами, які його дуже любили, бо він жив так просто, як і вони, хоча він був князь.

У похід не возив він зі собою ні казанів, ні наметів. Спав на землі, поклавши під голову сідло. Їв просту страву: нарізував конину, або волонину, або м'ясо іншого звіра, тоненькими платками, пік на вуглях і так їв.

А на ворогів своїх не нападав хитро, зненацька, щоб їх заскочити. Ні! Він попереду себе слав до того, на кого йшов походом, пославця, щоб він переказав ворогам його воєнний привіт:

„Іду на вас!“

І щойно тоді йшов на ворога, який тимчасом приготувався до битви. Таким гарним звичаєм Святослав здобув собі пошану навіть у ворогів. Вони й боялися його дуже, бо думали собі: „Коли він нас попереджує про свій похід, то видно певний своєї перемоги, видно має велике військо“.

Такий то князь-лицар став князем по смерті своєї матері, княгині Ольги. Він довго і не сидів у Києві; передав усю владу в державу громаді, а сам рушив у походи. А міг він собі на це дозволити, бо князь Ігор і княгиня Ольга впорядкували державу так, що в ній був лад і спокій.

Багато походів зробив князь Святослав за своє життя. Багато воєн закінчив перемогою і щасливо, та багато воєнної добычі привіз на Україну. Він переміг Хозарів, що мали тоді свою державу над Волгою; переміг народи підкавказької землі, що звалися тоді Тмуторокань, а нині звуться Кубань, де живуть тепер Кубанці, потомки запо-



рожських козаків. Потім побив ще Болгарів, що мали державу над Дунаєм.

Тоді, ще за життя княгині Ольги, прислав до Святослава грецький цісар, Никифор Фока, посла з просьбою, щоби він ішов воювати з Болгарами, що тоді над Дунаєм заснували свою державу. Ця Болгарія є нині маленькою і слабенькою державою на Балкані, а тоді була вона такою сильною, що болгарський цар Петро, наложив на грецького царя данину і той мусив її платити. Та по якімсь часі грецькому цареви Никифорови стало соромно, що він мусить платити дань Болгарам. Він попросив князя Святослава о поміч проти Болгар, а за це обіцяв йому велику надгороду тай уже тепер послом прислав йому дорогі дарунки.

Святослав рушив зараз зі своїм військом на Балкан і побив болгарське військо. Болгарський цар з грижі занедужав, а тоді Святослав рішив лишитися в Болгарії. Він осів у місті Переяславци над Дунаєм і сидів там. Та зробив він, що не вертав на Україну, бо вороги України, Печеніги, прочули, що Святослава нема на Україні, тай рушили походом на Київ. Вони облягли Київ кругом але зараз вислано післанців до Святослава, який прибув з військом з Болгарії і прогнав Печенігів.

Але й тепер Святослав не лишився в Києві, хотая дуже просила його о це старенька мати, княгиня Ольга. Він сказав, що в Переяславци краще йому жити, як у Києві.

Він правда ще заждав трохи, бо мати тяжко захорувала, а коли померла, він поховав її гарно, лишив усю власть у Києві своєму синові Ярополкови, у Деревлян Олегови, а в Новгороді Володимирови, а сам рушив таки назад до Болгарії.

Тимчасом грецький цар погодився з Болгарами і проти Святослава вийшло велике болгарське військо. Та Святослав розбив це військо, а тоді рушив і на Царгород. Грецький цісар, Іван Цимісхій, наслідник Никифора, мусів дати Святославови великі гроші і дарунки, щоби не нищив Царгорода. І побідний Святослав вернув назад у Болгарію і осів там, тримаючи болгарського царя в неволі.

Та небаром потім грецький цар знову зібрав велике



військо і захотів прогнати Святослава з Болгарії. Він окружив Святослава під містом Доростолом. Та Святослав не хотів піддатися і заохочував своїх жовнів до бою такими словами:

„Нема вже нам де подітись! Хоч неволею, а мусимо стати до бою, а не посоромимо-ж землі руської та поляжемо тут кістями. Мертві бо сорому не мають. А втечемо, то буде нам сором на віки“.

Довго витримували українські війська облогу ворожої переваги, аж нарешті помирився Святослав з царем чесно і опустив Болгарію. Очевидець описує стрічу Святослава з грецьким царем над берегом Дунаю і пише: „що український князь був одягнений просто, як його вояки, тільки у правому вусі мав дорогу сережку тай сорочка на ньому біліща, як у вояків“.

Коли Святослав вертав з Болгарії до Київа, трапилося нещастя. Греки переказали Печенігам, що Святослав вертає з великим добром, набраним у Болгарії. Тоді Печеніги напали зрадиво Святослава біля Дніпрових порогів і вирізали всю його малу дружину. Самого Святослава Печеніги вбили, а з його голови зробив собі печеніжський вожд чашу, окував її золотом і пив з неї вино. На тій чаші з Святославового черепа була така напись: „*Чужого шукаючи — своє загубив*“.

Так скінчив хоробрий князь Святослав своє войовниче життя. Загинув молодю; мав трицять літ. Помстилося на ньому це, що воював не тільки, щоби боронити своєї землі, але щоби також здобувати чужі землі.

Та лишив він славного наслідника, свого сина Володимира, про якого напишемо другим разом.

Пшеничка.

Гей, пшеничко золотенька,
Будь благословенна!
Повні твої, повні жмені
Золотого зерна!

— Я весни не змарнувала
Й літа не проспала:
Золоті отсі зернятка
Я в землі шукала!

о. Г. Костельник.

У шкільній кооперативі.

При кінці останньої лекції дід Дмитро, шкільний сторож, сидів на лавці в коритарі і нишпорив у своєму гаманці. Він витягав гроші і перераховував їх.

— Ні, таки прийдеться позичати, нічого не вдієш — бурмотів сам до себе дід Дмитро — бо й соли треба купити, і Степанкові виписати його газетку «Світлик», чи «Світик», — чи як там вона називається...

— Що, як що, а Степанка таки догляну поки живу. Він такий цікавий і розумний хлопчина. Батько його, царство йому небесне, відїзжаючи на Україну просив: Як загину я, то ви тату учіть Степанка, хай буде розумний та нехай знає де і за що його батько положив свою голову...

Шум і гармідер у класі розбудив діда Дмитра з його задуми. Він встав, посмикав свої довгі вуси і пригладив розкудочене густе волосся на голові. Ученики, помолившись, роєм висипалися на коритар.

До побачення, діду Дмитре, бувайте здорові — прощалися школярики зі своїм любимим сторожем. Глядіть діду, щоб не вимели разом зі сміттем Петра Берези — сказав хтось із старших учеників.

— Всяке сміття вимітатиму з класу, то може й вашого Петра вимету. Він теж своїм лінивством засмічує вашу класу, бо тільки один він між вами визначається своєю лінивою вдачею. А здібний, драбуга — це знаю я, бо і батько його розумний та роботящий. —

— Пождіть трошки хлопці, не відходьте, маю до вас просьбу — промовив дід Дмитро поважно.

Здивованне дітий так і застигло на їх лицах, коли почули, що дід Дмитро має до них якусь просьбу.

Чим-же можемо служити вам, діду? — спитав Андрій Жук, голова шкільної кооперативи.

Гроший хочу позичити у вашім банку на один місяць. Завтра вибираюся до міста і обчислив, що мені недостає ще 10 зол. Процент заплачу такий, як від других береде.

Школярі здивовано гляділи на себе мовчки, бо перший раз їм таке трапилося, що хтось зі старших просить їх о позичку.

То як буде? — позичите мені, чи ні? — спитав дід. Позичимо! — промовив врешті Івась Вільшенко, голова шкільної «Каси Ощадности», і по тих словах подався з другими товаришами до класу, а за ними повагом і несміло увійшов дід Дмитро.

Івась відімкнув касу, виняв картку паперу і подав дідові.

Ось вам, діду, заява — виповніть її, а тоді я вам гроші позичу.

Так, так діду. Напишіть заяву власноручно, а то ми гроший не позичимо — говорили, жартуючи, школярі.

Добре вам, письменним, жартувати з мене, темного. Деж мені отого письма було навчитися, як колись і школи у нас не було. Ви, діду, і підписатися не можете на заяві? Не можу!

То якже вам гроші позичати, коли ви не підпишете нам векся — жартували далі школярі.

А чи не сором вам таким молодим та розумним джигунам, що я отут між вами один вештаюся неписьменний?!

Навчилиб мене старого і... годі. Кождий, як покаже лиш одну букву, то і підпис буде.

Добре! Навчимо! Сідайте в лавку і беріть перо в руки. Сів дід а його роєм обсіли школярі.

Ну, діду, пишіть »Д«.

Дід узяв перо в дрожачі руки і став водити очима по папері.

Та ви не так перо взяли! Ось, як його треба держати! О... знов вам перо перевернулося. Держіть міцнійше.

Ох, які вони пакосні та неслухняні оті ваші пера. Як не держу міцно, а воно все перевертається на бік. То що я маю писати? Дуба?

Та не дуба, а тільки »Д«.

Якже його написати — оте »де«.

Пишіть так. Тут один ученик написав старому букву »Д«. Другому прийшлося написати »М«, а третій ученик докінчив ціле слово: »Дмитро«.

— Ну і тяжка ваша грамота — промовив дід задихавшись. — Як ви такі малі та видержуєте ту працю?

Вона не тяжка діду, тільки трудна. Для нас вона тепер не представляє ніяких труднощів.

Вже написали своє ім'я, тепер прізвище пишіть. Як ваше прізвище?

Та »Гудз« — хіба не знаєте?

А так, так, Гудз. Пишіть же вперед букву »Г«. Але мусите вже самі написати своє прізвище.

Розуміється. Як сам написав ім'я, то і прізвище сам напишу.

Дивіться добре, діти, я пишу »Гудз« та глядіть, щоб помилки якої не було.

Старий потягнув одну просту чертку, а другу таку саму на-вхрест положив.

Не тааак діду!! Хіба се »Г« оте, що ви написали? »Г« так пишеться. Тут знов один ученик накаліграфував на заяві букву »Г«.

То се таке ваше »Г« — промовив здивовано старий. — Се здається якась люлька вийшла, та ще й панська, з довгим цибухом і липкою.

Нехай се буде по вашому люлька; ми її називаємо »Г«. Тепер пишіть »у«.

О... діти, се вже труднійше, уха я ніяк не напишу. Лучше хай вже останеться так як є.



— Якже так діду має остатися?

А так. Є написане «Дмитро» та отся люлька то і буде з вас. Як же се прочитати? Хиба, Дмитро Люлька, що вже з вами зробиш.

Діти реготалися дзвінким, радісним сміхом, а Дмитро Гудз обтирав піт з чола.

Голова каси забрав від діда заяву і видав йому 10 зол.

Виділ каси зістався в клясі, щоб полагодити деякі діла касові, а дід Дмитро пішов веселий до дому та бурмотів сам до себе: Що то вже тепер такий світ настав? Такі малі і вже собі «банок» заложили. А що то ще буде, як повиростає ота малеча.

Подав: *Гр. Кадлубицький.*



Ю. Ігорків.

Святослав Хоробрий.

Був це смілий князь-воєнка,
Все в таборі пробував,
І ціле життя відважно
З ворогами воював.

Як на кого йшов війною,
То казав: »Іду на вас!«
І тайком врага напасти
Не напав він ані раз.

Звоював він Печенігів
І над Волгою Хозар —
І Болгарію побити
Кличе його грецький цар.

Але зле вчинив ти, князю,
Що у городі чужім
Ти осів собі й занедбав
Рідний Київ, батьків дім.

Ти сидиш в Переяславці,
А тимчасом Печеніг
Город Київ облягає,
Все валить собі до ніг.

Хоч побив ти Печенігів,
Знов вертаєш на чуже,
Грек згодився з Болгарином —
Ждуть зі зрадою тебе.

Хоч помстив ти зраду Грека,
Ворогів чимало вбив,
Мусів ти від переваги
Відступатися домів.

Та стрівши Печеніга,
В лютім бою ти упав,
Ворог з черепа твого
Мед-вино собі спивав...



На поміч!

(Історичне оповідання).

— Іду на вас! — сказав князь Святослав Завойовник і пішов походом на Болгарію, щоби застромити на Балканах український Тризуб та поширити своє володіння.

Тимчасом столиця України, Київ, остала під доглядом старенької княгині Ольги. Та степові орди лиш перенюхували, деб можна пожитися легко і добре. А деж, як не в багатій українській столиці! І тоді прийшли Печеніги перший раз на Україну. Княгиня Ольга замкнулася з своїми внуками: Ярополком, Олегом і Володимиром у місті Києві. Залога не була численна, однак відважна. Сказала, що ворога не пустить в місто! Одна тільки слаба сторона була, а се незабезпечений замок поживою та водою.

Печеніги обложили місто великими силами. Неможливо було ні вийти з міста, ні вістку післати. Та вже українські оборонці почали ізнемогати нестачею води та голодом.

Тимчасом на вістку про облогу Києва почали збиратися люди на підмогу з-за Дніпра. Ладували на човни зброю, сушили сухарі. А все так скрито робили, щоби Печеніги їх не запримітили. Тільки думали, що їх ще замало, щоби змірятися з ворогом. Ждали, поки буде більше...

В Києві ставало чимраз гірше. Боярин Грім звідувався поміж міщанами: чи є в місті такий, хто міг би перейти незаметно крізь печеніжський табор?

Зголосився невеличкий хлопчина, Ярослав

— Я піду!

Врадувалися городяне і кажуть хлопцєви:

— Ратуй, хлопче, нашу честь і славу! Може вдасться тобі освободити наше місто — столицю української держави!

Боярин на замку сказав: Хлопче! Доручаємо тобі важну задачу! Як перейдеш щасливо поміж ворогами, скажеш нашим: Як не прийде нам поміч, то завтра мусимо віддати місто Печенігам... Не забудь!

— Я не боюся, бо вмію говорити по печеніжськи. Підйду їх так, що і не подумаються нічого.

Не збирався довго. Нічого не взяв зі собою, тільки узду. В ночі спустився ливною з мурів і до ранку пересидів у корчах. Ранком непомітно вийшов зі сховку і вкрутився поміж Печенігів. Говорив до них: Чи не бачили ви де мого коня? Печеніги думали, що се свій. Як пройшов крізь печеніжську залогу, приблизився до ріки. Тоді скинув скоро зі себе штанята і скочив у Дніпро. Почав чимскорше плисти рікою до другого берега. Як побачили це Печеніги, стріляли за ним з луків, та не могли вже досягнути його.

Українці з-за Дніпра, як побачили хлопця, здогадалися, що се післанець з Києва. Виплили проти нього, взяли його в човен і привезли між своїх.

Хлопець передав вістку дружині: «Як не підступите завтра рано під місто, то Київ упаде в руки Печенігів».

Тоді воєвода сеї дружини, що звався Претич, сказав: Завтра мусимо підступити човнами на поміч Київу. Заки Печеніги опам'ятаються, схопимо княгиню та княжичів і перевеземо на сю сторону в безпечне місце. Тоді ворог не буде так дуже наступати на Київ. Отак поможемо міщанам. А не зробимо сего, то пропадуть всі.

Як сказали, так зробили. Хлопець оповів про все, що бачив у Печенігів. Ще досвіта повсідали Українці в човни й плили до другого берега. Притім заграли сильно у всі труби. Се був знак, що їдуть на поміч столиці.

Печеніги думали, що се приходить на поміч князь Святослав Завойовник. Почали отже чим скорше втікати з під міста.

Княгиня Ольга вийшла з внуками та з міщанами на ріку Дніпро і приблизилася до човнів. Подякувала оборонцям за висвободження. Окреме відзначення дістав малий Ярослав за свій відважний вчинок.

Печеніги відступили від облоги. Вони так скоро втікали, що їй не мали часу напоїти коней в річці Либеді. *Богдан Заклинський.*

В ліс на суніці!

Що за красна днина
І погідний час!
В бори на суніці
Кличе сонце нас!

На суніці,
На малини,
На черниці,
На ожини,

Кличе сонце нас!

— Ой, ти, темний боре!
Кличе наш гурток —
Звідки в тебе, брате,
Стільки ягідок?

І суніці,
І малини,
І черниці,
І ожини —

Стільки ягідок!

Дощик став кропити,
Сонце припекло,
І від того стільки
Ягідок зійшло.

І суніці,
І малини,
І черниці,
І ожини —

Все те тут зійшло!

— Ой, ти, темний боре,
Любий боре наш,
Ой чи нам хоч трохи
Ягідок ти даш?

Ті суніці,
Ті малини,
Ті черниці,
Ті ожини —

Чи їх трохи даш?

— Ой, беріть, збирайте
Всі ті ягідки!
Знаю, що суніці
Люблять діточки...

І суніці,
І малини,
І черниці,
І ожини

Люблять діточки.

За М. Конопніцкою — Ю. Ш.

Хто і як винайшов далековид?

Певно, що не одне з вас, діточки, бачило далековид, крізь який мож докладніше бачити далекі предмети, приміром дома, дереза, гори, — або десь на полі якісь особи або звірята. Коли дивитися крізь далековид, то здається, начеби ті предмети були такі перед нами, так добре їх видно. Навіть зорі і місяць можна краще бачити крізь такий далековид. Впрочім є спеціальні далековиди, крізь які дивиться на тіла небесні, а спеціальні, крізь які в театрі можна краще бачити сцену. Але вони до себе подібні. Цікаво послухати, котрий то мудрий чоловік перший зробив такий далековид і як він упав на ту думку?

Давно вже перед багатьома роками, жив в однім великім голландським місті чоловік, що виробляв окуляри. Той чоловік мав малого сінка, який дуже радо бавився острими відпадками скла, з якого батько робив окуляри; — ви це самі знаєте, що коли такі кусники тримати напроти сонця, то вони кидають на стіну, на стіл чи на підлогу ніжне блискуче проміння дуги а це проміння може бути таке сильне, що пропалює папір.

Одного дня бавився той хлопчик двома такими відломками скла на порозі дому. Він дивився крізь одне, то крізь друге, а нарешті зложив оба кусники, один на другім і поглянув крізь них, цікавий, чи так щобудь побачить. І це, що він побачив, здивувало його незвичайно. Годинник на вежі поблизького костела, на який він крізь ті скла подивився, стоав так близько й виразно перед його очима, що він міг бачити не тільки години, але й мінути. Він дивився довго на той годинник і на хрест на вежі костела і з дива не міг вийти! Він відкладав скло і протирав собі очі, чи йому часом не сниться таке чудо, — але ні: коли знову дивився крізь ті оба скла, то вежа з годинником і з хрестом стояла наче перед порогом хати, колиж відкладав скла і дивився голим оком, то годинник був так далеко і високо, що ледво вказівка була видна.

»То мусять ці скла мати таку дивну силу!» — подумав собі хлопець і почав випробовувати їхню міць. Він тепер дивився крізь одне скло, потім крізь друге, але годинник був так далеко, як би й дивився голом оком.

— Чомуж передтим був годинник так близько? — дивувався хлопець. — Тут мусять бути якісь чари!



Та коли зложив знову оба шкла до купи і глянув на вежу, закликав:

— Годинник знову передімною! Ах, тепер уже знаю, в чім лежить тайна того дива. Як дивитися крізь ці оба шкла, зложивши одно на друге, то всі предмети видні близько і виразно! Батьку! — закликав урадуваний хлопець, а коли батько надб'іг, цікавий, що сталося синкови, синок розповів йому про свій досвід.

Батько спробував і собі, почав дивитися через ті шкла і переконався, що його синок при забаві відкрив мимохіть дуже важну і цікаву тайну, якої до того часу ніхто не знав. Ця тайна така: коли приложити шкло вгнуте до вигнутого і дивитися крізь такі шкла, тоді мож бачити всі далекі предмети в сильнім приближенню. Так то малий хлопчина своєю ігрою і цікавістю зробив важний винахід, який відтоді почали люде використовувати для приємности і науки. Без далековиду не зналиби люде до нині того, що знають про звізди, про місяць та взагалі всі небесні тіла.



Жучок.

Виліз жучок, а на жучку
Плащик зелененький.
— Не бери мене за крильця,
Хлопчику маленький!

— Бо новенький в мене плащик,
Мій хлопчику милий!
Сови плащик той кроїли,
А хрущики шили.

— А за це я мушу дати
Їм по два дукати,
Ось іду я до сороки
Гроший позичати.

А що плащик мій сягає
Від стіп до голівки,
То ще мушу кравцям дати
По чарці горівки.

За М. Конопнічкою — Ю.



Ніхто мене не вчить...

Мене ніхто не вчить співати,
Ані молитву Бозі слати —
А коли так плачу, що й світа не бачу,
Ніхто не скаже: „Цить, маленька, цить!“ —
Ніхто мене не вчить...

Мене ніхто не вчить сміятись —
Ні гратися, квіток збирати;
А як я стрибаю, мов той зайчик в гаю,
Ніхто не скаже: „Стань на одну мить!“ —
Ніхто мене не вчить...

Ніхто про мене не згадає:
„Дома мала? — Чи де блукає?“
Лиш сонечко любить — цілує й голубить...
Сама расту, як дикий, божий цвіт —
Ніхто мене не вчить...

Хтож я? — Маленька божа квітка,
Сама на світі — я сирітка...
Сама я на волі, як калина в полі,
Моя матуся давно в гробі спить —
Ніхто мене не вчить...

Рахунок Василька.

Василько є дуже добрим хлопчиком і правдивою потіхою своєї мамусі. Він дуже пильний ученик і хоча скінчив цього року доперва третю класу народної школи, то вже прочитав багато цікавих книжечок. Книжечки купує йому то мамуся, то татусь. Вони не жалують Василькови книжечок, бо знають, що через те їх дитина стає розумніша.

Тай таки варто було купити Василькови книжку і надгороджувати його. Бо він не тільки пильний в школі, але й чемний та послушний дома. Чи де післати його, до склепу, чи на пошту, чи по молоко, — все це він зробить радо і охочо і скоро. Нераз і в роботі мамі допоможе.

Він так близько зжився з батьком і з мамою, що знає кожду їх думку, знає, що їх тішить, а що журить; знає, які мають коли

клопоти, або які справи полагодити. Він так переймається тим усім, чим звичайно другі діти не журяться, що навіть часом і сам своїм діточим розумом старався їм порадити.

Родичі, а особливо мати, дуже тішаться, що Василько так привязаний до них і так цікавиться усіма домашніми справами. Вони дуже люблять його і ніколи ще не потребували на нього гніватися. Лиш одинокий раз трапилося між Васильком і мамусею мале непорозуміння, але воно скоро скінчилося і ще більше зблизило сина до матери. А було це так:

Василько чув нераз, як родичі говорили про всякі рахунки, які треба покрити. От приміром, батько винен був шевцеві за це, що той направив Василькови черевики, а мати молочарці за молоко, або кравчині за суконку. І все говорила мати, що кождий рахунок, який виставляє довжник, треба платити, бо то не гарно залазити в довги.

Одного вечера знову говорив батько про якийсь довг і про рахунок, який прийшов з кооперативи. Цей рахунок Василько навіть сам бачив на татовім столі. Тому, коли вже попрощався з родичами на добраніч і положився до свого ліжечка, йому прийшла така думка до голови:

— А що було би, якби я мамусі написав рахунок і домагався заплати за те все, що я їй помагаю? Вона певно заплатила б мені, бо завжди говорить, що довги треба точно сплачувати.

І таки досвіта встав крадьки з ліжка, сів коло свого століка і почав щось писати. Записану картку паперу положив він в кухні на столі. Якеж було здивовання матери, коли вона, увійшовши рано до кухні, застала на столі такий рахунок:

Мамця винна Василькови:

<i>За те, що Василько ходить до склепу . . .</i>	<i>20 гр.</i>
<i>За те, що ходить на пошту</i>	<i>10 »</i>
<i>За те, що він чемний</i>	<i>10 »</i>
<i>За те, що приносить молоко</i>	<i>20 »</i>
<i>За те, що меле рано каву</i>	<i>5 »</i>
<i>Разом</i>	<i>65 гр.</i>

Прошу вирівнати рахунок.

Василько.

Мати прочитала цей рахунок, але не говорила ані слова. Вона виправила Василька до школи і дала йому друге снідання. А Василько думав собі:

— «Чому мати не згадує нічого про рахунок?»

І дивувався. Але коли він, цікавий, що то буде, прибіг в полудне зі школи, побачив на своїм столику 65 грошів, а під грішми була якась картка.

— »Я так і думав — погадав собі синок — що мамуся мені заплатить точно! Але що це за картка?»

Він розложив картку на столі і прочитав таке:

Василько винен мамусі:

За це, що мама вже дев'ять літ опікується ним . нічо.

За це, що дає йому їсти нічо.

За це, що шие йому білля й убрання нічо.

*За це, що як він хорий, то вона не спить по
ночах нічо.*

Разом нічо.

Мамуся.

Василько прочитав цей дивний рахунок і замовк. Сльози закрутилися йому в очах. Він дуже застидався. Як він міг бути таким невдячним, щоби за дрібні прислуги жадати платні від тої мамусі, яка для нього зробила так багато добра, що за це не міг би він їй заплатити ніякими скарбами світа! Він вхопив тих 65 грошів, побіг до мамусі в кухню і віддаючи їй ті гроші, розплакався з сорому. Мати зрозуміла, чого він плаче, і собі заплакала; заплакала з радості, що має розумного сінка, який зрозумів свій негарний поступок і кається тепер.

Від тоді мати і син стали ще кращими приятелями. Василько вже не думає більше виставляти мамусі рахунки.

Дощик у жнива.

Ой, ти дошуку тепленький,
Йди собі від нас, любенький,
Наші копи поцади ти,
Бо снопи будем звозити —
Вйю, вороні, вйю!

Йди собі від нас на гори,
В тихі дебри, в темні бори,
Тамки можеш погуляти
І не будеш нас займати,
Вйю, вороні, вйю!

Поза гаєм, боком — боком
Бігла хмарка скорим кроком,
А на хмарці дощик лине,
Кропить гори, бори сині,
Вйю, коники, вйю!

Глянь на сонце! Диво — чари!
Вже нема дощу ні хмари,
Бо той дощик ми впросили
І снопи всі позвозили,
Вйю, вороні, вйю!

За М. Конопніцкою — Ю. І.

Князівна на горосі.

(Казка).

Був собі один князь. Він хотів оженитися з князівною. Але ще мусіла бути правдива князівна. Він їздив по цілому світі, щоби знайти правдиву князівну, але важко було. Все чогось не доставало, все щось було не в порядку. І скільки наш князь світа не зійшов, скільки князівних не бачив, але ані одної не знайшов такої, що їй не міг би нічого закинути.

І вже вертав він нарешті до дому, сумний і пригноблений, що князівни правдивої не знайшов. Їхав він цілий день, а над вечір надійшла буря, звіялися вітри, линули дощі і він заледво заїхав до свого замку.

Та тільки опинився в хаті, як хтось застукав до дверей. Він відчинив, а перед ним стала прекрасна дівчиця, що мокра від дощу дрожала на цілому тілі.

— Прошу вас, прийміть мене до хати, поки буря перейде. Я вийшла ранком на прохід із замку свого батька і заблудила в лісі. Я правдива князівна!

Ну — чи ти правдива, то ще побачимо! — подумав собі князь і запросив дівчицю до комнати.

Поки вона сушилася біля печі у замковій світлиці, князь пішов до своєї матери й попросив постелити незнайомій. Мати нанесла до спальні цілу гору подушок, наложила їх на одно ліжко але майже під саму стелю і сказала:

— Певно, що такого вигідного ліжка не має наша гостя і в свого батька!»

Та коли мати вийшла до дівчини, щоби показати їй ту кімнату, де мала переночувати, князь узяв скоро одно зерно гороху і підложив його під подушки, на сам спід ліжка. І пішов собі.

Слідуючого дня рано питає князь дівчину-князівну: «Якже вам спалося у нас?»

— «О, страшенно погано!» — відповіла князівна. «Цілу нічку й ока не прижмурила. Бог знає що там таке було, але я лежала на чомусь твердому, так, що нині ціле моє тіло в синяках!»

— «Ото правдива князівна!» — подумав собі князь. — «Вона почула зерно гороху, хоча лежала на двадцяти пухових подушках, а горох був на споді! Такою вражливою не може бути ніяка дівчина, тільки правдива князівна!»

Князь попросив її тоді о руку, вона згодилася і вийшла за нього заміж. А той горох казав князь сховати на памятку під шкло і він лежить і досі у його скарбниці, хиба, що хто взяв його недавно.



М. Підгірянка.

Їжачок.

(Байка).

Жив собі в лісі їжачок.
Тоді не мав ще колючок.
Як мишка був маленький,
Як грудочка товстенький,
Смачненькі яблочка все їв,
Вигідно собі жив.

Та раз, як яблочка збирав,
Вчув голос: гав, гав, гав!
То Брисько його на біду
Геть проганяв з саду.
Їжак скоренько утікав,
Аж перед Богом став. —
Лабки до неба взносити
І Пана Бога просити:

— Ой, дай-же Боже,
Що мені гоже:
Бриськові боки,
Бриськові скоки,
Бриськові зуби
Дай Боже любий.

А Господь їжачка любив
Просьбу його сповнив.
Десь наш маленький їжак щез
І стався з нього пес —
Та гей той Брисько: скок та скік,
До хатки в ліс утік.
Та в тім то і біда ціла,
Що хатка за мала...
Їжак нову збудував
Зеркальце в ній поклав
І гордо споглядає,
Що Бриськів вигляд має.
Потому Брисько-їжачок
Сміло біжить у садок;
Ступає гордо, бож ніхто
Не вижене його.

Та перший Брисько не лежить,
Острі зуби скалить:
— Геть, злодію поганий
Бо будуть в тілі рани! —
Втікає бідний їжачок,

З садочку скік, та скок.
Не хоче вже псом бути —
Й так лиха не минути.
Аж дивиться, коло воріт
Веприк годований лежить;
Витягнув довге рило
І рохає весело.
Їжак в тій хвилі забажав,
Щоб веприком він став.
Побіг до Бога, просить,
Лабки високо взносить:

— Ой, дай-же Боже,
Що мені гоже:
Свиняче рило,
Хвостик, як шило.
Тверду щітину,
Й широку спину.

А Господь їжачка любив,
Просьбу його сповнив:
З їжачка веприк стався вмиць,
Весело в ліс біжить.
І як до хатки лиш прийшов,
То зеркальце найшов,
І в нім приглядався,
Яким красавцем стався.
З вигляду свого дуже рад
Біжить скоренько в сад;
На дерево став лізти
Яблочок попоїсти.
Та клятий Брисько вже гарчить-
На їжачка кричить:
— Ану злізай, потворо,
Із дерева, та скоро!
Їжак затрясся зі страху
В годиночку лиху:
Упав поміж тернину,
Набив колючок в спину.
Ледви до хаточки добіг
І зараз в постіль ліг.
Промивав рани і мавив
Та ледви загоїв.
Рани боліти перестали,
Та колючки в спині остали.



Потім збирається в дорогу
Ще поклонитись Пану Богу,
Щоб знов став їжачком таким,
Як був він перед тим.
Іде, мандрує через ліс,
Аж тут де взявся лис.
Наш їжачок в клубочок звивсь,
До землі притулився.
Лис злакомився на їду
Та зачепив біду:
Вколосся, бреше, скавулить...
Ой, бо язик болить.
А їжак скаче аж до неба:
— Треба йому так, треба!
Та з радости сміється,
Лабками в боки бється:
— Вже маю, Боже,
Що мені гоже:
Кругленьке тільце,
Маленьке рильце,

Ще й колючок много,
Не боюся нікого!
А як вернув у хатину,
То справив там гостину:
Колачі з маком замісив,
Всіх друзів запросив:
І чорну кертичку,
І труску невеличку,
І зайчика ухатого,
І сверщика лабатого;
Ще й других гостей много;
Не пропустив нікого.
Всі колачі їли,
Мід солодкий пили,
Яблочками заїдали
І співали і гуляли.
І мене там запросили,
Колачами погостили,
Ще й бубликів вязку
Віддали за казку.

Птички.

В одному селі були такі густі сади, що ціле село було ніби один великий сад. Дерева цвили й наповняли пахощами сади, а в галуззю співало безліч птичок і гомінким щебетанням розвеселяло ціле село. Осінню по тих садах дозрівала сила силенна яблук, грушок, сливок.

Та сталося раз лихо. Погані, збиточні хлопці з того села понищили птичі гніздочка. Птиці обидилися, засумували, відлетіли осінню у вирій, а весною вже не вернули в те село.

Дерева розвиваються, цвітуть, але птичок уже не чути. Сумно, дуже сумно стало.

Сумно й погано. Бо на деревах розплодилося багато поганих та шкідливих гусільниць, які поїдають цвіт і листочки.

Тих гусільниць давніше вибирали птички і зїдали. А тепер птичок не було, то гусільниці обїли все листя й цвіт з дерев. Дерева були нагі, як серед осені.

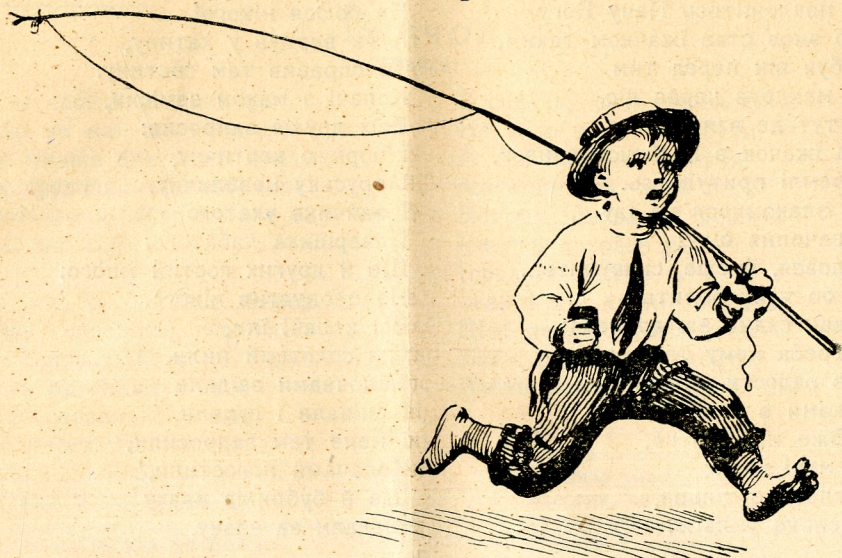
А як прийшла осінь, то в садах не було ні одного яблочка, ні одної грушки, ні сливки! Бо з чогож вони мали вирости, як гусільниці обїли увесь цвіт?

Тепер було порожно, пусто й сумно. Збиточні хлопці дуже жалували свого поганого вчинку й соромилися самі перед собою, що шкодили невинним пташкам і собі пошкодили.

Тому ніколи вже не зачіпали птичок ані птичих гнізд.

Птички переконалися, що хлопці поправилися, і знову прилетіли в село. Від тоді сади знову цвили й родили овочі.

Малий рибак.



Ромчик гарно в школі вчився,
Добре свідоцтво дістав,
То за те йому татусь
Гарну вудку змайстрував.

Ось, як він біжить над річку,
Має вудку й хробачки,
Ще якби лише схотіли
Йти на вудочку рибки!

Тож то буде дома втіхи,
Як наловить він рибок,
Та як крім плотиць попадєсь
Хоч маленький шупачок!

Ю. І.

Пластовий лік.

Ду-ду, ду-ду, ду-ду!

З п'ялони, із верха
Сопілочка заклика.
Сопілочка щебече
Тай пластуна все кличе:

Ей, пластуне, легіну, легіну,
Вставай рано в неділю, в неділю.

А пластун щось лежить,
Головочка болить.

Полонинка жаліє,
Гей, що пластун хворіє.
Сипле росу студену
На головку зболену.
Вже пластун не лежить —
Горі плаєм біжить.

Пластун в горах гуляє.
Шум зелений питає:
Гей, пластуне, собою, собою,
Хто злічив тя від болю, від болю?

Ой, злічила, злічила
Полонинка зелена.
Кристалева роса —
Верхів рідних, гір зелених,
Верхів рідних краса.

М. Підгірянка.

Мій записник.

Нераз читаємо наголовок книжки, або якого уступу в книжці, чи в журналіку, який звучить: »Із записок школяра«, або: »Із записника поета«, або: »Дневник моряка« і тим подібне. Там читаємо, що той школяр, чи поет, чи моряк цікавого пережив, бачив або чув. Там списуються також ті вражіння, які викликала якась подія, чи якийсь огляданий предмет на власника записника. Такий записник називається також: *щоденником*, або *дневником* тому, що в нім робиться записи звичайно що дня.

У повнім виданню творів Тараса Шевченка є також на прикінці книжки дневник Тараса Шевченка. Цей дневник для нас дуже цікавий, бо з нього довідуємося, з ким наш найбільший поет знався, що переживав, як його не одна подія вражала, і таке инше. Певно, що дневник моряка, чи вояка, чи мисливого буде для нас менше цікавий; але й тут знайдемо дещо цінного й цікавого. Взагалі усі такі записки є цікаві, бо з них ми можемо пересвідчитися, чи других людей вражає якась річ або пригода так, як нас, чи ні, й чому так а не инакше. Цікаво також прочитати свій власний дневник, коли ми почали писати його за молоду, а потім уже доросли, й порівнювали свої почування і мрії з теперішніми. Таке порівняння покаже нам, як людина в житті змінється; отже і цей власний дневник буде для нас завжди поучаючий.

Я прочитав »Записки школяра«, які одержав недавно від батька за добре свідоцтво, і рішився й собі почати писати щоденник. Я купив собі досить грубий сшижок з твердими окладинками й на нім приліпив рівно витятий прямокутний кусок паперу з написом: **»МІЙ ЗАПИСНИК«**.

Перший день записок був у мене: 12 липня. Я написав вечером у своїм щоденнику:

Четвер, 12 липня 1928. Нині були татусьові іменнини: Петра. Я і Олюся зложили раненько татусеви свої желання. Татусь був зворушений гарною китицею пільних цвітів, які ми досвіта нарвали для татуса в полі! Татусь дякував нам щиро. Коло полудня приїхав до нас фірою стрийко, татусів брат. Він привіз соленізантиови образ: »Візд Богдана Хмельницького до Києва«. Образ у гарній рамі, за шклом. Я довго оглядав цей образ і пригадував собі, чи памятаю дещо з історії України про ту подію, яку зображає цей образ. І на втіху собі я таки пригадав те, що колись читав про це. Богдан Хмельницький, то був український гетьман, що підняв усе козацтво проти всіх ворогів, які хотіли там панувати. По скінчених боях Хмельницький вернув радо витаний на Україну і заїхав до Києва. Йому на зустріч вийшли дакеко за місто київський митрополит і патріарх з численним духовенством і з товпою народу. Дзвонили дзвони по всіх церквах Києва й стріляли з гармат в честь гетьмана. Ця радісна хвиля повитання є власне представлена на цім образі, який намалював артист Івасюк. Оглядаючи цей образ, я подумав собі: Тоді Україна була вільна і сво-



бідна. Коли то наша велика вітчизна щераз буде така свободна і сильна, як у тім році, 1648-ім, перед Різдом, коли Хмельницький мав такий святочний візд до Київа?

А далі мій щоденник містить ще отакі записки:

П'ятниця, 13 липня 1928. Цілий день був душний, то я з Ромком і з Васильком провів його над рікою, лише на обід до дому скочив. Топився один малий сільський хлопчик. Ми його виратували. Але мушу признатися, що Ромцьо відважнійший від мене, бо він перший кинувся у воду на ратунок, а я зразу не знав, що робити — зі страху й заслонив собі руками очі. Тепер мені вже й смішно з себе. Той хлопчик, якого ми вратували, називається Андрійко і є сином убогої вдови, що ходить на роботу в поле. Ми рішилися заопікуватися Андрійком і вважати на нього, як буде бавитися сам над водою.

Субота, 14 липня 1928. Ранком приїхала до нас тітка Осипа з міста. З нею приїхала семинаристка Маруся, гімназист Івась і малий 5-літний Юрко. Також пес Фільо. Я опровадив гостей по дворі й саді та показав їм свій голубник. — Ах, тому тиждень пірвав мені ястріб молоденьку голубку! — По полудні збиралося на дощ, то ми лишилися дома. Бавилися в саді в нову гру: «Пчоли та медвідь», яку знайдете у «Світику» за липень цього року. Тільки, що ще за мало було осіб, так, що мусіли просити татуса й мамусю і тітку до забави. Мамуса й тітка були між пчілками, а татусь, як найстарший, згодився грати медведя. Це дуже гарна забава. І трохи смішна. Та найбільше оживився нею песик Фільо, який з утіхи скакав кожному з нас на плечі й кожного мус в лизнути по лиці. Як то і собачка чує радість людей! Цєї ночі певно буду добре спати, бо за цілу днину й півгодинки не висидів спокійно.

Неділя, 15 липня 1928. Сьогодні були ми всі (8 осіб) пішки в сусіднім селі у нашого вуйця, що є священиком. Там ми застали вже інших гостей з дітьми, так, що нудно не було. Ми бавилися в «соняшну систему» так, як це описав Данило Восьмиліток у «Світику» за червень. Я був Марсом. — Нині пригадав я собі ще одного гетьмана України: Івана Мазепу. Його портрет я побичив у «Історії України» Миколи Аркаса, яку показав мені вуйць Данко. Та думки, які збудилися в мені при цім образку, не були так веселі, як перед образом Хмельницького. Бо історія Мазепи сумна. Він також забавав звільнену Україну з ворожих, а саме з московських кайдан, але його битва з царем Петром під Полтавою, 12 липня 1709 року, скінчилася нещасливо і Мазепа мусів утікати з України і вмер на чужині. Та такі невдачі не повинні нас зражувати. — Песик Фільо чогось захорював і тітка несла його до дому на руках, а дома робила йому оклад на животику. Песик видно дуже терпів, бо дивився на нас сумними очима. Тому й ми всі посумніли, аж розвеселив нас малий Юрко своєю декламацією: «Як вовк лоша купував» з «Лиса Микити».

Тепер нехай хто з вас, любі читачі «Світика», спробує зробити собі свій записник і написати до «Світика», що хто записав собі за перших три дні!

Кирило Любий.

Наша твердиня.

Минулої неділі уладили ми собі дуже гарну й корисну забаву. Гарну й корисну тому, що при ній ми вчимося гуртом працювати. Гуртом і в згоді.

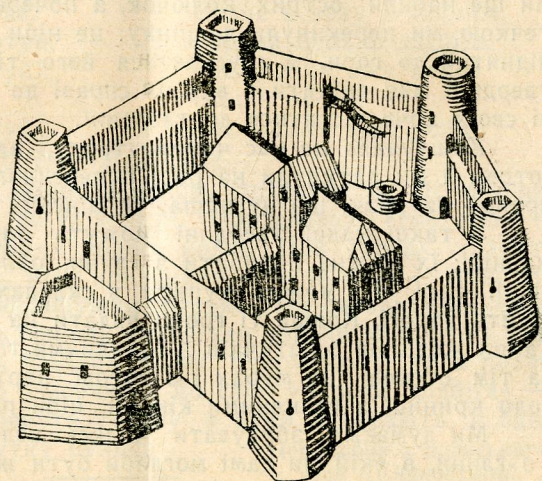
По обіді прийшло до мене кілька товаришів, а кождий приніс зі собою свою тачку або візочок, які ми поробили собі самі так, як я описав це в «Світику» за липень. Та тепер не скінчилася наша забава сипанням гори з піску. Правда, ми спершу навозили своїми тачками й візками багато піску і висипали над рікою високий горбок. Та коли Михасько хотів уже на горі зати-кати синьожовтий пра-пор, я сказав:

— Зажди, Михаску, ми ще добудуємо на цій горі твердиню, а потім вивісимо на ній наш стяг!

— Добре, добре! — закликали хлопці, — але як це зробити?

— Не журіться! Зробимо. Тільки слухайте мене і працюйте разом зі мною.

Ми взялися всі охотно до роботи й за яку годину була на горі готова твердиня, така, як бачите ось тут на образку. А зробили ми її ось як:



В березі річки ми викопали лопаткою трохи глини, розмочили її в воді й очистили з каміння й корінців. Коли глина трохи підсохла до сонця, ми вимісили її добре руками, щоби далася ліпити. Тоді зарівнали ми шпиль нашої штучної гори так, щоби було рівне місце на твердиню і щойно тепер узялися до властивої роботи: ліпити твердиню руками і при допомозі малої дерев'яної лопатки та широких трісок.

Насамперед виліпили на середині тої площі подовгастий дім з острим дахом і дещо вистаючим понад нього поперечним дашком на середині. Це є мешкання начальника й залоги, того війська, яке боронить твердині. За тим домом ми виліпили малий порожній круг, це ніби керниця, бо в твердині мусить бути вода для війська і коний. Тепер побудували ми п'ять оборонних веж. Чотири гранчасті, пятикутні, а пята за домом округла, трохи висунена наперед. Ці вежі получили муром. Мури мають бути в горі тонші, а низом грубіші; таксамо вежі звужуються до гори, щоби стояли

на певній підставі і не валилися скоро, як ворог буде в них бити з гармат. Мури, як бачите на образку, мають у горі степень, по яким моглиби ходити вартові й глядіти, що діється на полях за мурами. І так ми зробили. Поза мурами по противнім боці від округлої вежі, збудували ми твердиньку, яка має обороняти вступу до великої твердині; вона також пятикутна, але така, що до ворога звернена вуглом двох стін, а до твердині одною гладкою стіною. Ця мала твердинька, що в загальному має відвернений вид великої, получена з домом залоги довгим коридором. Вікна в домі й стрільниці в мурах та в вежах поробили ми острим патичком.

Довкола гори повели ми тепер глибокий рів, а на горі довкола твердині також рів, щоби ворогови утруднити приступ. У ровах ми ще набили острих колючок, а почерез рів, перед малою фортечкою, ми перекинули дощинку: це ніби зводжений міст, який усе піднятий до гори, а спускається його тільки тоді, коли хтось із твердині має виїхати в важній справі до столиці краю, або хтось зі своїх хоче дістатися до твердині.

Коштувало це нас чимало труда, але нарешті твердиня була готова й ми заткнули на розі поперечного даху наш синьожовтий прапор на знак, що це наша, українська твердиня.

З такої малої твердині можуть боронитися лише маленькі жовнірі; їх можна поробити з глини, обліпленої на патичках, або інші, такі, які можна купити в склепах зі забавками, але вони досить дорогі. Краще ті гроші видати на книжку, або за «Світик». Таких жовнірів з патичків з глиняними головками можна затикати на тім степені на мурах і є готові вартові, а кілька поставити коло криниці з глиняними кіньми: ніби поять коней.

Ми думаємо збудувати колись велику твердиню з каменя і з глини, в якій ми самі моглиби бути жовнірами; але зробимо це пізнійше, як згуртуємо більше товариство.

Попробуйте й ви побудувати таку малу твердиню з глини й напишіть до «Світика», як вона вам удалася! Коли до глини додати ще трохи покосту, на 10 кільограмів глини чверть кільограма покосту, то глина буде ліпше триматися й не так скоро потріскає.

Малий майстер.

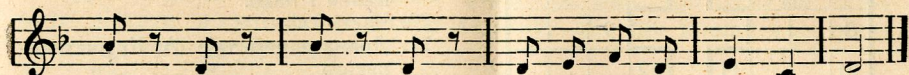


Бузько й жабка.

(Діточа забава),



1. По бо-ло-ті там де став ска-че жа-бка се-ред трав;



гоп, гоп, гоп, гоп! ска-че жа-бка се-ред трав.

2. Летить бузько понад став,
Уздрів жабку серед трав.
Кле, кле, кле, кле!
Узрів жабку серед трав.

4. Але жабка не дурна,
Скаче в воду й порина.
Мик-мик, мик-мик,
Скаче в воду й порина.

3. Ей, ти, жабко, не жартуй,
Вже похорон свій готуй!
Бім, бам, бім, бам,
Вже похорон свій готуй!

5. Гордий бузько підбіга,
Але жабки вже нема.
Ой-ой, ой-ой,
Але жабки вже нема!

ОПИС ЗАБАВИ.

Діти ходять кругом одно за одним, співають цю пісню і виконують рухи, відповідні до слів пісні. При словах «гоп, гоп» — скачуть (не здержуючи руху цілого кола). При словах «летить бузько» рушають руками, наче крильцями, а «кле, кле» — кивають головами взад і вперед, наслідуючи бузька. По словах «бім, бам» рушають руками, начеб дзвонили (потягали дзвони за шнури). При словах «мик-мик» руками й цілим тілом покручують то в право, то ліво (рух подібний до кошення). До слів «бузько підбіга» — підбігають, а «ой, ой» беруть голову в руки й кивають в один і другий бік, на знак смутку бузька.

Переробив з польського:
Лев Кومانовський.

СМІХОВИНКИ.

Добре вихований.

— Як подобається вам, мій синок Славко? — питає один панок знакомого купця, що прийшов до нього за ділом.

— Дуже гарний хлопчик, а притім незвичайно ввічливий і добре вихований, але здається мені, що він взяв мене за лікаря...

— А що таке сталося?

— Бо при повитанню він показав мені язик...

Добре зрозумів.

Учитель питає малого Івася: Скільки є три рази три?

Івась мовчить.

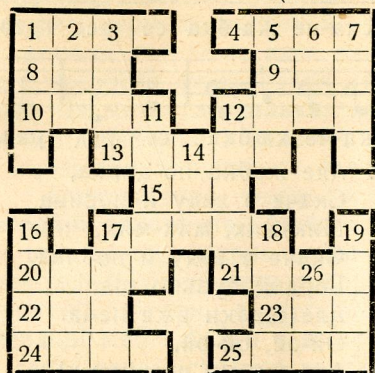
Учитель повторює питання, але відповіді нема. Учитель сердито говорить: Три рази три є дев'ять — осле! Стань на коліна!

Клячить Івась плачучи, а учитель за кілька хвиль знову питає його: Скільки є три рази три?

— Три рази три є дев'ять — осле! Стань на коліна! — відповів крізь сльози Івась.

Загадки.

Перехрестна загадка «Рибак». (Уложила Одарка Лакуста).



Значіння слів.

Поземо:

1. Ім'я одного з українських князів.
4. Ріка на Волині.
8. Інакше: хата.
9. Є у рогатой худоби.
10. Назва частини ока, або богині веселки.
12. Грецька богиня шути.
13. Той, що займається риболовлю.
15. Інакше: небо.
17. Те, в чім український народ виска-

- зує свою радість і горе, свої бажання і надії.
20. Частина світа.
21. Драматичний твір А. Крушельницького.
22. Угорський вищий урядник.
23. Господарський знаряд для переходування збіжа.
24. Ім'я першого біблійного чоловіка.
25. Господарський знаряд до кошення трави.

Прямовісно:

1. Бог давніх Германів.
2. Італійська монета.
3. Назва пануючого в Афганістані.
5. Довгожиюча птиця в наших сторонах.
6. Господарський транспортний знаряд.
7. Ім'я одного з королів Юдеї.
11. Французька колонія в Азії.
12. Інакше: маєток.
14. Голос при співі або музикальний.
16. Ріка кубанської області.
17. Те, що покриває уста скаженого пса.
18. Те, що давить нас, або господарський знаряд при упряжі волів.
19. Інакше: гордість.
26. Багато дерев.

ГОЛЬФ.

Так називають Американці рід нової загадки. Чехи називають її „Дарвін-кою“. Полягає вона на тім, що з першого слова змінюється в слідуючих стрічках (словах) по одній букві, а останнє слово (стрічка) подає нам щось зовсім відмінне від першого слова.

I. Переміним на пробу: „Пилку“ в „Качку“.

1. П и л к а.
2. — — — — — Служить до проходу.
3. — — — — — Є в кождім магазині.
4. К а ч к а.

II. Переміним далше: „Коника“ в „Комар“.

1. К о н и к.
2. — — — — — Замок у Білгороді.
3. — — — — — Має дерево.
4. К о м а р.

III. Переміним ще для вправи: „Муху“ в „Козу“.

1. М у х а.
2. — — — — — Богиня мистецтва.
3. — — — — — Ріка.
4. К о з а.



ПЛАСТОВИЙ КУТОК.

Мовглі і його історія.

Одного разу далеко в Індіях бігав джунглями великий тигр та шукав собі добочі. І ось наблизився до місця, де таборував убогий дроворуб зі своєю родиною. Тигр подумав, що було би знаменито дістати в свої лаби сплячу людину, або ще краще товстеньке дитятко, собі на вечерю.

Хоч він був великий та сильний звір, але не мав за багато відваги й волів уникати стрічі віч на віч з озброєною людиною.

Тому тигр підкрадався тихцем до ватри. Та підчас того, як глядів за своєю жертвою, не був досить обережний на це, де клав лаби і вліз на жар. З болю заревів, а його рев збудив увесь табір і він мусів утікати голодний.

Серед того втекло одно мале хлопятко, щоби сховатися в куші й там стрінуло воно великого сірого вовка. Та вовк цей був добрий та лагідний звір. Коли він побачив, що хлопця не боїться його, взяв його ніжно в пашу — подібно як це робить собака зі щенятами — і заніс його до печері недалеко від цього місця.

Тут заопікувалася дитиною вовчиця-мати й прилучила її до своєї родини вовченят.

Недовго потім шакаль Табакві прийшов до цього тигра, якого звали Шер-Ханом, і сказав до нього: — Добродію Тигре, знаю, що сталося з малим хлопцем; якщо його вб'ємо, то міг би ти дати мені добрий кусок, як нагороду за це, що я тобі скажу, де його шукати. Воно є в тій печері під скалою.

Шакаль, це обридливе, хитре сотворіння, що лишає для інших полювання й боротьбу, а сам вештається, шукаючи за охлапами й випадками.

Отже Шер-Хан прийшов до отвору печери, та в печеру міг всунути лиш свій лоб, бо отвір був за вузький для його великанського толуба. Сірий вовк знав про це й кепкував собі з нього.

Він порадив тигрови, щоби забирався геть і уполював собі поживу деінде, а не старався викладати це, що другі роздобули для себе. Тигр не повинен ломати права Джунглів, яке каже: що ніякий звір не має вбивати людських істот, бо це спричинює ще більший наплив людей в пущу на це, щоби слідити за вбивниками і стягає в цей спосіб недолу на жителів Джунглів.

Шер-Хан ревів з люти й пробував залякати вовка погрозами, коли нараз вовчиця-мати вмішалася в це і казала напасникови забиратися геть; вона сказала, що бере на себе відповідальність за хлопця й що колись, як він підросте, убіє Шер-Хана, якщо він не буде матися на обережності.

Так хлопця лишилося поміж вовками й виховувалося, як член вовчої родини — ставши малим вовченятком.



„СВІТ ДИТИНИ“

ілюстрований журнал для дітей.

Виходить раз у місяць в обемі 2 арк. друку,
книжкового формату.

Умови передплати на рік 1928:

Квартально 3 зл.

Піврічно 6 зл.

Річно. 12 зл.

Для заграниці цілорічна передплата 1½ доляра.

Для Чехо-Словаччини цілорічна передпл. 40 кор.

Адреса Редакції й Адміністрації:

ЛВВІВ, ул. Зіморовича, ч. 3.

„МИ МОЛОДІ“

Орган протиалькогольного руху

виходить у Рогатині з початком кожного місяця.

Річна передплата 2 зол. 50 гр., поодиноке число 25 гр.

Адреса: Адмін. „Ми Молоді“, Рогатин, укр. гімназія.

»МИ МОЛОДІ«, одинокий в українській мові орган, що веде пропаганду проти вживання алькоголю й тютюну, повинен знайтися в кожній читальні, в кожному товаристві, та в кожній українській хаті. Особливо надається до масового поширювання серед молоді.

НОВА та дуже інтерна КНИЖКА,

яка появилася вперше у нашій літературі —

се твір:

Герберта Кассона

п. 3.

„ТАЙНИ УСПІХУ В ІНТЕРЕСАХ“.

Кожний, хто бажає дещо хосенного навчитися — мусить сю книжку прочитати.

Ціна книжки 4 золоті.

На поручену пересилку долучати 70 сотиків. (Разом 4:70 зл.

Замовлення слати грошевиими переказами на таку адресу:

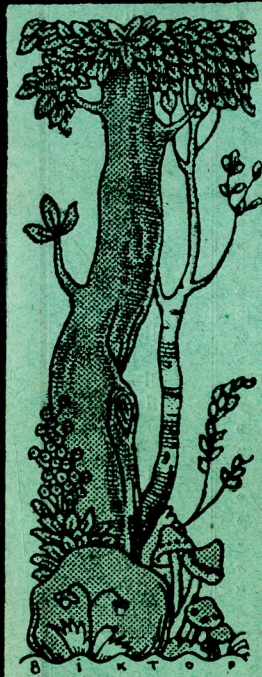
НАКЛАДНЯ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА
Львів, ул. Зіморовича, 3.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 9.

ВЕРЕСЕНЬ

РІК IX.



ЗМІСТ:

- | | |
|---|-----|
| 1. Ударив дзвінок | 257 |
| 2. Про що говорить ліс | 258 |
| 3. Остання вакаційна ніч | 261 |
| 4. Про Володимира Великого, що
охрестив Русь | 262 |
| 5. Володимир Великий | 266 |
| 6. Як Лис-Микита втратив
хвостик | 267 |
| 7. Смерть братчика і сестрички | 270 |
| 8. П'ятеро нас | 272 |
| 9. Папуга і курятка | 273 |
| 10. По чім кого пізнати? | 274 |
| 11. Віл і пес | 275 |
| 12. Скорпіон | 275 |
| 13. Циган-риболов | 277 |
| 14. Казка з волинського Полісся | 278 |
| 15. Що росте в полі? | 279 |
| 16. Ірка в небезпеці | 280 |
| 17. Кури і ворони | 281 |
| 18. Мудрий уступає | 282 |
| 19. Як самому опрацювати книжки | 283 |
| 20. Домашній дріб і ястріб | 286 |
| 21. Розв'язки загадок | 287 |

Ціна 1 зол.



ВИКАЗ КНИЖОК

Видавництва „СВІТ ДИТИНИ“

допущених до шкільних бібліотек, на основі рескрипту Міністерства Освіти у Варшаві з дня 4 січня 1928, до Ч.: 1.17588/27.

п.ч.	Автор:	Заголовок:	Ціна:	Група:
1	Айнс Джордж	Попри джунглі	0-30 зл.	II
2	Бідний Іван	Добрі діти*) (вичерпана)	—	IV
3	Білоусенко О.	Пригоди Вовка-Неситого	(вич.)	II
4	Бернет Францес	Малий дьорд	4 00 »	III—IV
5	Буш Вільгельм	Веселі оповідання	0-80 »	I
6	" "	Нечемне вороня	(вич.) »	I
7	" "	Співомовки	0-80 »	I
8	" "	Стрілець Тріска	0-25 »	I
9	Вілшенко Я.	Пан Чваньківський	1-60 »	III—IV
10	" "	Червона Шапочка*)	0 80 »	I—II
11	Ваврисевич М.	Лісова казка*)	0-40 »	II
12	Веріго Марія	Волове очко	0-30 »	I
13	Вуйко Влодко	Пригоди Юрчика Кучерявого	0 90 »	I—II
14	Горницький З.	Воробець-Молодець	0-25 »	II
15	Гнатюк Володимир	Народні Байки	0-80 »	I—II
16	Грінченко Б.	Олеся	0-30 »	III—IV
17	Гугу (псевд)	Лесик і коминяр	0-25 »	II
18	Завадович Роман	Казка про царевича	0 60 »	II—III
19	" "	Рицар Лесь*)	0-60 »	II
20	" "	Серед Ангелів*)	0 80 »	II
21	Збірка вершиків	» ВЕСЕЛКА «	0-80 »	I
22	Збірка казок	» НАЙКРАЩІ БАЙКИ «	1-00 »	II—III
23	Кокольський М.	Байки	0-40 »	I
24	Королів Василь	Русалка-Жаба*)	0 60 »	II
25	Кольоді К.	Пригоди Пінокія	4 00 »	II—III
26	Куліш Панько	Чумацькі діти	0-25 »	II
27	Куликівна Софія	Алі-Баба і 40 розбійників	0-30 »	I
28	Лотоцький Антін	Езоп	0-40 »	III
29	" "	Лицар Добриня	0-40 »	III
30	" "	Покотигорошок	1-00 »	II
31	" "	Пригода Лиса-Микити	1 50 »	III—IV
32	" "	Япанські казки	0-40 »	II
33	Лукашевич Кл.	Бунт ляльок*)	0-60 »	II—III
34	Лисенко Микола	Коза-Дерева*) (опера)	10-00 »	III—IV
35	Магир Микита	Пригода лінивого котика	0-50 »	I
36	Міллер Евген	Молодість славних людей	5-00 »	IV
37	Орлівна Галина	Золотий черевичок*)	0-50 »	I—II
38	Підгірянкa М.	Зайчик і Лисичка	0 20 »	I
39	Рубакин Н.	Оповідання з царства звірів	4-00 »	III—IV
40	Софронів Василь	Печери*)	0-40 »	III
41	Стівензен Роберт	Острів з закоп. скарбами	2-00 »	IV
42	Шевченко Тарас	Малий Кобзар	0 60 »	IV
43	Шугаєвський М.	Дід-Мороз*)	0.80 »	III

Книжечки образкові (всі для групи I).

1. Барвне А. Б. В.	1.80 зл.	11. Дика Рожечка	90 сот.
2. Хто почислить	1.80 »	12. Івась і Гануся	90 »
3. Дикі звірі	1-80 »	13. Каліф Бузько	90 »
4. Чуда техніки	1-80 »	14. Котик у чобітках	90 »
5. Бабуса Метелиця	90 сот	15. Мізинчик	90 »
6. Брат і сестра	90 »	16. Попелюшка	90 »
7. Бовк і козенята	90 »	17. Робінзон Крузо	90 »
8. Гусійка	90 »	18. Снігорочка	90 »
9. Гулівер	90 »	19. Чарівний столик	90 »
10. Домовики	90 »	20. Червона Шапочка	90 »

Книжечки означені * призначені для діточих представлень шкільного театру.

Замовлення слати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, ул. Зіморовича, ч. 3.



СВІТ ДИТИНИ

Ударив дзвінок!

Останьте здорові,
Ліси та діброви,
Широкі ниви, поля!
Цвітистії луки,
Від тої розлуки
Сумують діточі серця!

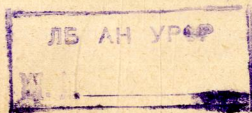
Ви всіх нас приймили,
Ви всіх нас пестили,
Мов матінка рідних дітей,
Нам пташки співали,
Нас ріки купали,
Нас бавив гайок молодий.

Так любо нам було, —
Та літо минуло,
Так бистро пройшов гарний час;
Лишаємо знову
І ліс і діброву,
Бо кличуть до праці вже нас.

Вже гратись ніколи —
Нас кличуть до школи,
Ось чути — ударив дзвінок!
Ходім від забавки
До шкільної лавки,
До любих малих книжечок!

Прощайте нам, милі,
Ті гарнії хвили —
Ми ще спогадаєм нераз...
За рік, по науці,
По довгій розлуці
Ми знову прилинемо до вас!

Ю. Ігорків.



Про що говорить ліс.

Малий Ілько приїхав на ферії до свого вуйка, що є лісничим у горах. Ілько був подолянин, то прекрасних наших гір ще в життю не бачив, аж цього року. Але як побачив, то не міг налюбуватися. Любив бродити по лісах та по ярах. Все, було, питає:

Вуйцю, коли підемо в ліс?

А вуйцьо ходив у ліс дуже часто, бо там мав різні свої справи, тай малого Ілька брав часто зі собою. По дорозі розмовляв з ним про це, то про те, от як з малим хлопцем, до всього цікавим. Але одного дня почав Ілько так:

— Вуйцю!

— А що, Ільку?

— Чи не чує вуйцьо, що як увійти у такий густий ліс і йти отсею тінистою доріжкою, то здається, що ніби дерева щось шепчуть зі собою, наче цілий ліс говорить, тільки його нерозуміти...

— Правда, хлопче! — відповів вуйко лісничий. Ліс говорить, але ти ще за малий, щоби на тій мові розумітися. Тільки хто довше жив і часто тої мови слухав, той усю ту мову так чисто зрозуміє, як би й людську.

— От, диво! — закликав Ілько. А як можна навчитися тої мови, вуйцю? — Я страшенно цікавий!

— Зажди, зажди, не будь такий бистрий! — сказав якось повагом лісничий і сівши на пні, почав собі набивати люльку, Запалив, пикнув раз, пикнув другий, а бачить, що хлопцеві аж очі світяться з цікавості, почав:

— Бачиш, хлопче, того дуба перед нами?

— Бачу — відповів хлопець. — Страшний якийсь дубище. Росохач такий, що страх і диво! Певно вкрив би і нашу хату і обору і ще й голубник з голубами. А де його вершок!

Хлопчик задер голову до гори, щоби побачити вершок дуба, аж капелюх з голови впав йому на землю, а лісничий на це:

— Добре ти, хлопче, зробив, що вклонився тому дубови, бо то в цілому лісі найдостойніше дерево. Так, як-

би господар між челядю. Цей дуб тут найголоснійше говорить і всі інші дерева слухають його, ген, аж до самого зрубу.

Ілько примілювався до вуйця:

Говоріть, вуйцю, говоріть, що цей дуб каже! І якраз на ті слова дуб заколисався від вітру; вершок його зашептав, галуззя зашуміло, загуділо, аж цілий пенъ почав тріщати. Страшно і красно було. Старий лісничий помовчав хвилину, підніс сиву голову і каже:

— Все, мій хлопце, має свій голос, свою мову на світі; а кождий такий голос, як нута в пісні; а чоловік, який такої пісні не розуміє, ходить мов глухий по світі. — Ті ліси, що на нашій землі, співають наші рідні пісні, а ті, що в чужих краях, співають чужі пісні. Кожде має свою рідну пісню.

А цей старий дуб перед нами співає так:

Діти мої, діти,	Ой, часи давнії,
Діти і внучата —	Деж ви всі пропали?
Хто з вас те, що було,	Де вірли буйнії,
Може пам'ятати?	Що сюди літали?
Де вірли буйненькі,	
Де мої соколи?	
Вже в моє верхів'я	
Не злетять ніколи...	

Ілько увесь перемінився в слух і слухав уважно, хочаби, щоби ця пісня ніколи не скінчилася. Але лісничий нагло урвав і замовк. Тільки головою кивав та люлечку пикав.

Тоді Ілько несміло запитався:

— А та сосна, вуйцю, що вона говорить?

— Та сосна? — сказав сумно вуйко. — Ця сосна говорить так:

На сході, на небі	На синьому морі
Там зорі палили,	Орел сизий криче,
Зрубали сосонку,	Сосонка сумує,
За море післали.	За сестрами плаче...

— Ох, як прекрасно! — закликав Ілько і сльози заблестіли йому в очах. — Розумію, розумію! Кожда деревина, так, як людина терпить, горює, сумує і тішиться, як має чого. Кожда мріє про щастя і згадує давнє минуле. І мені тої сосни жаль, коли вона так жалісно співає. — А берізка, вуйцю, берізка? — Чи берізка також говорить?

— Це й як! — відповів лісничий. — Кожда береза дуже балаклива. Заєдно говорить собі щось сама до себе.

Не кожда говорить однаково, залежить від того, де росте і що пережила. А ця ось на горбку, що рушає дрібними листочками, говорить так:

Я берізка дрібнолиста,
В лієі тім журби не маю,
Лиш боюся, як надходить
Чорна хмара ізза гаю.

Хто берізку охоронить
Перед бурею, громами?
Охоронять дужі дуби,
Що ростуть он там рядами...

— То вона так розмовляє, як чоловік? — питає Ілько.

— А якже? Кожде сотворіння має свою мову!

— А верба, вуйцю! — Говорить що верба?

— Верба? Так! — Вона каже:

А ви мене, господарю,
Садить над рікою,
Щоби голос сопілоньки
Лунав під горою.

Вийде хлопчик із хатини,
Витне сопілочку,
Заспіває та заграє
Рідну співаночку!

— О, як гарно! — А калина, вуйцю?

— О, калина має дужу сумну мову! Послухай:

Я калина, біло цвила,
Червоно родила,
Як ішов стрілець до бою,
Я його вкрасила!
А як впав він там на віки,
Поляг головою,
Я могилу замала
Своєю косою.

Прилітали сірі пташки
Моє зерно їсти,
Та від стрільчика носили
До матінки вісти:
— Люба нене, вже із битви
Ти не жди дитини!
Вже спочив твій син на віки
Під кущем калини...

— Ну і що? Подобалася тобі пісня калини? — питає старий лісничий.

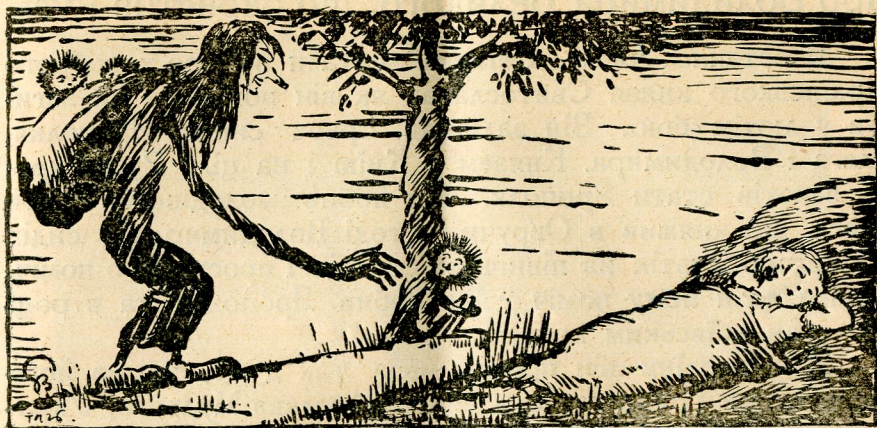
— Ой, подобалася вуйцю, подобалася! — кликає Ілько крізь сльози, які котилися йому зі зворушення по лиці. Тої пісні, тої мови я не забуду. І від нині буду всі дерева розуміти. Буду знати, що вони говорять, що думають, яку радість мають, або яку журбу в собі криють.

— Ну, гаразд! — відповів вуйко, кладучи свою руку на головці хлопця. Добре, що моя наука не пішла з ліса, і назад у ліс повернула, але увійшла у твою головку. Ходім тепер далі, поглянемо, чи дики шкоди в зрубках не накоїли!

І вони пішли. Лісничий думав про свої лісові справи та що хвилі зиркав на Ілька, який незвичайно споважнів. Він певно підслухав розмову ліса: вільхи, бука, ясеня, явора, ялиці, смереки і інших дерев, яких пісні і мови творять одну спільну, гармонійну та величаву музику ліса.

За М. К.—Ю. І.

Остання вакаційна ніч.



Шлапу-чапу! Шлапу-чолі,
Ходить темна ніч по полі;
Ходить-бродить по садочку,
Там спить Оля на горбочку.
Спить на сіні, на сухому,
Не хотіла йти до дому...

Ой, вже ночі час втікати,
Треба сумерки збирати!
Темні сумерки та чорні
Ніч у свій мішище горне,
Вмить прокинеться дівчатко,
Сон забуде небожатко...

Вже на сході день зоріє,
Рання зірка промінь сіє,
Сіє чисте срібло з неба,
Ясній днині того треба.
Промінь будить вже дитинку...
— Ой, ще спати! Ще капинку!

Через поле стежечками
Ясна зірка йде світами
Йде усміхнена, весела,
Будить ниви, будить села...
— Олю мила! Час вставати!
— Ой, ще кришку подрімати!..

Як далеко, як широко,
Блиско сонця світле око!
Оля гоп! мов цвітка встала;
— Ой, вже день, а я заспала...
Тут-же спати вже ніколи —
Нині перший день до школи!

За Я. Поразінською — Ю. Ігорків.



Про Волидимира Великого, що охрестив Русь.

В останнім числі „Світика“ читали ви про хороброго українського князя Святослава: як він воював і як загинув у лютім бою. Він залишив трьох синів: Ярополка, Олега і Володимира. Князем у Києві і на цілу Русь-Україну захотів стати Ярополк. Він побив молодшого брата Олега, що княжив в Овручи, а тоді Володимир, що сидів у Новгороді, втік на північ до Варягів і просив їх о поміч. Варяги дали йому поміч і він побив Ярополка та в році 980 став київським князем.

Для України він прислужився так дуже, що за його часів та ще потім, за його сина, Ярослава Мудрого, Україна була найсильнішою державою за всі часи свого існування.

Як же він зміцнив українську державу?

Передовсім зібрав усі українські землі під свою руку, так, що ціла Україна мала тільки його слухати. Він також повідбирав українські землі від ворожих сусідів, які ті землі передше звоювали. Приміром, від Поляків він узяв Землі Червенські, від Литовців узяв Побужжя (землі над Бугом), а також прилучив до своєї держави українську землю за Карпатами.

Злучивши так усі українські землі в одну цілість, князь Володимир забезпечив їх від ворогів. Одних ворогів побив, з другими помирився, так, щоби Україна мала спокій. Він жив у згоді з сусідніми народами і державами, як от з Поляками, Греками, Болгарами, Чехами й Мадярами. Клопіт мав тільки з Печенігами, які раз-у-раз нападали на українські землі від сходу і нищили села й міста. З ними зводив Володимир численні бої. Про ті бої є різні оповідання, а одно описує таку битву:

Раз Печеніги підійшли під самий Київ і проти них вийшов Володимир з військом. А тоді вожд Печенігів сказав так:

— Не проливаймо крови наших жовнірів, але виберім зі своїх військ по одному силачеви; я одного, а ти одного і нехай вони оба б'ються! Як твій мойого поборе,

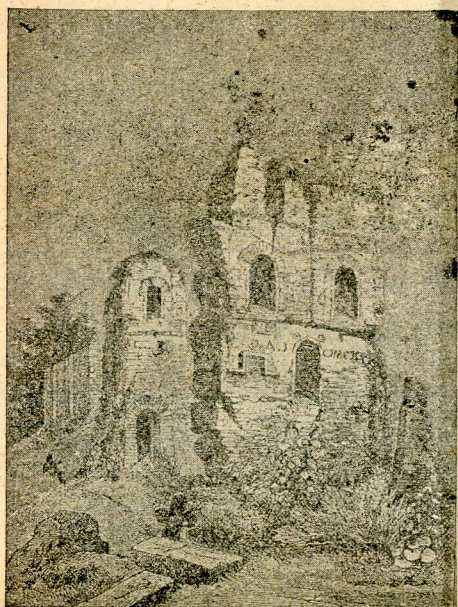
ти ми заберемося з України, а як мій побє твого, то ми
будемо вас три роки нищити.



Князь Володимир Великий.

Зажурился Врлодимир, чи знайде в своїм війську та-
кого силача, щоби поборов страшного Печеніга. Аж зго-
лосився якийсь Микита Кожемяка, що шкіри виправляв,

і сказав, що буде боротися з Печенігом. І той Микита зійшовся з Печенігом. Печеніг був страшенно високий і грубий, а наш Микита маленький, то Володимир боявся, що не поборе він Печеніга. Але як Микита зловив Печеніга у свої руки, то в того лише кістки хрупнули — такий Микита сильний був! Він скоро убив Печеніга. Печеніги повтікали в степи і вже Волидимир мав з ними спокій.



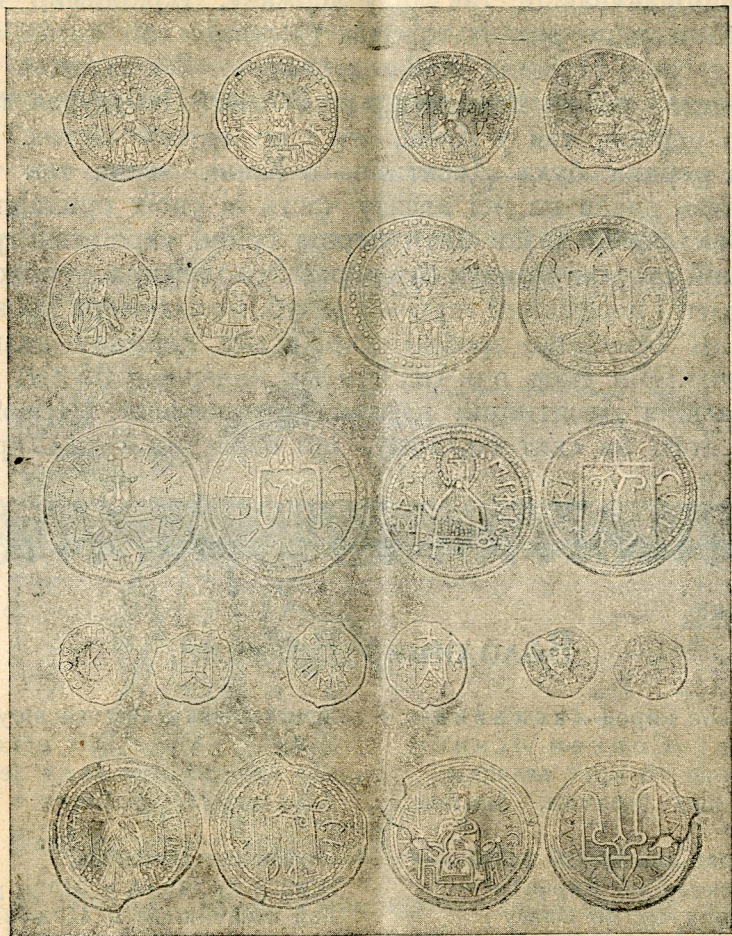
Руїни Десятинної церкви.

Забезпечивши так українську державу на зовні від ворогів, Володимир почав зміцняти її і в середині. Щоби здобути собі вірність і любов народу, Володимир не володів самовільно, але взивав на пораду старих мудрих людей, вибраних з волі народу. Він часто спрощував багато народу до себе в гостину; спомагав бідних, старців і калік, помагав сиротам і вдовам. То не диво, що всі називали його ласкавим і Сонцем Ясним.

Та найважніше, що він зробив для України, це те, що сам прийняв християнську віру і охрестив увесь нарід. Тоді найкращою і найкультурнішою державою в світі була Візантія зі столицею Царгородом (нині Константинополь або Стамбул). Це була християнська держава, а Русь-Україна була тоді ще поганською. Тож, щоби перейняти від своїх сусідів Греків з Візантії ту культуру й освіту, яка є конечна для розвитку народу, князь Володимир прийняв з візантійської держави християнську віру. З Візантією лучив Володимира вже перед тим тісний союз, бо він був одружений з сестрою візантійського цісаря, Анною, яка була християнкою.

В році 988 літом він запросив на Україну грецького

митрополита і священників і вони почали хрестити нарід, найперше в Києві а потім у цілій державі. Людей хрещено в ріці (в Києві у Дніпрі) так, що матері держали дітий



Перші українські гроші.

на руках. Кого охрестили, тому давали хрестик на шию. Всіх поганських ідолів (божків) казав Володимир потопити в Дніпрі. Від того часу, як Україна стала християнською, почала ширитися в нас наука і освіта. Від того часу почали писати українську історію і тому ми про Володимира



знаємо вже багато більше, як про давніших князів: Олега, Ігоря і Святослава, бо за них ще й письменних людей не було на Україні, то хто міг записувати те, що діялося?

Впорядкувавши так цілу державу, Володимир понастановлював по різних містах (містах) своїх синів, а сам сидів у Києві і правив цілою державою. Він заложив усякі нові міста, як от Володимир на Волині. Побудував також багато церков, так у Києві, як і по других містах. Найкраща церква була Десятинна в Києві, звана так тому, що князь давав на неї десяту часть зі своїх приходів.

Володимир казав бити перше срібні українські гроші. На одній стороні монети був образ Володимира на престолі, а на другій державний герб — Тризуб. Володимира прозвано Великим тому, що зробив українську державу великою і міцною. Він умер в р. 1015, отже князував 35 літ. Його поховали в Десятинній церкві. Православна Церква почитає його за святого, тому, що охрестив Русь-Україну.



Ю. Ігорків.

Володимир Великий.

Звав тебе народ ласкавим,
Називав і «Сонцем Ясним»;
Бо зробив ти край великим,
А свій люд багатим, щасним.

Ти зібрав всі руські землі
Від Кавказу по Карпати —
І від моря аж по Волгу
Став «Великий» панувати.

І віддав в громаді владу
Всім найстаршим громадянам,
Сам став зверхним судією
Та опікун всім підданам.

Християнську вніс ти віру
У народ — мов цвіт обнови,
Що вкрасив нам нашу землю
Днем науки і любови.

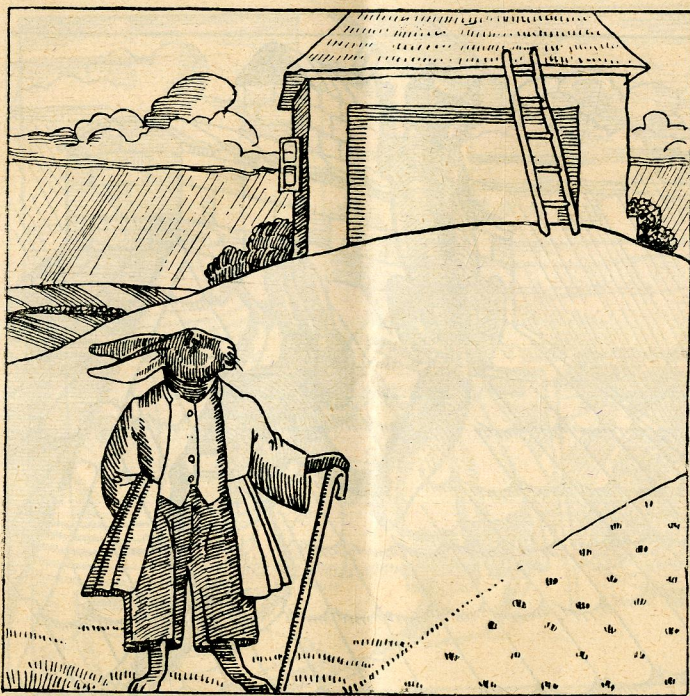
І побивши Печенігів,
Жив з сусідами у згоді,
Лад поширював в державі
І добробут у народі.

То за твого князювання
Край розцвів, як цвітка гожа,
То за те ти в нас «Великий»
А святий у церкві Божій.



Як Лис-Микита втратив хвостик.

Було це пізною осіню. Зайчик убрав зелену камізолю і червоний кафтан тай пішов собі на прохід. Обійшов уже всі поля, але не зискав нічого. Люди команицю викосили, капусти повитинали... нема що їсти! Страх! — як ті люди про нас нічо не дбають, подумав зайчик і пошкробався лабкою за ухом.



Йде він, йде, коли глянь, щось стоїть високе — широке, гей би халупа яка, а на хаті, хто вгадає? Сам пан Лис-Микита гонти прибиває.

— Добрийдень, братіку! — витається зайчик.

Лис не відзивається.

— Чому не відказуєш нічо? — питає зайчик.

— Надто я занятий, щоб з тобою балакати.

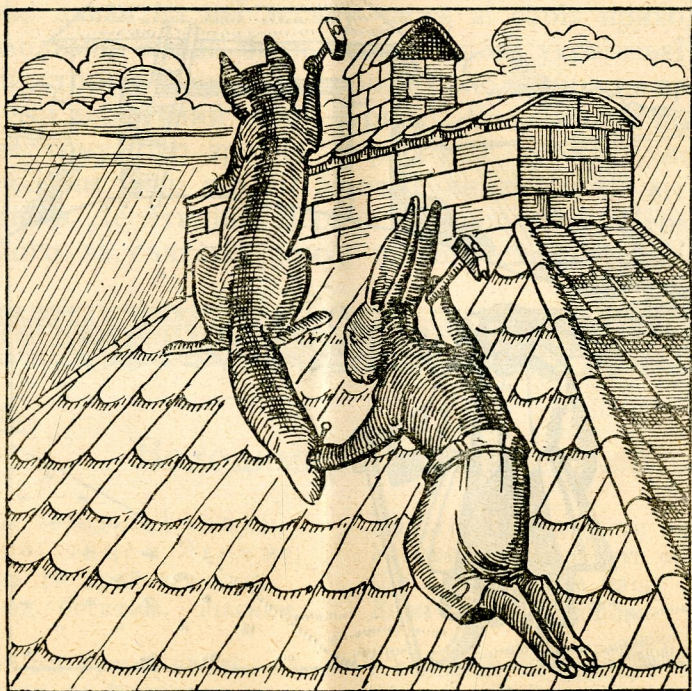
— Що ж там таке пильне на горі робиш?

— Направляю дах, щоб дощ не протікав, — пробурмотів Лис-Микита.

— Не знаєш котра тепер година? — запитав зайчик.
— В мене година праці, для лінтяїв години не знаю, — відрубав остро Лис.

Зайчик зворушився, та виліз по драбині помагати Лисови. Він скинув камізолю і кафтан, припняв фартух, узяв молоток до лапки і робота почалася...

Прибиває, прибиває аж впрів; врешті наблизився до Лиса, і — гуп, гуп! — прибив йому хвостик до даху.



— Ой! йой! — закричав Лис, — таж ти замість гонта, хвоста мені прибив.

Зайчик ніби здивовано питає:

— Що тобі, братіку? Чого ти так кричиш, що аж я перелякався?

— Ох! Таж ти мені хвостик прибив!

— Невже? — А то історія трапилася! І чого то, скажіть мені, такі довгі хвости по світу водяться?

— Дурний Яцю! — крикнув розлючений Лис, — ви-

тягни зараз цвях, бо буде зле! — Жартувати не буду!

— Ой, йой! — я боюся, треба тікати!

І зайчик зііз по драбині, зіів сніданок, який налагодив Лис-Микита для себе і пішов собі спокійно домів.

А на горі Лисок кричить, але ніхто не чує, бо хвостик сильно тримається даху. Сіпнув він раз і другий тай хвостик відорвався. Тоді зііз по драбині на діл, приніс кліщі й нарешті увільнив свою прикрасу. з неволі.



Аж тепер жаль стало Лисови свого хвостика і він гірко заплакав:

— Ууу... у!

А скільки було плачу в лисовій хаті; жінка й діти гуділи, аж хата тряслася:

— Пропав хвостик, пропав — ні за цапову душу пропав! — ууу! у...

Яр. Мандюкова.

Смерть братчика і сестрички.

А це, що тепер розкажу вам, любі діточки, читачі «Світика», то щира правда. Сумна подія, яку осьтут опишу, сталася тих вакацій в другій половині липня, в Німеччині. Кажу: ця подія дуже сумна, але вона також є гарним доказом на це, як дуже любив один братчик свою сестричку. Тому описую її для приміру всім вам, українським братчикам.

В однім німецькім селі, що лежить при битій дорозі, яка йде до Бранденбурга, живе убогий німець-робітник, Йоган Петцольд, з женою і з двоїма дітьми: старшенький хлопчик 12 літний Павлусь (по німецьки Павль) і молодша 9-літня сестричка, Марійка (по німецьки: Марі).

Ціла родина жила вбого, але чесно. Батько працював тяжко від ранку до ночі, а мати тахож мала досить роботи, бо провадила в дома маленьку господарку і піклувалася своїми двоїма дітьми: Павлусем і Марійкою. Ці діти були всею потіхою убогих родичів і вони осолоджували родичам всю тяжку працю. Тому в дома не було ніколи смутку ні плачу; навпаки: здивовані сусіди часто чули, як у хатині Петцольдів лунав веселий спів дітей, до яких прилучувався часом басовий голос батька і милий сопран матері. Хата аж ходила нераз від жвавої діточої забави, в якій і батько радо брав участь, бо це для нього було найсолідшим відпочинком по праці: побавитись зі своїми діточками. Тай було їх за що любити? Обое вчилися пильно в школі. Павлусь скінчив уже другу гімназійну клясу і саме приїхав був з міста до дому на ферії, а Марійка скінчила сільську школу. Діти були дуже пильні в школі, а чемні і послушні дома: надія родичів.

І просто не хочеться вірити в те лихо, в те страшне нещастя, яке впало нагло на вбогу, але щасливу хату Петцольдів! Ах, не питайте, не питайте, яке нещастя, бо біль тисне за горло і не дає говорити. Пождіть, розкажу все, як трохи відітхну...

Як щоб ви нині могли підійти до хати Петцольдів і станули під дверми, ви не почувли би нічого. Не чути вже в тій хаті діточого срібного сміху, ні веселого та добрячого голосу батька й любої мови матері. Тихо, як в могилі. Ні. Ви почувли би час від часу тихий стогін і плач жінки, або важке зітхання мужа. А якби ви з цікавості заглянули крізь вікно, або щілину дверей до хати, то ви побачилиб, як бідна мати заливається сльозами, а батько сидить біля столу сумний, сумний, аж чорний. І вас стиснуло би за серце і ви також заплакали би разом з ними. Бо хоч і не знали би, яке їх нещастя постигло, та їх сумні, пожовклі лица і запалі очі посвідчили би вам про страшний біль і жаль. За чим-же вони плачуть, ті вбогі родичі? За своїм найбільшим скарбом, за дітьми своїми! За Павлусем і Марійкою, які вже не живуть. Лежать у сирій могилці, прикриті вохкою землею. Вони мертві від 18-го липня, їх поховали 21-го липня 1928 року... Та пождіть, розкажу все як це сталося.



За тим селом є широкі ліси і зруби, в яких повно суниць і черниць у липні. А Павлусь і Марійка майже що дня ходили в ліс, або самі, або з другими сільськими ровесниками, і дуже тішилися, як приносили до дому коробку суниць або черниць для батька і неньки. І в середу 18. липня вибралися Павлусь і Марійка на черниці до ліса, що називається »Рохенський бір.« Вони виходили з дому раненько і сердечно попрощалися з матір'ю, бо батько вже пішов був на роботу. Мати поцілувала дітий щиро, якось так сердечно, наче би працювала з ними на дуже довго. А бачучи, що хмариться на небі, вона сказала:

— Може би ви не йшли нині в ліс, діти? Щось на дощ збирається.

— Мамусю, тиж знаєш, що ми дощу не боїмося, тай у лісі є де сховатися! Але й дощу мабуть не буде.

Мати й сама бачила, що дощу не буде, але якесь важке прощуття збудилося в її материнськїм серці і вона хотіла задержати дітий в хаті. Та по хвилі вона подумала собі — не треба дітям забороняти приемної прогульки! — І позолила їм піти в бір на черниці.

Ой, добре була би ти зробила, любя, бідна нене, як би була послухала голосу остороги, що збудився в твоїм любячїм серці! Як би була не пустила дітий у ліс того дня! Та так уже видно хотіла гірка доля, або Божа воля. Пропало, пропало, пропало!

Діти пішли в ліс і почали збирати черниці. Сонічко пригрівало, пташки щебетали. Павлусь і Маруся співали і пускалися чимраз далі в ліс, аж далеко відійшли від своїх ровесників, інших дітий. Вони й не замітили цього. Тільки держалися разом, щобі одно друге не стратило з очей. Так ішли далі і далі, бо чим далі, тим кращі були ягоди.

— Ох, Павлуно! — кликнула Марійка, коли вийшла на поляну. — Поглянь, що за красні чернички онтам під пнем! Які спілі, а які великі!

І говорячи так, дівчинка побігла наперед, а братчик ішов поважнійше за нею, бо він ніс кошичок, майже вже повний черниць.

Та тільки зігнулася Марійка і урвала першу черничку, як щось наче горяче впекло її за праву ручку, біля мизинного пальчика. Марійка глянула, що це — і раптом з переляку закричала:

— »Павль! Павль! Шлянге!« (Павлусю, Павлусю! Га д и н а!...)

Павлусь кинув кошик на землю, а сам відважно прискочив до Марійки. Він побачив гадюку, що вилася біля ніг Марійки і не думаючи довго, наступив на неї своїм черевичком, хочаби її вбити. Та гадина була довга; вона обвинулася довкола його правої ноги і розлючена вкусила його в ногу, пониже коліна. Павлусь чув, що його запекло і знав, що це його вкусила їдовита гадюка, але він таки почав далі вимахувати ногою, аж гадюка впала на землю а тоді він настолочив їй голову і роздавив.

— Ну, добре, що тебе не вкусила! — сказав Павлусь до Марійки. — А мені нічого не шкодить. Віжім до дому!

Та коли Павлусь узяв сестричку за руку і поглянув на неї, по-



бачив, як вона смертельно блідне, хилить головку на груди — і паде безсилна на землю, на чорні, спілі борівки. Павлусь додумується з острахом, що її таки мусіла вкусити гадюка — і чує, як рука сестрички, яку він узяв у свою руку, нагло спухла. Він знає, що в такому випадку треба здержати обіг крові, щоби їдь не розходилася по цілїм тілі, приклякає коло зімлілої сестрички і стиснувши її руку повисше ліктя своєю лівою рукою, тримає — і кричить з усіх сил:

— Петрику! Миколо! Лізо!.. Та ніхто не відзивається. Видно другі діти пішли десь в інший бік.

Тоді Павлусь думає, якби сестричку вратувати. Він забуває про себе, що і його вкусила страшна змія. Він бере сестричку на руки і несе, біжить. Та він по кількох хвилинах чує, що його сили опускають, в очах темніє; він уже не бачить стежки, коле собі руки й ноги в терня, яке кровавить і посиніле личко Марійки. Нарешті він далі не ступить, не може, не в силі.

Він кладе Марійку на траву і сам сідає, щоби відпочити. Марійка на хвилю приходить до себе, отвирає очі і каже слабим голосом:

— Павль! Дома — мама...

І голос її завмирає, очі меркнуть. Павлусь близький омління, вже не може тримати сестру за руку, простягається на траві біля неї і останніми силами бере її головку у свої обійми. Йому в очах чорніє, то червоніє; він уже не рушить ногою, ні рукою, вже не може крикнути ані промовити, — він засипляє.

Не в силі ніхто описати розпуку матері і батька, як вони по цілонічному шуканню знайшли своїх діточок слідуючого дня перед полуднем у лісі — мертвих. Вони лежали бідні, спухлі, чорні, Павлусь тримав Марійчину головку в своїх раменах, заkostenілих.

А потім їх поховали, в одній ямці, і дали хрестик з написом: »Павлусь і Марійка, наші найдорожчі.« Тихо там у їхній ямці... Та тихо також і сумно у хаті бідних родичів. Нехай їм Бог допоможе видержати той страшний біль по втраті любих дітей, любої Марійки і Павлуса, якого тепер згадує цілий світ, як вірного братчика своїй сестрі. Вірного, аж до смерти.

Ю. Ігорків.

Пятеро нас.

Пятеро нас в тій хатині
У тата у мами,
Як пять пташок на калині
Межи гілочками.

Пятеро нас як зійдеться
Під рідную стріху:
Пять сердечок в любові беться
Батькам на потіху.

Уст пятеро з тої хати
Шле молитву згідну:
Благослови Божа Мати
Землю нашу рідну!

М. Підгірянка.

Папуга і курятка.

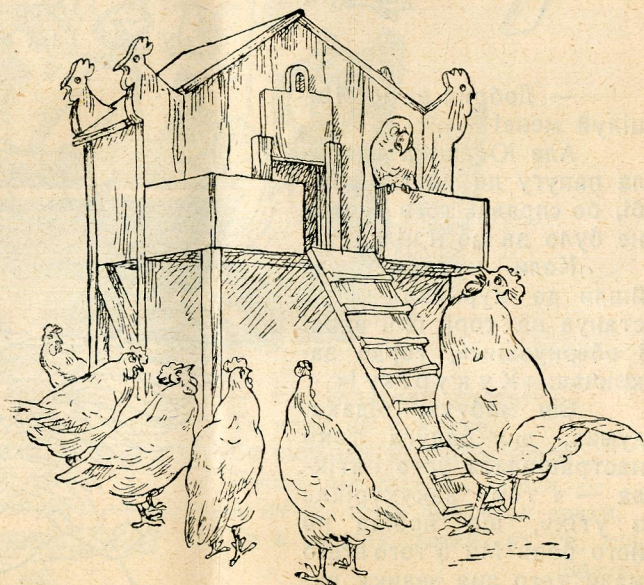
Діти приїхали з вакацій і оповідали собі, що хто цікавого бачив або пережив. А малий Юрчик закликав:

— Пождіть, я вам розкажу щось дуже цікавого!

— Розкажуй, розкажуй! — закликали школярі.

— У нас на селі є гарне господарство. Передусім є много дробу: качок, гусок, куриї, бо мої сестри дуже люблять годувати дріб. Але я застав ще одного дивного птаха, як приїхав на ці ферії. Приїжджаю до дому, дивлюся — в покою на шафі сидить жива папуга! Я зразу боявся діткнутися її і вона втікала від мене. Але сестра Юстинка

взяла птаха на руку, принесла до мене і ми запізналися; а треба вам знати, що це птах дуже цікавий! Його мож навчити говорити всякі слова, от приміром: »Добрий день!« »Що чувати« і т. д. А моя сестра навчила його говорити: »Добрий вечір! Поцілуй мене! Я не раз цілими годинами бавився з тим птахом...

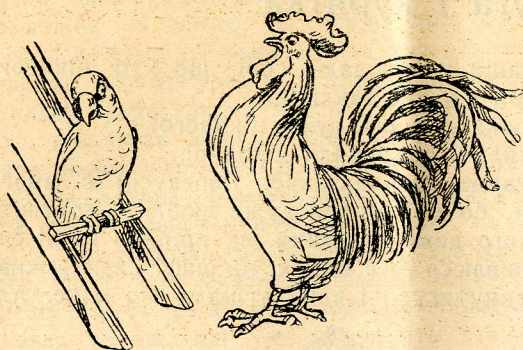


З другими птицями жила папуга у великій незгоді. Головно не любила куриї; а найбільше ненавиділа маленьких гарних курочок, званих »ліліпути«, здається із зазвисти, бо їх дуже любила Юстинка, опікунка папуги. Ця ненависть папуги показалася раз у такій пригоді.

Одного дня, як тільки зайшло сонце, зібралися курочки йти спати. Ідуть собі шнурочком! На переді курка, в середині курята, а з заду когут. Ідуть до курника, що стояв у куті, за стайнею. І вже курка стала на перший ступінь дошки, яка провадила на »поверх« до курника, коли глянула в гору й зі здивованням побачила папугу, що сиділа на горі, при вході до курника. Не прочуваючи одначе нічого злого, курка пішла повагом далі до гори. Та тільки вийшла на верх, як папуга схопилася з місця, закричала і вхопивши курку за крило, скинула її на подвір'я!

Тоді пішов попереду когут. Він був певний, що папуга не від-

важиться його зачіпати. Але який був його сором, як папуга вхопила його так, як і курку, і скинула з розмахом на долину.



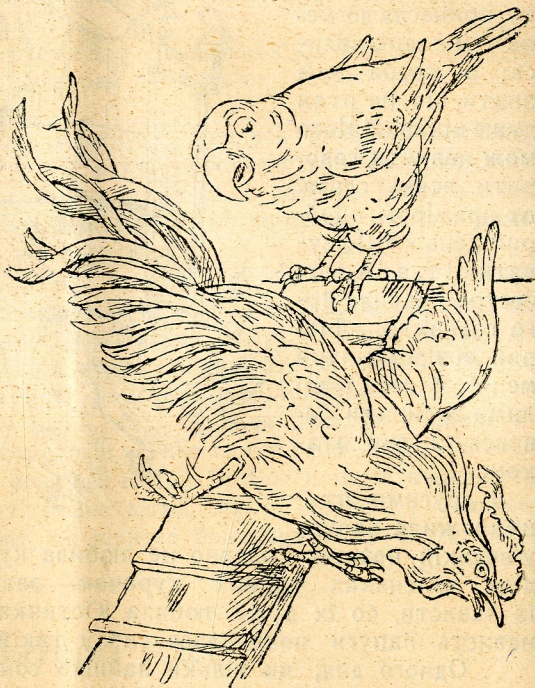
Не було ради. Ми стали кликати папугу, щоби злетіла і дала куряткам зайти на нічліг, та вона й не слухала. Аж коли надійшла Юстинка, папуга скочила їй на плече і забувши про курей, закликала на все подвіря:

— Добрий вечір! Поцілуй мене!

Але Юстинка вдарила папугу по довгім дзюбі, бо справді того вечера не було за що її цілувати.

Коли куривже зайшли до курника, когут станув на горі, при вході і обернувшись, гордо закричав: »Ку курі ку!«

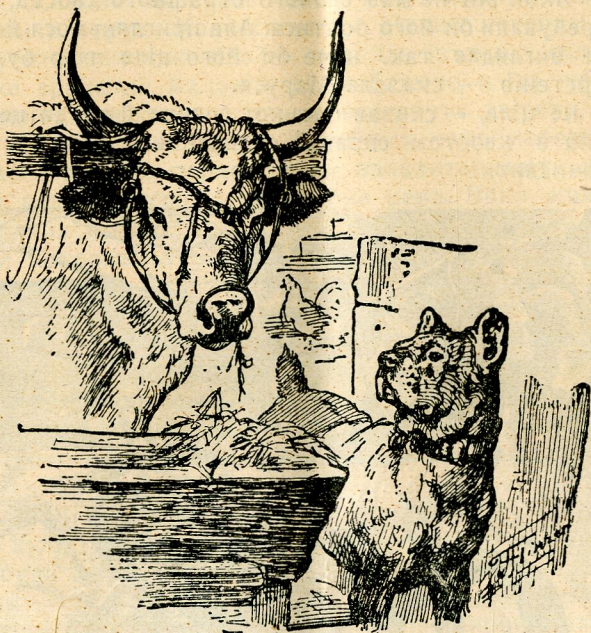
Він мабуть, бідака, думав, що папуга таки настрашилася його і втікла — і тому закукурікав з утіхи, що перемога по його боці. Ми з того всего мали того дня велику радість.



По чім кого пізнати?

Осла пізнати по вухах,
Пізнати вовка по зубах,
А дурня по дурних словах!

Віл і пес.



— Бідний волику в ярмі!
Ох, як гірко десь тобі!
Не вганяєш по полях,
Не полюєш по лісах, —
Як не в возі, то при плузі —
Як терпиш такий нарузі?

— Ет, балакаєш пусте!
Те ярмо не є важке,
Бо сильний я, треба знати...
Люблю віз тягнуть, орати, —
А як по труді положуся спати,
То я щаслив, такий, як ти, мій
[брате!]

Е. Лехлер.

Скорпіон.

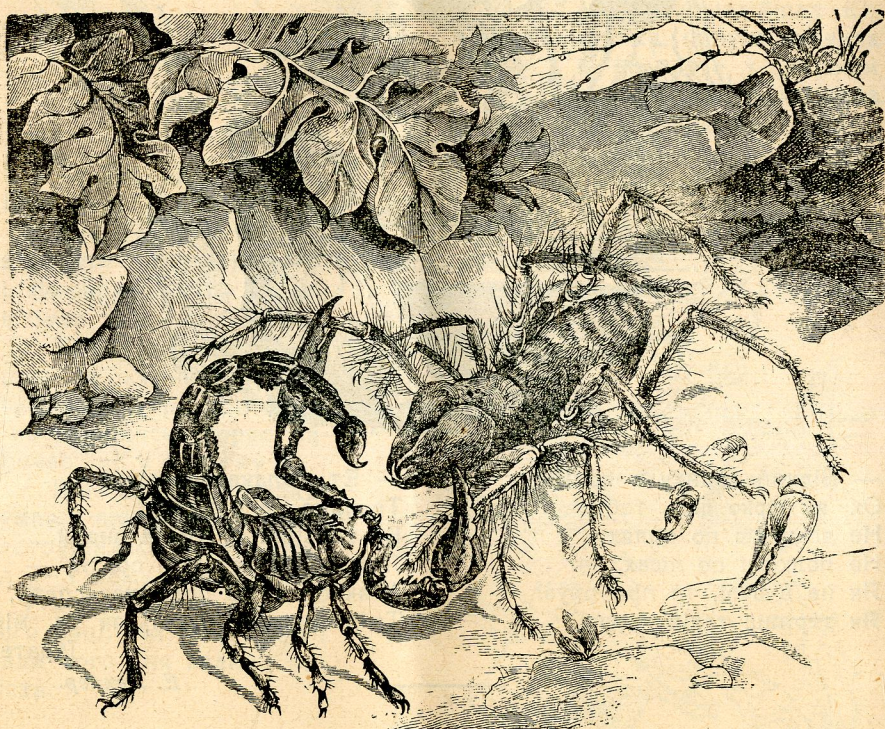
Андрійко й Маруся приїхали раз із батьком до Львова і пішли оглянути природничий музей ім. Володимира Дзедушицького при ул. Рутівського, недалеко «Народного Дому». Тут бачили багато цікавих річей. Випхані звірі, малі й великі, птахи, гади і інші. Багато малих звірятко було також у слоїках, в спіритусі. Коли оглядали комахи й плазуни, побачив Андрійко цікаве звірятко, ніби рака, ніби павука. Воно було в фляшці, в спіритусі, а на фляшці була карточка з написом: «Скорпіон».

— Татусю, що це за звірятко? — спитав Андрійко. — Воно подібне до рака, неправда?

— Так, це не рак! — віповів батько. І ти певно не повірив би що це звіря дуже небезпечне. Це скорпіон, з роду павуків, членоножців. — Якби він не мав свого страшного хвоста, то люди зовсім не потребували би його боятися. Але пригляньмося йому ближче!

— Він виглядає так, наче би його ціле тіло було зложене з самих перстенів — сказала Маруся.

— Ні, не ціле, — сказав батько; голова й груди це один член, а решта тіла з хвостом справді складається з перстенів. Пробуйте їх почислити!



Скорпіон у борбі з павуком.

— Раз, два, три... числив Андрійко, аж до тринадцять.

— Так! усіх перстенів має скорпіон тринадцять! — сказав батько.

— Але що за довгі ріжки у нього! — закликала Маруся.

— Так — пояснив батько — ріжки довгі і власне вони додають йому вигляд рака, бо вони ножицюваті. Ними, наче ножицями, хватає скорпіон поживу.

— А що він їсть? — питала цікава Маруся.

— Він живиться комахами, а головню павуками. А перед нападниками борониться своїм хвостом. Ним він і перемагає добычу.



— Хвостом? — спитали разом здивовані діти.

— Так, хвостом! Це його страшна зброя. Пригляньтесь тому хвостикови. Останній перстень хвоста має жало. Під жалом є в нього два залізи з отрую. Коли скорпіон діткне когось своїм жалом і зранить ним чие тіло — тоді їд із заліз спливає сейчас у рану. Таке зранення жалом є дуже болюче, а їд убійча. Вона може спричинити смерть не тільки якогось звіряти, але навіть і чоловіка. А чоловікови треба стеречися того небезпечного звірятка, бо воно любить тепло і тому залазить навіть до хати. Та на щастя у наших підсонню скорпіонів нема. Вони живуть на полудні, в гарячих краях.

— Цей походить з Єгипту! — сказав Андрійко, — Ось, написано на карточці »З Єгипту«!

— Так! А яка це частина світа? — запитав батько.

— Африка! — відповіли разом Андрійко й Маруся.

— Добре! Ну, здається ми оглянули вже все. А тепер підемо ще до нашого Національного Музею, при вулиці Мохнацького ч. 42.

Діти вийшли з батьком на вулицю, а батько сказав:

— А тепер пригадайте собі, де ви читали недавно про скорпіона!

— В біблій! — відповів відразу Андрійко. Там Мойсей упоминає жидів, щоби дякували Богу, який безпечно вів їх через пустину, де були їдовиті гадюки і скорпіони!

— Так — сказав батько. З того слідує, що за мандрівки жидів по пустині було там багато скорпіонів. Вирочім вони ще й до нині в тих краях не перевелися.



Циган-риболов.

Сидить циган над ставочком,
В руках сак тримає,
Всю кулешу вже викидав,
А риби кат має.

Аж тут нараз ізза корчів
Сторож вибігає,
Звів палицю над циганом
Й з криком промовляє:

Віннігер,

— Як ти смієш в панськїм ставі
Тут рибу ловити?!
Та я тебе гультіпако...
Й нуж цигана бити.

— Пане! Клянусь я на діти
Й жінку молодую,
Що рибоньки я не ловлю,
Я-ж її годую!

Михайло Кумка.



Казка з волинського Полісся.

І в нас, на Поліссі, старі люди вміють казки розказувати. Тай гарні бувають ті казки. Такі гарні, що хотів-би все їх слухати. На жаль, наші оповідачі не люблять широко балакати; коротенько про все оповідають, але цікаво. От, одну з казочок тих, що чув я від поліського дідуся, хочу зараз і вам розповісти, любенькі читачі „Світика“.

* * *

Давно, давно, коли ще жида не були такі погані, як тепер, жив собі старий жидок і мав сина. Не багаті вони були, але хатинку мали. Ото й виріс син жидівський тай каже до батька:

— Тате, я хочу женитись!

— Женись — відповів батько, тай оженив сина.

Тяжко було синові заробляти відразу на себе й на жінку тай ще хату осібну наймати. Він і впросився до батькового дому. Уділив йому добрий батько кімнатку в своїм домі і жили вони всі разом. Але син, як розгздувався, побачив, що тісно йому з дружиною в одній кімнаті; батько-ж сам один — займає кілька кімнат. І попросив він у батька дозволу зайняти ще одну кімнату.

Згодився старий.

З часом тісно стало синові й у двох кімнатах і виморочив він собі ще третю. Старий батько відступив йому нарешті весь дім, залишаючи для себе малесенький куточок в останній кімнатці, щоби мав де переночувати та спокійно докінчити свого старечого життя.

І того куточка шкода стало ненаситному і невдячному синові для батька. На цілий дім схотів він бути господарем і каже:

— Тате, звільняй мені той куточок, що ти займаєш, бо родині моїй в домі місця бракує!

Бідний батько і радий би задоволити сина, та кудиж йому старому вибратись? Зрозумів це і син, що нікуди батькови дітись. Запрягає він шкапу в візок, садовить на візок старого батька й хоче вже їхати. Аж оце маленький синок його, узрівши, що тато з дідом відіжджають, плакати почав, щоби і його взяли з собою в дорогу.

Не було ради.

Посадив батько синка з дідом, ударив батогом шкапу і візок потарабанився з села до ліса. В самісінький гущавник продерся жидівський візок з пасажирами. Станув. Вискочив з воза погонич — син старого, висадив свого синка — внука дідового, тай почав випрягати з воза коняку. Коли випряг, посадив на шкапу свого синка, а потім і сам хотів сісти.

— Тате, — спиталося мале жиденя, — а куди ми поїдемо?

— До дому?

— Ну, а дідо?

— Дідо лишається в лісі. Він вже старий, він нам непотрібний!



— Тате, ну то заберім воза!
— Віз нехай з дідом лишається в лісі.
— Тате, — невгомонювалося жиденя, — але ти також будеш старий, то чим-же я тебе завезу до ліса, як ти воза тут залишиш?

Мов зі сну прокинувся невдячний син від цих дитячих, але щирих слів і зрозумів, що робить гидке діло. Схаменувся і дуже засоромився сам перед собою.

Запряг шкапину до воза, посадив своє жиденя, сів сам, цмокнув, потягнув за поводи і візок з гушавнику знов виїхав на дорогу і покотився до села, везучи отямленого сина, кебетливого внука і засудженого перед хвилиною на голодову смерть, а тепер помилуваного, хирлявого дідуня.

Ава.



Що росте в полі?

Спіє всяке збіже
На ланах, на полі,
Буде, слава Богу,
Хліба в нас доволі.

З ярої пшенички
Буде мучка біла,
Тож-то з неї Оля
Клюсочки би їла!

А з ячменю того
Буде добра каша,
Ой, цю страву любить
Та Катруся наша!

Каша буде й з гречки,
Каша буде з проса,
Що на нім що ранку
Світять срібні роси.

А з вівса наш коник
Буде присмак мати,
Як вівса наїється,
То буде брикати!

А з буйного жита
Буде хліб здоровий;
Будуть ситі діти,
Будуть ситі вдови.

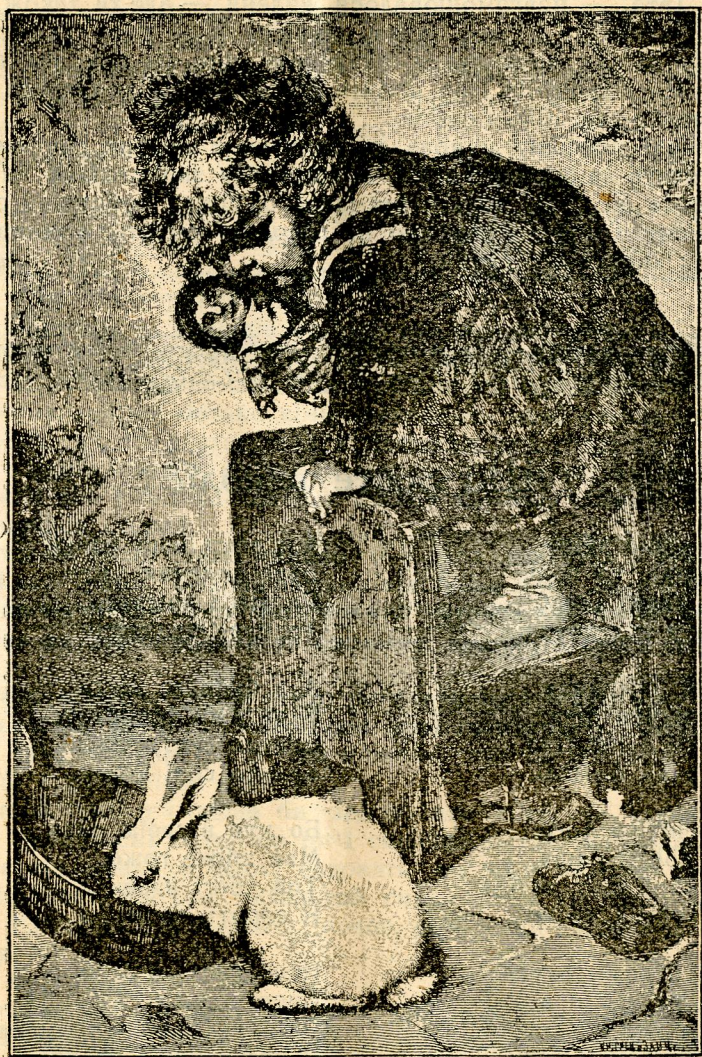
Бо хто в своїм полі
Має збіже гоже,
Той убогі вдови
Й сироти допоможе.

Наш Івась до хати
Сироту запросить:
— Будь нам нині гостем,
В нас є хліба досить.

Хліба й миску страви
Дасть він сиротяти:
— Споживай, що дала,
Земля, наша мати.

За М. Конопніцкою — Ю. І.

Ірка в небезпеці.



Татка й мамці десь нема,
Ірка з лялею сама;
Сіла з нею на порозі
І співає щось небозі.
Аж тут враз — що за страх?
Щось там лізе із нори!

Біла шерсть, червоні очі, —
Може Ірку зісти хоче?
Ірка в хату, Ірка в крик,
Загубила черевик, —
Звір за нею поспішає
В чорну ринку пищок пхає...

Ірка на стілець спішить
І в страху з гори кричить,
Аж надбігла люба мати:
— Що тут, Ірочко, чувати?

— Мамцю, що то за звіря?
Вовк, чи лев, чи медведя?..
— Ах, небійся, небожатко,
Це невиннеє крілятко!

Ю. І.

Кури і ворони.

Кожного ранку баба Параска виносила на двір корито з їжою для курей; кожного ранку викикувала: »А киш! а киш! — ненажери, розбійники, злодюги! Літом забирали від »Білої« курчата, а тепер залицяєтесь до неї, якби нічого лихого не було між вами. Погані! Знаю я вас, знаю. Вам хочеться картопельки з мукою, але дулю дістанете; всіх вас отут витовчу до кришки, все чортове кодло« — і шпурнула до ворон ломакою.

— А ти »Чубата«, чого мовчки дивишся на них? Вони тобі, бісові діти, літом всі курчата розкрадуть. Жени їх звідси!

— А вже тобі півнику дуже дивуюся! Ти називаєшся нібито сторожем свого стада, а дозволяєш отим злодіям, підкрадатися до курей. Це сором для тебе! — А киш... І знову полетіло одно поліно в сторону ворон.

Ворони привикли до бабиного говорення і шпурання ломакою то й не дуже далеко відлітали. А кури не думали розпочинати борбу з воронами. »Біла« забула про кривду, яку їй ворони колись заподіяли і мовчала, заїдаючи смачно заминку. »Чубата« навпаки хотіла, щоб ворони ближше підійшли; вонаб тоді похвалилася своїм червоним, як маків цвіт, гребенем. А когут, обходячи кругом корито, ніби говорить до своїх побратимів: Дивіться, який я багатий, яка в мене велика челядь, та які в мене сніданки, не то що у вас голодранців!..

Наївшись, відходили від корита, ставали одалеки і приглядалися воронам.

Ворони тоді прилітали до корита. Кожда брала скільки могла в свій довгий дзюб картоплі і летіла на поле, щоб там спокійно і зі смаком зісти свою добычу

Так було кожного ранку. Все, що кури недоїли, ворони розкрадали і розносили по загонах, по дахах, і по стовпах і там устроювали собі смачні сніданки. Молодші кури радили непускати ворони до корита, але старі їх не слухали, кажучи: Чиж годиться жалувати ближньому кусок картоплі? І так маємо багато їди!

Раз вранці, баба Параска, як звичайно приготувляла їжу для курей, а ворони сиділи на stodolі і голосно радили над тим: чи ждати мають на недоїдки курячі, чи відразу, як тільки Параска винесе корито, напасти на нього і розхопити свіжу картоплю.

Дехто з ворон радив цього не робити; та другі були затим, щоб картоплю силою забрати. Як загадали так і зробили.

Як тільки баба відійшла, ворони хмарою налетіли тай тихо, без кракання і шуму, всю картоплю в мить розікрали.

Такі сміливі воронячі напади повторялися кілька разів. Тепер курам приходило вдовольнятися воронячими недоїдками, а часом і зовсім бути голодними. Разом з голодом прийшло їм до голови нове переконання, що ворони не є «добрим ближним» і що їх належить недопускати до корита. «Наше для нас» — всі враз закукдакали і виповіли воронам війну.

Курам помагав у ній малий Роман, син господині.

Мудрий уступає.

— Послухай, кітко, що скажу:
Я жартувати не буду —
Де пес і кіт живуть разом,
Не пахне там уже добром!

Хтось мусить причіти... Це ти!
Як не підеш, то лиш гляди:
Зубів у мене рот цілий,
Не даром звуть мене: Забий!

— Позвольте, пане, не крутіть!
Хоч ви й Забий, та не брешіть...
Пять літ я в домі тім живу,
Й нікуди звідси не
[піду!]

Забий гар-
чить: «Урвав,
[урвав!]

А Кітка знов:
«Зімняв, зімняв!»

Думає пес: «Що гнів мій варт?
Ця кітка люта не на жарт...»

А кітка далі: «Ну! Нападь!»
Забий на те «Іди, пропадь!»
Чіпай собі дурних котів —
З котом я битись не здурів!..»

К. Л.

Як самому опраляти книжки.

Надходить початок шкільного року, а з ним і важка праця в школі. Дуже багато з вас, любі Читачі, мусить купувати книжки уживані, або неоправлені. Щоби їх охоронити перед знищенням у наслідок постійного уживання — то треба їх опраляти. Багато з вас має вже по кільканайцять книжечок у своїй бібліотечці, а дехто з вас комплектує «Світик» у річники. Їх також треба би опраляти.

Найкраще вирішення, а zarazом і найкоротше — занести ті книжки чи річники «Світика» до **переплетника**, нехай він їх гарно опралять. Так, це гарно... але... Але що — питаєте?

За опраля треба переплетникови заплатити найменше по 1 золотому за маленьку книжечку. А коли цих книжечок має хто 30—40 — то звідки-ж взяти так багато грошей на заплату переплетника.

Так, що-ж зробити? — поспитаєте.

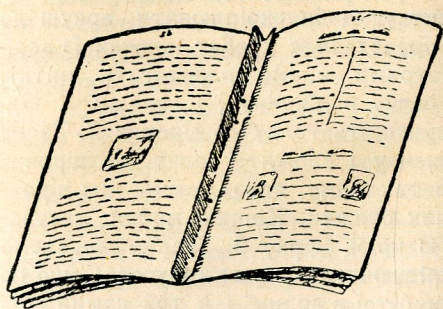
Самому треба взятися за опраля книжок!

Але, як це робиться?.. Це велика й трудна штука — відкаже на те дехто з поміж вас.

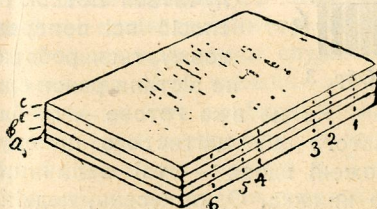
Так, це правда — але без муки нема науки. Треба хотіти, а потім пильно взятися за роботу — і вкоротці кожде з вас може стати переплетником для власної потреби. Як до цього діла приступити — то я опишу вам це докладно, а ви спробуйте після цих вказівок взятися за опраля своїх книжок.

Ви напевно бачили, що кожда книжечка складається з окремих частин або **аркушів**. Така частина (аркуш), як це бачите на **обр. 1** має звичайно 16 сторінок. Книжка складається звичайно з кількох або й кільканайцяти таких аркушів. Пр. книжка, що має 160 сторін, складається з 10 аркушів. Отже першим ділом буде: **зняти паперову обложку книжки** (зверхну окладинку) **очистити хребет з клею, ниток, чи дротиків**, якими вона зістала тимчасово скріплена (**ЗБРОШУРОВАНА**) і **поскладати аркуш за аркушем, після числа сторінок**.

Наколи вже всі аркуші зложені, **зрівнується їх і** вкладається між дві дощинки. Тоді, придержуючи верхню дощечку коліном (або можна положити на її верх якийсь тягарець, прим. камінь, кусень якогось заліза то що), **пилочкою зарізується на хребті зложених аркушів 6 поперечних лінійок**, як це маєте представлено на **обр. 2**. В той спосіб одер-



Обр. 1



Обр. 2.

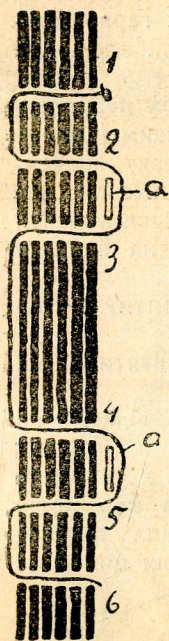
жите в кождім аркуші книжки по 6 отворів, через котрі будете перетягати нитку, щоби в той спосіб зішити всі аркуші даної книжки зі собою.

Тепер берете 2 кусочки стяжечки, **широкої на 1—2 центим., а довгої на 4—8 центим.,** — залежно від **грубости** цієї книжки, що її маєте оправляти. Ті 2 кусники стяжечки мусять бути так широкі — як широка є **віддаль**, зарізана на **хребті** книжки між цифрами 2—3 і 4—5. Ті два пасочки стяжечки кладеться на хребті в означенім повищими цифрами місці і відтак забираємося до зшивання аркушів.

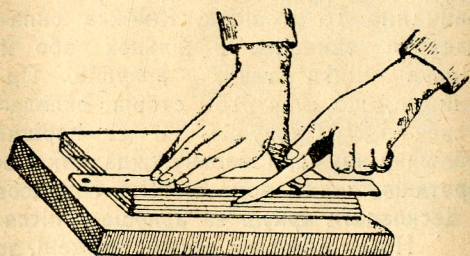
Заложить тепер довгий кусень т. зв. **сірої нитки** до голки і дивлячись на **обр. 3.** зрозумієте — як належить перетягати нитку, щоби скріплювати аркуш до аркуша. Образок цей представляє **хребет книжки** із зарізаними отворами, котрими маємо перетягати нитку.

Отже встромить голку в **дірочку 1** і взявши її відтак лівою рукою — проткніть голку до **дірочки 2.** Тепер обхопите ниткою **стяжечку** і вложите голку до **дірочки 3.** Дальше нитка йде так само, захоплюючи між **дірочкою 4—5** другий кусник стяжки. Кінчик нитки висувається разом з ниткою крізь **дірку 6.** Тепер всуваємо голку з ниткою до **слідуючого аркуша** (другого), що по ній слідує, до дірочки 6-тої в долині і в той самий спосіб протягаємо нитку, як в першій аркуші — з тою різницею, що голка тепер вийде крізь **дірку 1.** і в тім місці перев'язуємо нитку зі швом першого аркуша. Третій аркуш зачинаємо шити знова від **дірки 1.** з тою різницею, що нитка виходячи з дірочки 6-тої мусить злучитися петлею з аркушами 1—2. І знов іде голка до дірки 6 вже четвертого аркуша і виходить крізь **дірку 1.** і там лучиться петлею з третім аркушем — скріплюючи в той спосіб всі попередні аркуші зі собою. В той спосіб продовжується робота сшивання так довго, доки всі аркуші не зістали разом сшиті. (Стяжечка на **обр. 4.** означена а—а).

Як це вже готове — треба дати книжці „**сорочку**“. Є це 2 кусні чистого або цвітистого паперу, зложені вдвое — тої величини, що книжка. Один кусень, подвійно зложений, приклеюється горячим клейом (каруком) по під обі **стяжечки** до **верхньої сторони** книжки — там, де є заголовок книжки, а другий кусень цього паперу приклеюється до **последньої сторінки** книжки. Наколи це зроблене — **смаруємо хребет** книжки горячим клейом і кладемо на цілий хребет кусень тонкої **органтини**, яка мусить бути ширша на 1 центеметер від хребта книжки



Обр. 3.



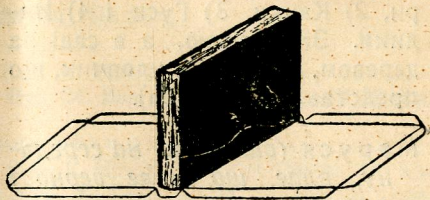
Обр. 4.

з обох боків. Як уже це зроблене і клей цілком засох — тоді вложити книжку знова між дві дощинки і притискаючи верхню дощину сильно рукою — **обріжте** її трьох боків рівно, після лінії, як це бачите на **обр. 4**. Коли книжка вже обрізана — тоді якимось деревляним валочком бийте (клепайте) легенько по хребті так довго, поки не одержите півколистої (заокругленої) форми хребта.

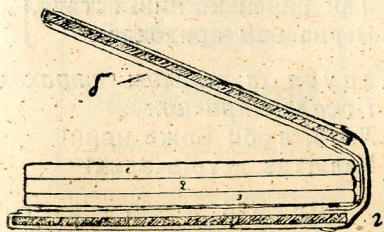
До обрізування книжки найкраще надається острій т. зв. **»шевський ніж«**.

Тепер, коли вже книжка сшита, склеєна і одягнено в **»сорочку«** — приступаємо до **властивої оправи** — себто до вложення її в тверду картонову обложку, що назвемо **зверхнім одягом** книжки.

Отже беремо 2 кусники відповідно грубої текстури і вирізуємо їх на 2 рівні частини, після величини книжки. Потім **оба ті кусні** текстури лучимо червоним, синим або іншої краски **переплетничим полотном**, яке можна дістати за кілька сотиків у кождім паперовім склепі (а гуртом в **»Учительській Краєвій Спілці«** — Львів, ул. Оссолінських 10). В той спосіб одержимо форму **обложки**, яку тепер зверху обклеюємо якимись гарним барвистим папером, який також набути можна в кождій торгівлі папером. Коли це зроблено — тоді вкладаємо



Обр. 5.



Обр. 6.

книжку хребтом до розложеної (отвореної) обложки, як це бачите на **обр. 5**. і ці 2 кусники стяжки приклеюємо до зовнішньої частини картону, а крім цього приклеюємо з обох сторін берега картону цю **органтину**, яка вкриває хребет сшитої кинжки і з обох боків звисає її по однім центиметрі. Ці саме звисаючі частини органітини служать до придержування цілої книжки з обома боками текстурової окладинки книжки. Коли це вже зроблено, тоді ще приклеюємо одну частину **сорочки** до текстури в середині, з одного боку і другого, як це бачите на **обр. 6**. означено буквою **б**. Тепер знова даємо готову вже книжку між 2 дощинки, на які кладемо якийсь тягарець і так оставляємо книжку під цею прасою через 2—3 години, щоби все добре вислохло й вирівнялося.

От і ціла **»штука«** — така на перший погляд трудна — скінчена і ми маємо перед собою оправлену книжку власними руками. Певно, що з початку буде це кождому йти несправно, але по оправі перших 10 книжок — слідуєча буде вже оправлена по **»мистецьки«**. Ану, спробуйте — любі Читачі.

Малий майстер.

Домашний дріб і ястріб.

(Діточа забава).

(В чотирох рогах кімнати, або, як це на дворі, то в чотирох місцях, стоять громадки дітий, які представляють: 1) Кури, 2) Качки, 3) Гуси і 4) Индики. За шафою, а в саді за деревом, ховається хлопчик, що представляє яструба).

Маруся (виходить на середину, вдає, що сипле зерно і кличе):

Ціп, ціп, ціп, куроньки,
Зерна вам приношу,
Снідати вас прошу!

Кури (вибігають і ніби дзвобачучи, співають):

Ой, Марійка наша мила,
Всіх нас обділила,
Так раненько нині встала } 2.
Зерна нам придбала!

Маруся (як вище):

Тась-тась-тась, качатка,
Мої небожатка!
Зерна вам приношу,
Снідати вас прошу!

Кури й Качки (як вище, разом):

Ой, Марійка наша мила,
Всіх нас обділила!
Так раненько нині встала, } 2.
Зерна нам придбала!

Маруся (як вище):

Гусь-гусь-гусенята,
Червоні пальцята!
Зерна вам приношу,
На снідання прошу!

Кури, Качки й Гуси (як вище):

Ой, Марійка наша мила,
Всіх нас обділила,
Так раненько нині встала, } 2.
Зерна нам придбала!

Маруся (як вище):

Гуль-гуль-гуль, індички!
Червоні язички!
Зерна вам приношу,
На снідання прошу!

Кури, Качки, Гуси й Индики:

Ой, Маруся наша мила,
Всіх нас обділила,
Так раненько нині встала, } 2.
Зерна нам придбала!

Маруся (з великим страхом і жалем кричить):

Лихо, любі! Боже крий!
Надлітає ястріб злий!

(Ястріб в тій хвилі вибігає і кидається на дріб! Кого зловить, той далі представляє яструба — і так забава продовжується).

«Дріб» може співати на ноту: «Як була я ще маленька».

О. П.

Добра порада.

Старших шанувати,
Молодих ховати,
З мудрим приставати, —
Дурня оминати!

Розв'язки загадок.

Число: 5.

Складова загадка.

1. Наказ. 2. Етюд. 3. Велит. 4. Ібен. 5. Рояль. 6. Омськ. 7. Бриль. 8. Ложка.
9. Емене, 10. Серце 11. Ноель. 12. Истик. 13. Місто.

Не вір облесним, стережися злоюк. *Іван Франко.*

Перехрестна загадка »Палій«.

Слова поземі:

1. Кіт, 3. Силяч. 5. Лин. 6. Чин. 8. Кер. 10. Рік. 12. Брат. 13. Мир. 15. Сало.
17. **Палій**. 18. Грім. 20. Кий. 21. Губа. 22. Вус. 24. Вал. 25. Ріг. 27. Тік. 28. Мороз.
29. Акт.

Слова прямовісні:

1. Клин. 2. Ткач. 3. Сир. 4. Чир. 5. Лет. 7. Ніс. 8. Канів. 9. Пилип. 11. Ка-
гул. 12. Бог. 13. Мак. 14. Рій. 16. Ока. 19. Мур. 21. Гак. 23. Сім. 24. Віз. 26. Гора.
27. Торт.

Загадочна візитівка: Передплатник.

Шаховий бігун.

Все, що мав у життю, він віддав
Для одної ідеї

І горів і яснів і страждав
І трудився для неї.

Іван Франко.

Фігуральна загадка.

1. Сало. 2. Віра. 3. Іван. 4. Тато. 5. Інше. 6. Кара. Цілість: **Світик**.

Загадочний заголовок книжки.

Евген Гребінка

ЧАЙКОВСЬКИЙ

Історична повість

Магічні трикутники:

1. Тарас. Арад. Рай. Ад. С.
2. Косар. Опир. Сир. Ар. Р.
3. Ярина. Рава. Ива. На. А.

Число: 6.

Шаховий коник.

Вірте у геній народа,
В силу духовну його!
Вірте, що мати природа
Виглядить сина свого.

І з безголовя й неволі,
З кровю политих руїн,
В духа яснім ореолі
Виступить він!

М. Чернявський: „Моя віра“.

Загадка в формі гребеня.

1. Тартюф. 2. Розета. 3. Неруда. 4. Ковжун. 5. Мирний. 6. Харків. 7. Йор-
дан. 8. Овідій. — Т а р а н ь к о М и х а й л о.

Загадочна візитівка: Садівник.

Число: 7.

Загадка складова - географічна.

1. Італія. 2. Волга. 3. Араб. 4. Назарет. 5. Медина. 6. Альпи. 7. Замбезі.
8. Еквадор. 9. Париж. 10. Афганістан. Цілість: *І в а н М а з е п а.*

Перехрестна загадка «Косар».

Слова поземі:

1. Азів. 3. Чілі. 6. Едам. 8. Барі. 9. **Косар**, 11. Ріг. 13. Ясмін. 16. Море.
17. Яцет. 18. Руки. 19. Уява.

Слова прямовісні:

1. Аден. 2. Ірак. 4. Ікар. 5. Ібіс. 7. Морсе. 8. Багія. 10. Сім. 12. Амор.
13. Ярок. 14. Нуля. 15. Утка

Загадки: 1. Метелик. 2. Саган. 3. Лен (пряжа). 4. Хліб. 5. Осінь.

Шаховий коник.

Гей, у полі, на роздолі —
Там високі дві тополі,
І капличка і керничка
І долинка невеличка.

Сів ту вояк на долинку
Відпочати на хвилинку,
В сивих очах почорніло,
Знемоглося бідне тіло...
Осип Маковей.

Загадочний покащик.

Городниця	Поточиська
Серафінці	

(Всі три місцевості у Сх. Галичині, в городенському повіті).

Веселі питання.

1. Новий Рік. 2. Є три гуски. 3. У ніякому случаю. 4. Вийдуть одна-
кові цифри.

Загадочна візитівка: Кооператор.

Число: 8.

Перехрестна загадка «Рибак».

Слова поземі:

1. Олег. 4. Іква. 8. Дім. 9. Ріг. 10. Іріс. 12. Муза. 13. **Рибак**. 15. Рай.
17. Пісня. 20. Азія. 21. Орли. 22. Бан. 23. Міх. 24. Адам. 25. Коса.

Слова прямовісні:

1. Оділ. 2. Лір. 3. Емір. 5. Крук. 6. Віз. 7. Агав. 11. Сирія. 12. Майно.
14. Бас. 16. Кама. 17. Піна. 18. Ярмо. 19. Пиха. 26. Ліс.

Г о л ь ф.

1) Пилка.	2) Коник.	3) Муха.
Палка.	Конак.	Муза.
Пачка.	Конар.	Моза.
Качка.	Комар.	Коза.

Добрі розвязки надіслали:

Роман Бандурак, Дарця, Галя і Ромко Головацькі, Роман Генік, *Доріст „Сокола“ в Борщовичах*, Лев Лозинський, Івась Лавринюк, Любця Моравецька, Марійка, Оленка й Івась Михаліхи, Богдан Рибчук, Нестор Ріпецький, *Маруся Сітницька*, Валентин Тележинський, Ромко Олексюк і Андрій Хомяк.

Найстаранніші і найкрасше написані розвязки: Марусі Сітницької зі Львова і доросту „Сокола“ з Борщович.

Премії за розвязки одержали:

1. Доріст „Сокола“ в Борщовичах — книжку „Як повстав світ“ — В. Гнатюка.
2. Ромко Олексюк у Володимирцях, п. Журавно — повість А. Лотоцького: „Кужіль і меч“.
3. Роман Генік у Печеніжині — збірку байок О. Білоусенка п. з. „Лисичка-Сестричка“.

Премії висилаються рівночасно поштою на висше подані адреси.

для

„НАШИХ НАЙМЕНШИХ“

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“ видало, на взір заграничних сього рода видань, 4 серії прегарних книжечок з многобарвними малюнками для дітей в віці від 2 — 10 літ. Текст український зладили поети:

Ярослав Вільшенко і Юра Шкрумеляк.

СЕРІЯ I.

(Для дітей від: 2 — 4 літ, образки без тексту на картонах)

- | | |
|--------------------------------------|--------------------------------------|
| 1. Маленька господиня . . . 3'00 зл. | 3. Чи знаєш Ромку? . . . 6'00 зл. |
| 2. Діточий світик 3'00 „ | 4. В царстві звірів 8'00 „ |

Разом 4 книжки — в ціні: 20 золотих.

СЕРІЯ II.

(Для дітей від: 4 — 6 літ, образки з малими текстами).

- | | |
|-------------------------------------|------------------------------------|
| 1. Барвне А. Б. В. 1'80 зл. | 7. Братчик і Сестричка . 1'80 зл |
| 2. Хто почислить 1'80 „ | 8. Весіля Глогорожечки . 1'80 „ |
| 3. Добрі приятелі 1'80 „ | 9. Гилля гуси, гилля! . . . 1'80 „ |
| 4. Дикі звірі 1'80 „ | 10. Хто цікавий; хай читає 1'80 „ |
| 5. Чуда техніки 1'80 „ | 11. Що ангели нам принесли 1'80 „ |
| 6. Тік-Так 1'80 „ | 12. Як лузак усіх клопоче 1'80 „ |

Разом 12 книжок — в ціні: 21 зол. 60 сот.

СЕРІЯ III.

(Для дітей від: 6 — 8 літ, образки з більшими текстами).

- | | |
|------------------------------------|------------------------------------|
| 1. Звіринець Галюсі . . . 1'35 зл. | 5. Сам я хочу прочитати 1'35 зл. |
| 2. Де глядиш так биню? . 1'35 „ | 6. Товариші забави . . . 1'35 „ |
| 3. Маленька господиня . 1'35 „ | 7. Ціп, ціп, ціп! 1'35 „ |
| 4. Любі звіратка 1'35 „ | 8. Читай, лялю! 1'35 „ |

Разом 8 книжок — в ціні: 10 зол. 80 сот.

СЕРІЯ IV.

(Для дітей від: 8 — 10 літ, казочки з 4 обр.)

- | | |
|-----------------------------------|------------------------------------|
| 1. Бабуся Метелиця . . . 90 сот. | 11. Ірка, Юрчик і лялюні . 90 сот. |
| 2. Брат і сестра 90 „ | 12. Каліф Бузько 90 „ |
| 3. Вовк і козенята 90 „ | 13. Котик у чобітках . . . 90 „ |
| 4. Гусійка 90 „ | 14. Мізинчик 90 „ |
| 5. Гулівер 90 „ | 15. Попелюшка 90 „ |
| 6. День Лялі 90 „ | 16. Робінзон Крузо 90 „ |
| 7. Діточий баль 60 „ | 17. Снігурочка 90 „ |
| 8. Домовики 90 „ | 18. Різдво іде 90 „ |
| 9. Дика Рожечка 90 „ | 19. Чарівний столик . . . 90 „ |
| 10. Івась і Гануся 90 „ | 20. Червона Шапочка . . 90 „ |

Разом 20 книжечок — в ціні: 18 золотих

Родичі! Не жалійте гроша на закуп цих книжечок! Побачите, що радисні личка Ваших любимців і їх захоплення цими книжечками — **стократно** більше вартні, чим понесений Вами видаток кільканайцяти золотих. Спробуйте — а побачите! Нехай Ваші діти від ранної молодости звикають до гарної книжки!

Замовлення слати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“

ЛьВІВ, ул. Зіморовича ч. 3.

НЕЗВИЧАЙНО ІНТЕРЕСНА КНИЖКА

На днях появилася на книгарських полицях книжка, якої ще досі в українській літературі не було.

Є це твір відомого на весь світ американського ученого бізнесіста

ГЕРБЕРТА КАССОНА

п. з.

ТАЙНИ УСПІХУ В ІНТЕРЕСАХ

(16 засад ділової людини)

Книжка має 10 аркушів друку, а обемиста передмова до неї, яку написав перекладчик, Віктор Приходько, професор Укр. Господарської Академії в Падебрадах — ясно та маркантно ілюструє всі наші недомагання та промахи, що їх ми робили до війни і досі ще робимо — в наслідок незнання суті інтересів та не прикладаючи до справи **промислу і торгівлі** належного зрозуміння.

Цю книжку повинні прочитати кождий БАТЬКО і кожда МАТИР в першу чергу, щоби пізнали суттєві питання науки про ІНТЕРЕСИ взагалі і після цих досвідів кермували опісля вихованням своїх дітей.

Потім повинен і мусить книжку Кассона прочитати кождий культурний та свідомий Українець — не лише купець, промисловець, кооператор чи банковець! Цєю книжкою повинні в першу чергу заінтересуватися ті особи, що держать свої долоні на **пульсуючій горячково живчику** нашого суспільного життя та **виховники народу — ДУХОВЕНСТВО і УЧИТЕЛЬСТВО**.

Цих 16 засад ділової людини, що їх виложив як аксіоми у своєму творі Герберт Кассон — нехай бодай в малій кількості приймуться на нашому суспільному перелозі, який досі заростає бурянами неувдта та ігнорадії у важних питаннях життєздатности нашого народу.

Ціна книжки 4 зол. (3 пересилкою 4.70 зл.)

Жадайте цієї книжки по всіх українських книгарнях, торговлях та кооперативах у цілому краю.

Гуртові замовлення слати на адресу:

НАКЛАДНЯ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА

ЛВІВ, ул. Зіморовича, ч. 3.

(Поодинокі примірники найкраще замовляти переказом грошевим, посилаючи наперед квоту: 4 70 зол. на повищу адресу, бо за **післяплатою** не опл. посилати)